

קונטרס

הבינוני

**פרשת
מקץ
תשפ"ו**

שנה ח'
חוברת י"ב
גליון 395

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

לתרומות וחכיות בהפצת הגליון
ושיעורי הב'ני, צרו קשר עם 'מכון
הב'ני': 718.387.1122 או במייל:
info@machonhavineini.com

לקבלת הגליון וקונטרס הב'ני המלא,
או לקבלת השיעורים, שלחו מייל:
info@machonhavineini.com

קו עדכונים לשיעורים, פארברענג
ליל שישי, ומעמדים מיוחדים בא"י.
073-347-8404

072.257.7726 א"י

718.686.8300 ארה"ב

0333.070.6585 בריטניה

0480.20.16 בלגיה

קול הב'ני

עימוד
נחמן אייזנבאך
(+972) 053-3153-305

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור שי"ב

יום שלישי פרשת וישב י"ט כסלו תשפ"ו

ה הבטחון הוא סדר הבריאה

חסד יסובבנו על פי טבע הבריאה | הפיכתו לסגולה היא זלזול | בר דעת אין צריך סגולה | כל הנבראים משתוקקים ומתחברים | המצב הנורמלי של האדם | מתנה טובה ושמה חסרון | המצליח ברוחניות הוא חסר חיות | הפגיעה בהצלחה הרוחנית היא לטובה | להיות מן המייחלים לחסדו | התקופה היפה ביותר בחיים | חיים אמיתיים נמצאים בבית החולים | טעם החיים בגיא צלמות | הזדמנות להרגיש את החיים | על כן יורה חסאים בדרך | הקב"ה מזמין חסאים לצדיקים | לא למקרה חירום בלבד | טעם המופתים הגלויים בדורות הקודמים | רבים מעמי הארץ מתייחדים | אין חובה להיות עם הארץ | כדי שתיכנס לטרקלין עם סחורה אמיתית

יום רביעי פרשת וישב כ' כסלו תשפ"ו

יח לומדים להודות בצורת ההודאה של העוה"ב

עשאים ימים טובים בהלל והודאה | להיות רגילים לעולם הבא | חסרון ההודאה המיוסדת על חסרון | כך מסתובבים סביב הבעיות | יש ערך להודאה על מילוי חסרון | מתייירא אני לומר תהלות | התפעלות מגודל האהבה | תפקידם העצום של הצמצומים | הפרטים מציירים תמונה גדולה | על חיינו המסורים בידך | הודאה בבית שפוגעת אנושות | איש ואשה אינם מקרר ומכונת כביסה | סיפור מרתק אך לא נכון | בשיחה פרטית עם הקב"ה | נחמת שוטים | הודאה על האור הגנוז | ההודאה היא תכלית כל המצוות | זה אורו של משיח | הפרוודור מוביל לטרקלין לצועדים בו

יום חמישי פרשת וישב כ"א כסלו תשפ"ו

כח תיקון מדת ההוד על-ידי ההודאה

הלל והודאה הם מצות היום | הפגם במדת ההוד הוא שכחה | הוד הוא ראיית הגלאנץ | הודו על ארץ ושמים | התפעלות באה מראיית הברק | לראות מה שמעבר לראות | רגילים אינם אברים גשמיים בלבד | הפגם של שכחת הטובות | שכחה פוגמת בכח ההולדה | זכירת הדברים מיישבת הכל | קשה לעלות בלי מדרגות | מנגינה עריבה היא אוסף צלילים | ראיית שרשרת של דברים | תענוגי הטרקלין נשפכים אל הפרוודור | הודאה בסגנון של טרקלין | כי רגע באפו חיים ברצונו | הודאה ברציפות בדווקא | האור הוא מתנת שמים | הלל המביא לידי התפעלות | הדלקת נרות על השולחן

יום ראשון פרשת מקץ כ"ד כסלו תשפ"ו

לח להלל ולהודות - הודאה פורצת גבולות

תכלית ברכת המזון להמשיך שפע | הודאה מצומצמת הבאה מצמצום | בורא חושך בשביל האור | עד שתהא שלהבת עולה מאליה | כל האומר תהלה לדוד | כלי מוכן לשפע כיצד? | הגפרור המדליק את המדורה | הזדמנות להרחיב את ההודאה | על

שהחיינו וקיימתנו | הודאה על טובתם של אחרים | ברוך ה' אשר הציל אתכם |
אחריות להודות על כל הנבראים | הודאה על חסדי ה' לכלל | א-ל זן ומפרנס לכל
| עיקר ההודאה בשביל כללות ישראל | שמחת עולם על ראשם | חנוכה שייכת
לכולם | אודך בקהל רב בעם עצום אהלך

יום שני פרשת מקץ כ"ה כסלו תשפ"ו

תכלית כל ההצלחות והכשלונות להשלים את נפש האדם מט

ליתן שכר טוב לצדיקים | שיכיר בחשיבות מעשיו | להודיעך גדולת זאת המציאות
| אין בשמים מחלקה של ראשי ישיבות | בעל אחריות אינו יכול להישאר במיטה
| כך מוציאים את האדם מהמיטה | השלימות היא נפש האדם עצמו | חוץ
מהממתקים אין כלום | מגלה עולם בבית החולים | המצבים נעלמים עם מילוי
שליחותם | מנגבים את הציור לטובת הציור הבא | תכלית האנשים המנגבים על
העצבים | התכלית אינה לפרנס את היתומים | המתנה היא אמצעי להגיע להודאה
| צוחק מי שצוחק אחרון | חיים שיש בהם טעויות | הצלחה מתבטאת בהכרה |
יש קונה עולמו בשעה אחת | בשבילך נברא העולם - איכה? | תכניתו המופלאה
של הקב"ה | פלוני מצליח בגלל יגיעתך | התפעלות מסיפור של התגברות | להודות
על הרעה והטובה בחדא מחתא

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת מקץ ד' טבת תשפ"א

האהבה הגנוזה במדה כנגד מדה סא

אבל אשמים אנחנו על אחינו | אתה תשלם לאיש כמעשהו | שבטי י-ה עדות
לישראל | המציאות חזקה מהכל | המציאות מפריכה את הכל | תוכחת מגולה
מאהבה מסותרת | סיבה ותוצאה - שכר ועונש | יסורין מכפרין

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת מקץ כ"ח כסלו תשפ"ג

בחנוכה מתרגלים להדר במצוות סו

מהדרין מן המהדרין | עיקר ההידור בגברא | לא די להיות בהכרה | נכנסים לתוך
הסיפור | קרבה בין שליח ומשלח | עשה לך רשימה | כל זה אכניס | הידור מוסיף חיות

ליל שישי פרשת מקץ כ"ח כסלו תשפ"ג

הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים ע

מדליקין נר מנר | פריה ורביה היא עבודה | הוצאת חלקי חיים מבפנים | פריה
ורביה על-ידי חידושי תורה | הסבר יהודי לתופעה ידועה | חיים מתוך חוסר חיים
| השגת הדבר על-ידי שלילתו | הזדמנות הבאה לידך אל תחמיצנה | הבטחת חז"ל
לעולם מתקיימת

ליל שישי פרשת מקץ כ"ח כסלו תשפ"ג

בימי מתתיהו - סיפורו של כל יהודי הזקוק לנס ברוחניות עד

להודות ולהלל את שמך הגדול | מסירות נפשם של החשמונאים | והדליקו נרות
בחצרות קדשך | כדי שתהא שלהבת עולה מאליה | לא תשחית את העצות

מדור אמונה ובטחון

שיעור שי"ב

לזכות

החתן חנניה יום טוב ליפא בן הינדא רחל

והכלה נוחה בת ראכה

נדבת אבי הכלה

הר"ר אברהם בנימין פייג הי"ו

נדבת הר"ר אברהם מרדכי בורגער הי"ו

לרגל הולדת בתו למז"ט

יום שלישי פרשת וישב י"ט כסלו תשפ"ו

הבטחון הוא סדר הבריאה

חסד יסובכנו על פי טבע הבריאה

יומא דהילולא של המגיד הק' ממעזריטש זיע"א.

נלמד היום מתורתו של המגיד ונתבונן בענינים הנוגעים מדי יום ביומו. בשיעור השני בסדרת שיעורי הבטחון, הזכרנו את הסיפור אשר ה'מנחת אלעזר' זיע"א היה מספרו בעת ביקור חולים, בפרט כאשר החולה היה במצב קשה.

מעשה שהיה כך היה: הקדושת לוי' זיע"א חלה פעם במחלה אנושה, והרופאים לא מצאו לו מזור. משהבינו שאין לאל ידם לרפאות אותו, אמרו שרק נס יוכל להותירו בחיים.

בהוראת הרופאים שהו תלמידי הקדושת לוי' בחדר החיצון כדי שלא

להפריע את מנוחתו. עמדו כולם והתפללו, ולפתע שמעו קול חבטה שבקע מן החדר הפנימי. נכנסו פנימה ומצאו את רבם שרוע על הרצפה. הבינו שנפל מן המיטה, הרימוהו והשיבוהו על מיטתו, ולאחר מכן גדרו את המיטה בכפיסי עץ כדי שלא יפול ממנה שוב.

יצאו התלמידים שוב אל החדר החיצון כדי להתפלל, והנה שמעו את קול רבם בוקע מן החדר הפנימי. נכנסו פנימה ושמעו את הרב מבקש: מים! מים! הגישו לו מים, הוא נטל את ידיו והוטב לו, עד שחזר לאיתנו.

משחזר לאיתנו, סיפר להם: בשכבי על מיטתי שמעתי את הרופאים אומרים שאבדתי כל תקווה להישאר בחיים בדרך הטבע ואני זקוק לנס. נזכרתי במה שאמר

הנכונה ואת הבטחון הנכון ואינו מרמה את עצמו אלא חושב מה שצריך לחשוב, הוא ממשיך בזה שפע לעולם כפי שאינו ממשיך באמצעות שום דבר אחר.

הפיכתו לסגולה היא זלזול

כעת נתבונן בביאור היסוד. מהו החילוק אם הדבר בא באופן סגולי או על פי סדר הטבע? הרי גם סגולה פירושה שעושים כך ונעשה כך, מה אם כן ההבדל המהותי בהבנה בין זה לזה? מה בא המגיד ללמד את תלמידיו באמרו להם: אל תחשבו שהחסד בא בדרך סגולה, אלא הוא בא על פי סדר הבריאה. **הוא הסדר החזק ביותר של הבריאה, עוד יותר מטבע.** לטבע יש צמצומים, ואילו **לסדר זה אין צמצומים כלל**, ואין זה מהלך מחודש, אלא **זהו המהלך של הבריאה.**

נחוץ מאוד להתבונן ביסוד זה וללמוד אותו היטב. שכן אם אין מתבוננים בו כראוי, עלולים לחשוב שהמגיד ראה צורך להסביר זאת כדי לשמח את האדם וליתן לו להרגיש באופן בטוח שהדבר אכן יקרה. כאילו אומר: אם תחשוב שזה בדרך סגולה או נס, אתה עלול להסתפק - מי ערב לי שזה יפעל היום? ואולי אינני ראוי? על כן דע שאין זה סגולה ואינו נס אלא סדר הבריאה, וממילא אתה יכול להיות בטוח שהחסד יגיע אליך, כי כך נגזר על מי שבטוח בה'.

אולם ברור שאין זה עומק כוונתו של המגיד. המגיד הק' פירש כך מפני ש**זהו המהלך האמיתי, והאדם מחויב להאמין בו. זהו מהלך האמת של הביטחון**, וכל מהלך אחר שהאדם מעלה בדעתו - אינו אלא מהלך שקרי ואווילי.

הוי אומר: **מי שמשתמש עם הבטחון כבסגולה, הרי הוא מזלזל באופן נורא**

מו"ר המגיד הק' ממעזריטש על הפסוק 'והבוטח בה' חסד יסובבנו', שאין פירושו שהבטחון הוא סגולה שעל ידה עושה הקב"ה חסד עם הבוטח, אלא **טבוע הוא בבריאה שכל הבוטח בה' נושע מכל צרותיו.**

מתוך כך חשבתי לעצמי: הלא נותר לי עוד מעט כח להתחזק בבטחון, ואם כך ישועתי יכולה שתבוא בדרך הטבע ולא בדרך נס, שלא כדברי הרופאים שאני זקוק לנס. ואם כן מותר לי לבטוח בה' שאבריא ממחלתי, ואין בכך משום אין סומכין על הנס.

ה'קדושת לוי' המשיך ותיאר באזני תלמידיו את אשר אירע לו באותה שעה: כיון שהתחזקתי בבטחון בה' שירפאני ממחלתי, אורתי אומץ וירדתי ממיטתי, אך בהיותי חלוש מאוד, נפלתי תיכף ומיד והשתטחתי על הרצפה. אז התעוררה בלבי תמיהה: היכן דברי המגיד שאמר **שהבוטח בה' נושע בדרך הטבע**, ומדוע אין הדבר מתקיים בי? מכאן הגעתי למסקנא שעדיין מידת הבטחון שלי פגומה. **הוספתי לחזק את בטחוני בה', עד שהרגשתי שאני מקבל כוחות חדשים, התחזקתי והייתי כאחד האדם.**

יסוד נפלא הוא מתורת המגיד, וכבר מופיע כן בדברי הראשונים, חובת הלבבות ועוד, שבטחון פועל בדרך המציאות של העולם. **כך ברא הקב"ה טבעו של עולם, שכאשר האדם בוטח, השפע המוכן לו מגיע אליו.** כפי שכאשר האדם נושם אויר לריאותיו, הוא חי, כך, ואף יותר מכך, **כאשר האדם בוטח בה' - הוא מקבל את שפעו.** ובזה יובן מה שכתוב במדרש(ילקוט שמעוני רמז תשיט): "אפילו רשע ובוטח בה' חסד יסובבנו", כי מדובר במציאות מצד סדר הבריאה. **אם יש לאדם את ההכרה**

כל הנבראים משתוקקים ומתחברים

כך הוא גם במידת הבטחון. הקב"ה רוצה שהאדם יבין מהי מציאות הבריאה, המציאות הפשוטה שעל פיה הבריאה פועלת. הקב"ה מחיה את כל הנבראים, מן הדומם עד המדבר, ואפילו את האנשים המושונים ביותר. שום נברא אינו יכול לחיות אם אינו מחובר אל הבורא, שכן אין מקור אחר של חיות.

ומהו פירושו של חיבור? הדרגה הנמוכה ביותר של חיבור היא נגיעה בין שני עצמים - חיבור חיצוני בלבד. **אולם החיבור הפנימי והאמיתי הוא כאשר הנברא מבין שהוא מקבל את חיותו מן הבורא, משתוקק אליו ומתפלל אליו. חיבור כזה הוא חיבור מציאותי, וכאשר הוא קיים - הנברא מקבל את חיותו.**

כך ביארנו א הפסוק "כולם אליך ישרון לתת אכלם בעתו". **כל הנבראים עומדים בעיניים נשואות אל הקב"ה ומשתוקקים אליו.** כך הם נבראו מששת ימי בראשית.

והנה אותם נבראים שאין להם יצר, מתנהלים על פי אותה מציאות טבעית. אפשר לשמוע את העופות בעת הנץ החמה כיצד הם שרים להקב"ה, ושוב בעת השקיעה. הם מתקבצים כולם ואומרים שירה. האֵל עומד על אפיקי מים ועורג. כך היא המציאות אצל כל הנבראים כמבואר **בפרק שירה.**

המצב הנורמלי של האדם

אכן, **האדם, בהיותו הנברא החשוב ביותר, נמצא במצב מיוחד: מצד אחד ניתן לו שכל והשגה, ומצד שני ניתנה לו קליפה המושכת אותו כלפי מטה.** זהו הפירוש במה שאמרנו **חז"ל** (סנהדרין לח, ב) שמפני כך נברא בערב שבת, שאם תזוז דעתו

בבריאתו של הקב"ה. הקב"ה סידר בדרך ישרה, והוא בא בעקיפין, כאילו אומר: סדר הבריאה אינו פועל כראוי, ועלי לנקוט במהלכים שונים ומשונים כדי להשיג את צרכי. מה לעשות? יש צורך בהנהגות משונות. אחרת, זה לא יפעל.

בר דעת אין צריך סגולה

משל למה הדבר דומה:

לאדם שאינו יודע כיצד לדבר עם פלוני. בכל פעם שהוא מדבר אתו, הוא מאבד עשתונות. בא אחד ומבקש להדריכו. אומר לו: לא כך מדברים עמו. כשאתה פונה אליו, תתנהג אליו יפה, אמור לו מילה טובה, כבד אותו. והלה אומר לעצמו: לכבד אותו? אתה מכיר אותו בכלל? מדוע אתה אומר לי לכבדו? כשרואה המדריך שיידרש לו זמן רב לשכנע אותו, אומר לו: אתה יודע מה? ראיתי בספר ישר, מאחד מן הקדמונים, שאם אדם מדבר יפה עם הבריות - הוא רואה ניסי ניסים. הדלת נפתחת והלה מתחיל למלא אחר רצונותיו אחד לאחד. כן, באמת? שואל הלה. אתה יכול להראות לי צילום מהספר? הוא משיג לו צילום מהספר, והלה משנן את זה עם הגימטריאות המופיעות שם ומתחיל לכבד את פלוני. ומה רואה? - פלא פלאות. הסגולה עובדת. פלוני פתאום נפתח אליו ומתחיל לעמוד לצדו ולסייע לו. פונה הוא אל המדריך ואומר לו ברצינות: מדוע אין מפרסמים את הסגולה? אנשים צריכים לדעת שאפשר להיוושע. חבל.

ומה משיב לו המדריך - בלבו על כל פנים? - לאנשים אחרים אין צורך לדבר בסגנון זה. רק לך ולשכמותך צריך לדבר כך. עליך חבל. היעלה על הדעת שזוהי הסיבה שזה עובד? אם אינך מבין בדרך הישרה, נאלצתי לדבר אתך ככה...

מתנה טובה ושמה חסרון

וכבר פירש כן ה'חתם סופר' (תורת משה, עקב): 'בורא נפשות רבות וחסרונן'. מדוע ברא להם חסרון? 'להחיות בהם נפש כל חי' - כדי שיקבלו את חיותם.

שכן כאשר אין לאדם חסרון, אינו משתוקק אל ה' ואינו מתפלל אליו ואינו בוטח בו, הוא חי בתוך ההסתר כאשר הוא מנותק מחיי החיים, וממילא אינו יכול לקבל את חיותו, ורק כשיש לו חסרון, הוא חוזר להתחבר וממילא לקבל את חיותו.

אכן ברור שלא די בכך שהאדם ייפגש עם חסרון. החסרון רק גורם לאדם לחפש, אך עדיין אין בכך הכרח שהוא יתחבר למקום הנכון. לכן מסבב הקב"ה שהאדם יראה שדברים אחרים אינם מועילים לו, ואף לאחר שהוא כבר מבין מהיכן באמת השפע מגיע, עדיין לא יהיה לו חיבור נכון כל עוד שהוא ממורמר, כי מהות החיבור היא אהבה. כאשר יש חיבור אמיתי, הנפש שמחה, מרוצה ומאושרת. לשם כך נתן לנו הקב"ה את התורה והיא מסבירה לאדם שהקב"ה עושה לו את הטוב ביותר ולא שכח ממנו אפילו לרגע - 'הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל', והוא עושה הכל כדי לעזור לו ולקרבו אליו ולהכינו לעולם הבא.

נמצא אם כן, שהחיבור שיבוא כתוצאה מהחסרון ומהחיבור עם הקב"ה מתוך אהבה, יביא את האדם לדרגה הגבוהה ביותר של חיים. כאשר האדם יראה ששום דבר אינו מועיל לו מלבד החיבור אל הקב"ה מתוך אהבה ותשוקה, זה יסיר ממנו כל הרגשה של 'כוחי ועוצם ידי', ואז יתחבר אל הקב"ה בחיבור אמיתי, ויהיה אז אדם במצבו הטבעי. ברור למדי שאפילו רשע הבוטח בה' חסד יסובבנו, ואפילו גוי, כי אם הוא אדם, הרי הוא אדם.

עליו, יאמרו לו: "יתוש קדמך במעשה בראשית".

זוהי מציאות האדם. יש לו שני מצבים. מצב אחד הוא כאשר הגוף משתלט עליו, והוא בדרך כלל בתחילתם של דברים. ראשית, כשהוא נולד עדיין אין לו שכל, והגוף מתחיל להבין דברים באופן גופני. שנית, הקב"ה עשה כן, שהנשמה תהיה מקושרת בגוף, ותמיד הגוף ישימיע את קולו, וכיון שהגוף משמיע את קולו, הרי הוא היחיד שאינו בוטח בה' ואינו מייחל לחסדו. שאר הנבראים המוזכרים בפרק שירה, ממשיכים לומר שירה כל הזמן, כי לא ניתן להם קליפה שמבלבלת אותם. לא כן האדם, שניתן לו גוף עם קליפה. משום כך אינו מקיים בתחילה את הפסוק 'עיני כל אליך ישברון', עד שהקב"ה מזמין לו מצבים, ואז הוא מתעורר, מעמיד את עצמו ונעשה אדם נורמלי - כלומר, הוא נמצא אז במצב הטבעי ביותר של החיים.

לימד אותנו המגיד שהבטחון הוא הסדר כפי שהקב"ה ברא את הבריאה. ובלשונו:

"כך ברא הקב"ה את טבע העולם, שהגבר אשר שם בה' מבטחו, יפעל את הנצרך לו וימלא ה' חסרונו".

כאשר שהאדם מבין זאת, ומבין גם שמכיוון שיש לו יצר אינו פונה מאליו אל המצב טבעי, אלא מסתכל על כל דבר בהסתכלות מעוותת ומצומצמת, מאשים את אחרים ואת עצמו, הרי הוא מבין שהקב"ה הוכרח לברוא חסרון בעולם, שכן הדבר היחיד שיכול להחזיר את האדם לישירות וטבעיות, הוא החסרון. כי כאשר יש לו חסרון הוא מחפש ישועה, ואחרי שהוא רואה שאין תשועה בנדיבים ואף לא בעצמו, הוא מבין הוא צריך לחפש במקום הנכון, ונמצא שזה מעמידו במקום הנכון.

התהליך שמתחיל בחוסר הצלחה, הוא לא יכול לקבל את שפעו הרוחני, כי מה הבעיה? ריכוז יש לו, יש לו גם הבנה נפלאה, והוא גם אוהב ללמוד. הגמרא באמת נעימה לו. הוא לא נהנה לקום מאוחר. כל משפחתו הם כאלה, אנשים קלילים שתמיד קמים מוקדם. גם עם מדות אינו מתמודד. הוא אדם באמת נחמד ונעים ואוהב על הבריות.

מהיכן ירק זה חי? נניח שהוא לומד, נניח שהוא מתפלל, נניח שהוא קם מוקדם, נניח שאינו פוגע באנשים, אבל **ממה הוא חי? הן הוא לא נמצא במצב של 'כולם אליך ישברון'**, כי המצב מושלם. הוא קיבל חינוך טוב ויש לו מוח חזק -'א גוטע קעפעלע'. מה עוד צריך? **באופן כזה נמצא שהוא הנברא היחיד שאינו מחובר. בעל המוח החלש שאינו מבין את לימודו, בוכה באבינו אב הרחמן, אבל הוא אינו בוכה על שום דבר. הוא לא מבין על מה בוכים - הקב"ה ברא בריאה נפלאה, מה יש לבכות?**

הפגיעה בהצלחה הרוחנית היא לטובה

אכן, אם סדר הבריאה הוא ש'הבוטח בה' - חסד יסובבנו', מכלל הן אתה שומע לאו, והיינו **שאם אין האדם מרגיש תלוי בהקב"ה מתוך הכרה שרק הוא עוזר לו בכל רגע ורגע, אין הוא נמצא בתוך סדר הבריאה. כולם חיים. הוא אינו חי. ואם כן, הקב"ה ירחם עליו ויטיב עמו על-ידי שיתן לו חסרון וקושי, כי אז יראה האדם ויאמר: הכלים שהיו לי עד כה להצלחה, הפסיקו לשרת אותי, כי אני שרוי עכשיו במצב משונה שבו כל הכלים האלה אינם יכולים לעזור לי במאומה.**

נניח שהאדם היה משתמש בכסף כדי להצליח ברוחניות. הוא שכר לעצמו

זה מה שאמר **דוד המלך**: 'טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך'. **החסרון עצמו הוא נס גדול.** אלמלא החסרון, האדם היה מת - הן בעולם הזה והן בעולם הבא. **כאשר הקב"ה מביא על האדם חסרון, הוא מאפשר לו לחיות - לחיות באופן הפשוט ביותר.** ליהנות מהחיים, להרגיש את החיים, להרגיש ערך ותענוג.

אף זה כלול בדבריו של המגיד, שלא די שהאדם יבין שהבטחון יכול למלא לו את חסרונו, אלא **גם יבין שמצבי החסרון טובים ומועילים לו יותר מכל דבר אחר, כי בלעדיהם לא היה חי. הם אלה שמכריחים אותו לחיות.** ובכן, אילו היה מפשפש במעשיו קודם לכן והיה מתעמק בתורה, היה יכול להגיע לאותה הכרה ולא היה צריך לעשות כל טעות שבעולם ולא היה נצרך שהקב"ה יביא לו מצבים קשים כדי להסביר לו דבר זה, אך כיון שלא עשה כן לבד, **הקב"ה מביא לו באהבה גדולה מצבים שיכריחוהו להגיע אל ההכרה ולחזור לחיות.**

המצליח ברוחניות הוא חסר חיות

יסוד זה נאמר הן לגבי השפע הגשמי שצריך להגיע אל האדם והן לגבי השפע הרוחני: בגשמיות, אם האדם צריך כסף, לדוגמא, אך הוא שקוע ב'כוחי ועוצם ידי ואין הכסף יכול להגיע אליו. מה עושה הקב"ה? **הוא גורם לכך שכל נסיונותיו יעלו בתוהו, עד שהאדם מבין שעליו להתפלל.** הוא מתחיל להשקיע בתפילה, ובתוך כך הוא קולט שזה תלוי אך ורק בהקב"ה, ושהוא בעצמו אינו יכול להשיג שום דבר ורק הקב"ה יכול ליתן לו כל דבר, ואז הכסף יכול להגיע אליו.

כך הוא גם לגבי רוחניות. אם האדם מצליח ברוחניות, הוא לא אדם נורמלי. כוונתנו לומר **שאם אין האדם עובר את**

לרפא אותי, זאת על-ידי שאחשוב מספיק חזק שהוא עתיד לרפא אותי. הנה זה כבר מהטעויות הישנות שבני אדם עושים. יסוד הדבר הוא הפוך. **יסוד הדבר הוא שכל פעם שהאדם מקבל בשורה, הבשורה היא שסדר הטבע נגמר.**

בכל דבר שבעולם הוא כך. היתה לאדם חנות ליד הבית, בה היה קונה את כל צרכי הבית, והיה לו כל-כך נוח, והנה הוא רואה שהחנות נסגרת. הוא מוציא אנחה עמוקה - מה אני עושה מעתה?

כל מקרה כזה שבו האדם מגיע להבנה במוחו שהצינור שממנו ינק את חיותו - נסתם, **הוא הזדמנות שהקב"ה נותן לו לקום ולומר:** אני יכול לחזור להיות נורמלי. **אין לי עכשיו במה להישען, וממילא אני מבין שוב ששום דבר אינו יכול לעזור לי חוץ מהקב"ה, ואם כן, אני חי.** החיות הזו שאני מקבל עכשיו, היא תכלית הרבה יותר משמעותית מזו שאח"כ נרפאתי. זה שנרפאתי אח"כ, הוא דבר צדדי. **כשהנברא מכיר את מקור חיותו, באותו רגע הוא מחזיר את העולם לישרותו, והרי הוא נמצא אז במצב הנאה ביותר שהוא יכול להיות.**

ה'קדושת לוי' הבין שהקב"ה הכניסו למצב זה, לא כדי שיישבר, ואף לא כדי שיהיה עסוק בשאלה: על מה אני יכול ללחוץ שיביא לי את התוצאה שאני רוצה. **אם זהו הדבר שהוא עוסק בו, הלא הוא מפסיד את היכולת להתיישר ולהתחבר עם חיי החיים.**

התקופה היפה ביותר בחיים

רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו. המילים 'מייחלים לחסדו' אינן עוסקות רק על סוג של אנשים בלבד - המייחלים, אלא גם על מצבים מסוימים

חברותות, או שכר לבנו חברותות כדי שיצליח בישיבה, ועכשיו הקב"ה לקח ממנו את כספו ויותר אינו יכול לשכור חברותות. או כעין זה, האדם היה משתמש בכשרונו, ועכשיו הקב"ה נטל ממנו את ישוב דעתו.

בכל מקרה כזה, האדם מגיע למצב שהוא מרגיש אבוד, ובכן, אם הוא מתייאש והולך, הוא עלול לחזור על-ידי כן אחורנית, אבל **אם הוא מגיע מזה למסקנא שהוא חייב לפנות אל הקב"ה, לדבר אותו ולומר לו:** רבונו של עולם! אין לי כבר כלום-הוא חוזר ומתחבר אל חיי החיים ומקבל את חיינו בחזרה.

דוגמא נוספת וכאובה: יש מי שנוות ביתו היתה מטפלת בחינוך הילדים. היא היתה מלומדת ועשתה זאת בצורה מעוררת התפעלות. ועכשיו, הקב"ה לקח אותה. והוא עומד ושואל: מה יהיה הלאה? מי יחנך את הילדים? אכן כך הקב"ה נוהג. הוא נוטל מן האדם את האמצעים שהביאו לו את ההצלחה ברוחניות. היתה לו חברותא נפלאה והצליח הרבה בלימודו בזכותה, ועכשיו הקב"ה נטל את חבירו והוא נשאר לבד. יש לכם מושג כמה זה כואב? הוא מסתובב סביב עצמו. הלא תראו שכאשר ריש לקיש נלקח מרבי יוחנן, נטרפה דעתו של רבי יוחנן מרוב צער, עד שצריך לבקש היה מהקב"ה שיקח את נשמתו ג"כ.

להיות מן המייחלים לחסדו

אכן, הקב"ה מכריח את האדם להיות מן המייחלים לו כמו כשהרופא אומר שאין רפואה. ה'קדושת לוי' הבין שאם הרופא אומר שאין רפואה, היסוד הראשון שהוא צריך להוציא מזה, הוא שהקב"ה נותן לו עכשיו אפשרות שלא להיות תלוי בשום דבר. יש אנשים שמבינים את הסיפור בכיוון אחר, ולומדים ממנו כאילו אין הבדל מה הקב"ה רוצה, אני יכול "להכריח" אותו

חיים אמיתיים נמצאים בבית החולים

אנשים נמצאים במצב כזה כל-כך הרבה פעמים. יש שהאדם עצמו חולה ויש שבנו חולה, והרופא כבר אמר שצריך להתכונן... והאדם שואל: מה עלי לעשות עכשיו? האם עלי להאמין שהקב"ה יעשה נס? הוא מסתפק - כן להאמין? לא להאמין? ובסוף אינו עושה כלום מרוב בלבול ורק מחכה לזמן שיעבור. ובכך הוא מפסיד הזדמנות עצומה. דווקא עכשיו הוא יכול לחיות את הרגעים היפים ביותר של החיים. הוא רק צריך לעצור ולהתבונן ולומר: אני תלוי מעתה אך ורק בהקב"ה. מה יהיה ברגע הבא? נראה עוד מעט, אבל כעת אני תלוי בהקב"ה. הקב"ה נותן לי חיים והדבר הזה לא השתנה כלל. מסדר הבריאה הוא לחיות כך, והוא הדבר הנאה ביותר שקיים בבריאה.

מסתבר שבבית החולים נמצאים האנשים שיש להם חיים הרבה יותר עמוקים ואיכותיים משל שאר האנשים המסתובבים חופשיים. כי יש להם הזדמנות לחשוב נכון. אמנם גם שם אפשר לחשוב באופן מעוות, אך מי שמנצל את ההזדמנות לחשיבה נכונה - נמצא בפסגת החיים.

בעולם מתמודדים עם אותם חולים שמרימים ידיים על הרופאים, ומדי פעם אפשר לשמוע על שביתה שהרופאים עושים כדי להביע את כעסם על אותן התקפות. מדוע אותם חולים תוקפים את הרופאים? כי ברגע שהם קולטים שאין יותר מה לעשות אתם, הם מאבדים את עשתונותיהם ומוציאים את זעמם על אלה שלפי דעתם אינם עושים מספיק. אך מה יהודי עושה כשהוא קולט שאין לאל הרופאים להושיעו? - הוא מבין שיש לו

שאדם נמצא בהם. הקב"ה אומר כך: הכרתי אותך בכל המצבים שלך, האם אתה רוצה שאראה לך מתי היה המצב הנאה ביותר שלך, שבו החיים שלך היו בשיא? - האדם עבר את שנות צעירותו, הוא התמודד בתור בחור, ואח"כ כשהוא נמצא במרומי גילו, הוא מסתכל על עצמו ושואל: מתי היתה תקופתי היפה ביותר? הוא מחפש את התקופה שבה ישב תחת גפנו ותחת תאנתו, עד שהוא מוצא - השנים הספורות שבהן למדתי בכולל, הן היו התקופה היפה ביותר שלי.

והקב"ה אומר: לא! אינך מודד את הדבר הנכונה. אמור לי את האמת, באותה תקופה, האם היית אז מלא חיות - או שמא היית אז מלא גאווה? האם היית אז מחובר למקור החיים? - בכלל לא מוכרח להיות שזה מה שהיה. למד איך להסתכל על דברים. מתי היית חי באמת? מתי אפשר היה לומר עליך: ברגע זה היו לך יותר חיים מבכל זמן אחר? באותו רגע שבו אמרת לעצמך: אף אחד בעולם אינו יכול לעזור לי. גם הדבר האחרון שחשבתי שיעיל - אינו פועל. ובמקום להתייאש, הרמת עיניים לשמים ואמרת: רבוננו של עולם! אני שלך ואתה מחייה אותי, והדבר הזה לא השתנה ולא ישתנה לעולם. באותו רגע - חיך היו בשיאם.

ה'קדושת לוי' ניצל את ההזדמנות. הוא אמר כך: מי אומר שאמשיך לחיות? תן לי לתפוס את ההזדמנות. אם עכשיו הרופא אומר שאין לי ממה לחיות, אני נזכר במה שלמדתי ממורי ורבי לגבי סדר הבריאה, שאם עכשיו אתבונן בכך שאני תלוי אך ורק בהקב"ה, אקבל תיכף ומיד חיים. כמה שנים יש לי לחיות? איני יודע. אבל יש לי הזדמנות שאינה חוזרת ואני רוצה לנצל אותה.

אך כאשר צויתי לפשוט את בגדיי בפקודת חיות הטרף כדי לרחוץ את גופי במקלחות שהוכנו לנו, עמדתי ערום תחת כיפת השמים, ערום כיום היוולדי. באותו רגע, כאשר כבר ניטל ממני כל מה שאפשר ליטול מן האדם, הרמתי את עיניי לשמים ואמרתי בקול חנוק: **"אבא שבשמים! את הכל לקחו ממני, אבל אותך, אבא יקר, אותך לא יוכלו ליקח ממני בשום אופן"**. עיניי צדו אז קומוניסט אחד, פניתי אליו ואמרתי לו בקול אמיץ: **"האמן לי! אפילו סטאלין ימ"ש לא יוכל ליקח ממני את אבי שבשמים"**, וכשראיתי שהוא מאדים מרוב כעס, חזרתי ואמרתי ללא שום מורא: **"אפילו סטאלין ימ"ש לא יוכל ליקח ממני את אבי שבשמים"**. **עצמתי את עיניי ועמדתי כך כמחצית השעה, בלי לזוז. באותם רגעים הרגשתי קרבת אלוקים מאין כמותה**. לאחר מכן הולבשתי בבגדי האסירים, וכששתייתי מעט מרק דלוח - פסק אותו תענוג.

ר' שמואל הוסיף ואמר:

ניצלתי מאושוויץ בשרשרת של ניסים. היום יש לי בית בארץ ישראל, יש לי אשה וילדים, ויש לי רכוש וממון. אך **אותו תענוג, אותה חיות, אותה קרבת אלוקים שהרגשתי באותה חצי שעה לא אוכל לתאר לפניך לעולם, כל ימי אני מתגעגע אליו ומתפלל לזכות בו מחדש**".

הזדמנות להרגיש את החיים

הנה כי כן, הוא התכוון לומר: הייתי אז הקרוב ביותר למצבו הטבעי של האדם. היתה לי אז הזדמנות להיות אדם. יש לך מושג כמה השכינה שורה על האדם כשהוא אדם? **הרגשתי אז חיים**. לעיתים אנו סבורים שמדובר בתענוג של איזו מדרגה רוחנית גבוהה. אך למעשה, זהו **תענוג החיים עצמם**.

הזדמנות עצומה לתלות את עצמו לגמרי בהקב"ה.

טעם החיים בגיא צלמות

בשיעור החמישי משיעורי הבטחון, הבאנו את המעשה שסיפר הסופר **הרב דוד וריצקי** ז"ל כפי ששמע מיידו **הרב שמואל בורנשטיין** ז"ל יד ימינו של ה'אמרי אמת' מגור זיע"א. ר' דוד סיפר שר' שמואל שח לו פעם: **"כל ימימי אני מצפה ומייחל לתענוג זה שהרגשתי פעם במשך כמחצית השעה בלבד"**.

לשאלתו על איזה תענוג הוא מדבר, פתח וסיפר: בפולין גרתי בסמיכות ל"אמרי אמת" והסתופפתי בצלו. התפרנסתי שם ברווח ובכבוד מניהול חנות. היו לי שם ילדים, נחת וכל מה שיהודי יכול לאחל לעצמו. יום אחד שחזר משחור, הגיעו הנאצים ימ"ש והודיעו לי כי עלי לעלות על הרכבת ולעזוב את כל רכושי מאחוריי. מזוודה אחת בת חמש קילו-גרם הניחו לי ליטול עמדי ותו לא. העמסתי מזוודה אחת בת חמש ק"ג בכסף וזהב ובחפצי הערך שהיו ברשותי ועליתי עמה על הרכבת.

ברכבת הרהרתי לעצמי: **"הן גזלו ממני את חנותי ואת ביתי, אבל הנה הצלתי לי לכל הפחות את כספי וזהבי ב"ה ועוד ישנם עמדי אשתי וילדיי היקרים לי מפז"**. כשהגעתי לאושוויץ ושדדו ממני את המזוודה על כל תכולתה, הרהרתי לעצמי: **"הן השאירו אותי ללא פרוטה לפורטה, אך הנה אשתי וילדיי עודם עמדי ובם אוכל למצוא נוחם לנפשי"**. כשעמד הד"ר מנגלה ימ"ש והפריד אותי בידו המרשעת מאשתי וילדיי, אני לימין ואלו לשמאל, הרהרתי לעצמי: **"הן בדד נותרתי ואין עמדי כלום מעתה, אך לכל הפחות אני עדיין לבוש בבגדיי האהובים עלי"**.

גדולות שכולם מבינים שהן שטויות, ולמחר יבין הבן כי רע ומר מה שעשה אתמול, ויהיו מעשיו של אתמול נגד עיניו תמיד, וטובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקויות, ואז יעזוב גם את השטויות הקטנות.

כשהוא נשאר עם השטויות הקטנות, אין לו מה שיגרום לו להסתובב ולתקן את דרכו, כי הוא מרגיש שהכל בסדר וניתן לחיות כך. העולם אומרים על מי שנופל מגגו של מגדל גבוה, שכאשר שואלים אותו באמצע מעופו מה שלומו, אם אין לו שכל, הוא משיב: נפלא! הוא לא יודע מה מחכה לו כשייפגש עם הקרקע. הם משתמשים עם זה כמשל לבחור שנמצא באמצע נפילתו - זקנו הולך ומתקטן וכו'. כשמדברים אתו, הוא צוחק ואומר כמה טוב לו. למה? הוא מגיב כך? כי עדיין לא נפגש עם הקרקע. אכן כשהוא נחבט בקרקע, לאו דוקא גשמית, אלא יתכן חבטה רוחנית, או אז הוא מתערר ואומר: אוי ווי! לא התכוונתי להגיע כה רחוק.

הקב"ה מזמין חטאים לצדיקים

מבאר ה'חתם סופר' שכן הקב"ה עושה עם צדיקיו לפי מדרגתם. **הוא מזמין להם חטא שיתחרטו עליהם** תמיד ויראו אותו תמיד לגד עיניהם ותמיד יפחדו להכשל בו **שוב**, וזהו 'לא היה דוד ראוי לאותו מעשה'. הקב"ה אומר על האיש הצדיק וירא ה': הוא מצליח יותר מדי, והצלחה זו אינה טובה בשבילו. ואז הוא מזמין לו חטא, וכשהוא רואה שנכשל, זה כואב לו עד מאוד, **ואז הוא מבין שהוא זקוק לעזרת ה' בכל דבר**, בתורה, בתפילה, בסור מרע... ה' ירחם, תראה איך הייתי נראה, סתם, בלי שום הכנה מוקדמת נכשלת... עכשיו הוא חי.

זהו 'על כן יורה חטאים בדרך'. **הקב"ה**

הקב"ה קבע בסדר הבריאה שכאשר הנברא מבין בהכרה עמוקה שאין לו כלום עם אף אחד - שכל מה שאנשים חושבים, אומרים, מביישים או מאיימים עליו - הכל אפס אפסים... **יש לי בורא ואני תלוי בו, וחץ ממנו אין כלום**... כשהוא מגיע להכרה זו, הוא נמצא במצב הטבעי של האדם, וממילא הוא מרגיש את החיים.

ולכן, אם האדם מצליח יותר מדי ברוחניות, **הקב"ה מזמין לו חטא כדי שיוכל לטעום את החיים עצמם**. לא את טעם ההצלחה ברוחניות, אלא את טעם החיים. היסוד מופיע בספרים **רבים, וה'חתם סופר'** מביאו שלוש פעמים. פעמיים בדרשותיו ופעם אחת בחתם סופר על התורה בהפטרה לפרשת חיי שרה.

על כן יורה חטאים בדרך

בפסוק נאמר: 'טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך'. **רש"י** מפרש שהקב"ה עוזר לאנשים שחטאו למצוא את דרך התשובה. שואל ה'חתם סופר': אם כן היה צריך לכתוב חוטאים ולא חטאים. מבאר ה'חתם סופר' בדרך משל למלך שיש לו בן משכיל, אבל הבן אווז קצת בסכלות ומעשה נערות, והאב חושב מה לעשות עמו. הוא בעל שכל, אבל עושה מעשה נערות (מצב הוא שהרבה הורים מצויים בו. הם מרגישים שיש לבנם שכל ובכל זאת הוא עושה שטויות. חבל, הם אומרים. הוא ילד נבון, אבל הוא לא קולט מה שהוא עושה). האב אינו רוצה להעניש את בנו, אך גם אינו יכול לאפשר לו להמשיך בדרך זו, כי הוא עלול להגיע למעשים חמורים יותר, כפי דרכו של היצר שהיום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך.

מה עושה האב? הוא מעמיד לו מסיתים שיסיתו אותו לעשות דברים מכוערים, לא קטנים שטויות קטנות, אלא גדולים שטויות

על-ידי **שלמה עבדו**: 'כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא'. ולכן סיפר לנו בכ"ד ספרי התנ"ך על חטאי הצדיקים והנביאים. כולם חטאו. מי לא חטא? - ישי לא חטא. הוא מהיחידים שלא חטא, ומפני כך אינו נמנה על רבותינו ואין לנו שמועות ממנו. אתה רוצה לדעת מי הוא רבך? דוד המלך הוא רבך. אמור מזמור נ"א יחד אתו. למה? כי זהו שלימות. **אדם כזה שריו כל הומן בהכרה שהוא תלוי לגמרי בהקב"ה**... אין לי כלום, רבונו של עולם, לא גשמיות ולא רוחניות, ואני עומד ומייחל אליך... אילותי לעזרתי חושה...

זהו אחד מהביאורים במה שאמרו חז"ל (יומא כב, ב): "שאל באחת ועלתה לו (נכשל) בעבירה אחת וניטלה ממנו המלוכה", דוד בשמים ולא עלתה לו (נכשל בשתי עבירות ולא ניטלה ממנו המלוכה)", כי אצל דוד המלך, **הנפילות הביאו אותו להכרה עמוקה שהוא אבוד מצד עצמו, ושעליו להיות תלוי בהקב"ה בכל רגע ורגע**... אין לי שום כח ואני יכול להיכשל בחמורות שבחמורות...

הוא לא נשבר בגלל זה. אמנם יש לו **שברון לב מתוך הבנה שאין לו כלום מדיליה, אבל הוא מיד נאחז בהקב"ה** ואומר: משלי אין לי כלום, אבל אני חי משלך. אני פונה אליך ומבקש ממך שתעזור לי. **אתה מכיר את מצבי ואני בוטח בך שתעזור לי. בכל עניני הרוחניות והגשמיות הוא נמצא תמיד תחת אותה השפעה. אז הוא נקרא אדם - אדם במצבו הטבעי.**

הרה"ק מרוז'ין זיע"א באר שהפסוק (דברים ח, יז) "ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", נאמר גם על רוחניות. הפסוק אומר: חוששני שהאדם יאמר שהצלחתו הרוחניות באה מכוחו ועוצם ידו. וכאמור, **כשהאדם חי עם ההכרה שאין לו שום כח עצמי ושהוא**

מכניס לו חטאים בדרנו, וכך הוא נעשה אדם נורמלי יותר, אדם התלוי בה' כי אינו יודע מה ילד יום. כשאדם זה אומר בבוקר שתרגילנו בתורתך ואל תביאנו לא לידי חטא ולא לידי ניסיון ולא לידי בזיון, הוא חושב על עצמו ומסמיק מבושה. בדיוק כך. הוא מכוון פירוש המילות בתפילתו כמו שצריך - אתה חונן לאדם דעת, השיבנו אבינו לתורתך... כל מילה בתפילה עולה יפה... כבר הרבה זמן שלא התפלל כך. בברכת השיבנו הוא חשב על שמות וייחודים, וחשב על אחד ממכריו שבנו מתמודד. אמר הקב"ה: אני מכיר ג"כ מישהו שבנו מתמודד - אביך. בנו של אביך מתמודד. ובכן, **אעזור לך להתחיל לחשוב גם על עצמך.**

לא למקרה חירום בלבד

כעת נראה דבר נפלא. אילו היה 'הבוטח בה' חסד יסובבנו' ענין סוגלי בלבד - כאומר: אם יש לך צרה גדולה, אחד מהדברים המועילים ביותר הוא בטחון. סגולה נפלאה, הפועלת למעלה מדרך הטבע. היה האדם מבין שדבר זה נועד למצבים מזדמנים - מקרי חירום בלבד. אך לא! **האדם צריך להבין שהוא חייב להיות במצב זה באופן מתמיד.** לא מעניין כלל אם הוא בעל מופת ובעל רוח הקודש ויודע ש"ס ופוסקים. זה לא מעלה ומוריד כלל וכלל כלפי זה שהאדם חייב להיות תמיד במצב זה - ורק אז הוא אדם נורמלי. אם הוא אדם נורמלי, אז הוא יכול להיות הכל. לא כן אם אינו אדם נורמלי, כי חסר לו בצורת האדם.

כדי שדבר זה יקרה, הקב"ה יעשה כל מיני דברים, אם צריך - אף מזמין לו חטא, כדי להזכיר לו עד כמה הוא תלוי בו. **כי הצלחה זו - להיות תלוי בה' - גדולה יותר מאשר להיות נקי לגמרי ללא שום חטא.** לא לעשות שום חטא אינה בהכרח ההצלחה הגדולה ביותר. ולכן הודיע לנו

דינם של המון העם למוות? כי להתפלל אינם יודעים. וכי אין להם מושג מה זה אמונה.

אכן דבר אחד העם הארץ יודע. יש צדיק ונוסעים אליו -מ'פארט צום רבין. הוא לקח את אשתו ויחד נסעו אל הצדיק. במעונו של הצדיק בכו וצעקו והשתוללו. הרבי עשה מופת וזהו זה. מה נשאר בסוף מכל זה? קצת הוא התקרב. הוא אמר לעצמו: איך בדיוק זה עובד, אינני יודע. דבר אחד אני יודע, שיש דבר שנקרא אלוקים, והרבי קרוב אליו, והוא ביקש ממנו וזה עזר.

הדבר הזה הפיח רוח של אמונה בקרב המון העם. אכן היו מהצדיקים שלא רצו שזה יבוא באופן פשוט כזה. אם נדבר על הרה"ק מקאצק, הוא התנגד כליל לעשיית מופתים באמרו שהצדיק צריך רק ללמד דרך בעבודה, והוא באמת היה רבם של האנשים הגדולים בלבד, חריפי השכל ועובדי ה' באמת, אשר לימדם לעבוד את ה' בלי שום פנייה. אנשים פשוטים לא היה להם מה לחפש שם. ואם נדבר על שאר הצדיקים, היה ביניהם רבים שהחדירו אמונה, וכפי שהעיד הרה"ק מלעכוויטש זיע"א על עצמו: כשבא אלי אדם עם צרה, אני משריש בו אמונה, עד שהוא נושע על-ידי אמונתו.

אף אחד אינו מתוכח על כך שזהו המהלך. השאלה היתה רק מה עושים עם אדם שאין כמעט איך לדבר אתו. כשאומרים לאדם כזה: תן צדקה לפלוני ותיושע - הוא מגיע עכ"פ לאמונה שיש יראי ה' שיכולים לפעול ישועה.

רבים מעמי הארץ מתייהדים

כשרואים שהקב"ה סיבב שבדור הזה לא יהיה כך סדר הבריאה... צדיקים קיימים. אחרת, לא היה העולם מתקיים. והעולם הרי מתקיים. אם העולם מתקיים, מוכרח להיות שיש תורה לשמה ויש מסירות נפש ויש

תלוי אך ורק בהקב"ה, זה נחשב להצלחה גדולה בהרבה הן לו והן להקב"ה, כי כך צריך הנברא להיראות.

טעם המופתים הגלויים בדורות הקודמים

כעת נאמר דבר שמתאים לאינני דעת בלבד (ולא כל מה שייאמר, יצטרך להתקבל כתורה מסיני, העיקר הוא שהרעיון יובן). ידוע שלכל תקופה יש את העבודה המיוחדת לה ואת הדברים שצריך לתקן בה על פי רצון ה'. כך הוא הסדר שהתחיל בששת ימי בראשית ונמשך עד היום.

ואכן, אנו רואים שהיתה תקופה שבה הקב"ה שתל בעולם צדיקים שחוללו מופתים גלויים, כדוגמת **הסבא קדישא מראדישיץ** ועוד. האמת שהרה"ק מקאצק התלונן עליו בשאלו: וכי זו יהדות היא? וכשהסבא קדישא נשאל על כך מפי ה'תפארת שלמה', השיב לו: **תפקידי הוא להראות שיש אלוקים בעולם**.

ננסה להבין את תשובתו. האם הקב"ה רוצה שנדע שיש אלוקים בעולם? - כן. איך אפשר לדעת שיש אלוקים בעולם -בדרכים רבות. ובכן, תקופה היתה שבה המון העם היו עמי הארץ. לא כולם היו כאלה. היו גם תלמידי חכם וגדולי הדור, אבל המון העם היו כאלה. לא היו לא בתי חינוך ולא סדרי לימוד. יהודים גרו בכפרים, חיו בעניות, היו בורים ועמי הארץ, ורבים מהם אף לא ידעו קרוא וכתוב.

כעת נשאל: האם לאותם עמי הארץ אסור לדעת שיש אלוקים? תאמר לאחד מהם את **מאמר חז"ל** "אם רואה אדם יסורים באים עליו, יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא, יתלה בביטול תורה". הוא לא מכיר בכלל את אותיות הא"ב. הוא לא יודע לא מה זה יסורים ולא מה זה פשפש. נו, האם נגזר

אין חובה להיות עם הארץ

ובכן, האם תבוא לומר לאדם בן ימינו שהדבר היחיד שצריך לדעת כשיש צרה הוא שאפשר לצאת ממנו באופן סגולי? תורת המגיד באה לומר: מדוע אתה חי באופן של סגולה? לא תיעשה יהודי עם זה, בין אם תיוושע בין אם לא תיוושע. נניח שיהיה לך מופת, מאחר שאתה ניגש לזה באופן של סגולה, אתה מפסיד את ההזדמנות להגיע אל החיים.

אכן אם האדם הוא באמת עם הארץ - אין הכי נמי. כלומר, אם זוהי דרגתו, והאמונה בכוח הסגולה מוציאה אותו מחשכות יותר גדולה שהוא שרוי בה... הוא אדם שאינו מבין כלום. אתה מדבר אתו ואינו קולט שום דבר... אם זהו מצבו, הסגולה היא אור בשבילו, כי דבר ראשון הוא לומד מזה שיש אלוקים. אבל כל אחד צריך להסתכל על עצמו ולשאול: בשבילך? האם אתה צריך לגשת לזה באופן כזה? המגיד הק' אמר לנו: הבוטח בה' חסד יסובבנו נועד להסביר לך שהאדם צריך לחיות על פי סדר הבריאה, וזאת על-ידי שהוא בוטח בה' ויונק ממנו.

כבר הבאנו לעיל את המשל במי שאינו יודע לדבר עם זולתו, שאם הדרך היחידה לשכנע אותו שלא יצעק על פלוני ולא יפגע בו ולא יזרוק עליו כסאות היא על-ידי שתראה לו שמדובר בסגולה, זה עדיף מלא כלום, כי אם לא נסביר לו באופן של סגולה, הוא ימשיך לזרוק כסאות.

אבל בדור זה הקב"ה נתן לנו את היכולת שלא להיות עמי הארץ. אנו לא חייבים להיות עמי הארץ. אנו יכולים ללמוד קצת, להבין ולתקן, ואם כן אנו שרויים במצב טוב בהרבה. בימינו אנשים לרוב הזקוקים לישועה, נמצאים במדרגה גבוהה

יחודים. הביטו סביבכם ותראה כמה שפע יש - שפע גשמי ושפע רוחני. ברור אם כן שיש צדיקים. אך ענין המופתים המתגלגלים בחוצות - הוא דבר שנעשה עליו הסתר.

יבוא אדם ויאמר: זו פשיטת רגל, חורבן. עקבתא דמשיחא. מה אפשר לעשות? בא חבירו ואומר: ברור שיש מופתים. אינך יודע, אבל יש מופתים ועוד איך. אין לך מושג מה קורה. פלוני הבטיח והכין סעודה ובאותו יום הוא נושע...

אך יש הסבר אחר, והוא שהיום יש כבר בתי חינוך, ויש כבר את היכולת ללמוד חומש עם רש"י ושאר הראשונים וללמוד מה זה 'והיה אם שמוע' ואיך צריך היהודי להיראות. אמנם גם היום יש רבים שהם בגדר תינוקות שנשבו, וגם להם יש את מה שהם צריכים, כפי שרואים שרבים מהם תלויים במקובלים שונים. אך במה שנוגע לדידך, אין בינינו היום את עמי הארץ של פעם, אלא כל אחד יכול לפתוח היום גמרא ולראות את המאמר של הרואה יסורים באים עליו ויפשפש במעשיו, **להבין את המהלך של מדה כנגד מדה, ולהאמין שהקב"ה מסתכל עליו ועוזר לו ומסבב שיכיר בו, וכך הוא יכול להבין שצרתו היא הזדמנות עצומה להתקרב אל ה' ולזכך את מדותיו.**

לכן במקום מופתים גלויים, נתן לנו הקב"ה היום את המהלך לדעת שיש אלוקים באופן זה, וכך אנו רואים שיש יותר ספרים ויש יותר אנשים שיודעים להסביר את מה שכתוב בספרים, עד שכל אחד, אף מי שאינו בעל כשרון גדול ואף מי שאינו מגיע מהמשפחות החשובות ביותר, יש לו את היכולת ללמוד מה זו יהדות ולהבין מה עליו לעשות בעת צרה. היכן כל זה היה פעם? רוב היהודים גרו אז בכפרים, ומי היה לו רב שילמדנו או מי היה לו ספרים ללמוד בהם? לא היו אז ספרים, לא היה אז כלום.

החיים, יצטרך לראות שלא להתפעל מהם, אלא לומר לעצמו: יש אלוקים ואני תלוי בו. אבל כיון שלא למד לחיות כך, לא תהיה מדת הבטחון טבועה בו, ובמקום מדת הבטחון, תהיה לו סגולה עם שלוש כלות. מה יעשה אתן שם?

האפשרות השניה היא שירים את עיניו לשמים ויאמר: **רבונו של עולם! הבנות בנותיך ואף אני שלך, ואני בוטח בך שתושיע אותן.** ויפול ויקום, יפול ויקום, ובסוף הן לא ייכנסו בברית האירוסין באותה שנה, ואף לא בשנה שלאחריה, **אזי כשיגיע אל הטרקלין הנצחי, יהיה לו את הדבר האמיתי - מדת הבטחון.**

כשדוד המלך הגיע לעזה"ז, הוא הגיע להצליח בו או להצליח בעזה"ב? כמוכן שהוא הגיע להצליח בעזה"ב, אבל הוא ידע שכדי להצליח בעזה"ב, צריך להיתלות לגמרי בהקב"ה. הוא מגיע למעלה בשמים, שואלים אותו לגבי מעשה בת שבע, והוא משיב: יש לי מזמור נ"א. אני נאחז בו. אני אומר אותו שוב ושוב: רבונו של עולם! שלך אני. אין לי כלום חוץ ממך. וכיון שכן, יש לו טרקלין.

סוף דבר, כל אחד צריך להתבונן בזה לפי ערכו ולהרגיל את עצמו בכך **ש'הבוטח בה' חסד יסובבנו' הוא סדר הבריאה,** וכשהוא מכניס את עצמו בסדר זה, הוא חי. ברגע זה אני חי. אחרי שכבר באה ישועתי, אינני יודע אם אני עדיין חי, אבל עכשיו אני חי. אפשר שזהו הפירוש בקל וחומר שיש בגמרא **מסכת ברכות** (לה, א): כשהוא שבע מברך, כשהוא רעב לא כל שכן?! כשהוא שבע - ניחא, אך כשהוא רעב, הלא הוא מלא חיות, שהרי הוא מייחל לחסדו. בוודאי הוא צריך לברך.

זכות הצדיק יגן עלינו ועל כל ישראל
אמן.

בהרבה משל אותם אנשים ששיחרו לפתחם של הרבי מראדושיץ ושל הרבי מלעכוויטש ושל הרבי ר' אלימלך ושל הרבי ר' זושא, בבקשת ישועה.

ברור שכן. הם היו נכשלים בחלול שבת. מי למד אתם סימן ש"ז וש"ח וש"ט? לא היה להם מי שילמד אותם, והצדיקים הראו להם שיש אלוקים. האדם הפשוט קיבל תמימות גדולה - יש אלוקים בארץ. הנה בהרבה מן המקרים האיש לא רצה בכלל ללכת אל הצדיק והאשה היתה צריכה לדחוף אותו. וזו ראייה שכאשר הוא הלך בסוף, הוא חזר יותר מרומם, כי בחזרתו הוא אמר: למדתי משהו. למדתי שהאשה יודעת מה היא מדברת. הנה כי כן, זה עזר לו לשלום הבית.

כדי שתיכנס לטרקלין עם סחורה אמיתית

אבל אם האדם רוצה להגיע לחיים, הוא צריך להבין שיש סדר לבריאה, ואז יכול לטעום את טעם החיים. הוא צריך דבר ראשון לטעום את החיים, הישועה איננה התכלית. עלינו לזכור שהעולם שאנו נמצאים בו, הוא סך הכל פרוזדור, ואנו עוברים בו רק כדי להגיע אל הטרקלין, ושם בטרקלין, המדה הנצרכת לו לאדם יותר מכל, היא מדת הבטחון. כך רבינו בעל חובת הלבבות אומר.

דוגמא לדבר: יש לאדם שלוש בנות שהגיעו לפרקן ואין לו פרוטה לפורטה. כעת יש לו שתי אפשרויות. הוא יכול להשתמש באיזו סגולה נפלאה ולפעול ששלשתן ייכנסו בברית האירוסין - כל השלוש באותה שנה. והנה אם יעשה כן, כשיגיע למעלה בשמים ויראה שם את מלאכי החבלה אשר יבהילוהו יותר מכל דבר מבהיל שהיה לו אי פעם בעודו בין

יום רביעי פרשת וישב כ' כסלו תשפ"ו

לומדים להודות בצורת ההודאה של העוה"ב

הטרקלין, כלומר: הנהיגו ברכותיו בעולם הזה כדי להיות רגילים לעולם הבא שכולו ארוך".

הנה יסוד זה שהעוה"ז הוא רק מעבר קצר של כמה שנים לקראת העולם הנצחי, הוא יסוד שבאופן כללי ראוי לזכור אותו כדי שלא נעשה עסק גדול מדברים שאינם מצליחים כפי רצוננו, אך כפי המבואר ברש"י, לכן הזכירו זאת בבית המקדש בסוף כל ברכה וברכה, לומר שצריך להתרגל להודות לה' בעוה"ז כדי להיות רגילים בכך לעוה"ב שכולו ארוך אשר שם רק אומרים שירה להקב"ה. כלומר, **על-ידי שירגיל את עצמו בעוה"ז, תוך כדי מלחמותיו, להודות על כל דבר ודבר, תיהפך נשמתו לנשמה בעלת הודאה, ותבוא כך לעולם שכולו ארוך** ולא תהיה ההודאה אצלה כנהמא דכיסופא מאחר שקנתה אותה בעוה"ז על-ידי תשלום מחיר.

הדבר דומה למה שאומרים העולם, ומקורו בדברי חז"ל, שמי שאינו לומד בעוה"ז, לא יבין את השיעור שימסור הקב"ה בעוה"ב, וזה גופא יהיה עונשם. כעין מה דאיתא **במסכת תענית** (ג, ב): אין גיהנם לעתיד לבא, אלא הקב"ה מוציא חמה מגרתיקה ומקדיר, רשעים נידונים בה וצדיקים מתרפאין בה וכו' ולא עוד, אלא שמתעדינן בה וכו'. **בעלי מוסר** כך אמרו: מי שאינו יודע ללמוד, כשהוא יושב בשיעור ואינו מבין אפילו דיבור אחד, הוא מתייסר. לעומתו, זה ששומע ומבין ומחדש, שדבר זה עצמו נותן לו את התענוג הגדול ביותר. כך הוא לגבי מושג ההודאה. שם עתידים

עשאוּם ימים טובים בהלל והודאה

כשאנו מתכווננים לחג החנוכה, מאחר שחז"ל אמרו לנו שימי החנוכה נקבעו לימים של הלל והודאה, עלינו להתעלות ולהתקדם בסוגיית ההודאה. והנה בדרך כלל האדם מבין שהוא יכול להתעלות בסוגיא זו **על-ידי רבוי הכמות**. הוא שכח להודות על דברים רבים שיש לו וכעת הוא מתחיל להודות עליהם. **הוא נזכר בעוד פרטים ועוד עניינים שאינו מודה עליהם** או אינו מודה עליהם מספיק. כמו כן הוא יכול להתעלות על-ידי שיזוהר שלא להתעצב בגלל דברים שמפריעים לו, אלא להיפך, **יברך על הרעה כשם שמברך על הטובה**.

אך לפי האמת אפשר להתעלות גם **באיכות ההודאה**, אשר לשם כך צריך להתבונן בשאלה: מהי הנקודה העיקרית שעליה אתה רוצה להודות? מדוע אתה כל-כך מרוצה? הנה אנחנו רגילים להודות על מילוי רצוננו. כל-כך רציתי כך וכך, והקב"ה עזר לי ונתן לי, וכעת אני מודה לו על שמילא את רצוני. ברם, אופן זה של הודאה, אופן קטנוני הוא ונובע מתפיסה מצומצמת, וראוי לו לאדם שיודה ממקום יותר עמוק.

להיות רגילים לעולם הבא

איתא **במסכת ברכות** (סג, א) שבבית המקדש היו אומרים בסוף כל ברכה מן העולם ועד העולם, והביא רש"י **מהתוספתא**: "שתיקנו מן העולם ועד העולם להודיע שאין העולם הזה לפני העולם הבא כלום, אלא כפרוזדור לפני

שהשוטר יתן לך דו"ח ויחייב אותך בכמה מאות שקלים והזכרת את כל השמות - ר' לוי יצחק בן שרה סאשע, ר' שייע'ה ב"ר משה - וניצלתי... רבוננו של עולם! אני מלא הכרת הטוב... אם זה מקור כל התרגשויותיך, איך יתקיים בך "הנהיגו ברכותיו בעולם הזה כדי להיות רגילים לעולם הבא שכולו ארון"? אתה מדבר עם חברך ואומר: אין לך מושג איזה מעשה היה לי, כזו השגחה פרטית נפלאה. אתה חטיבה אחת של חסרון, ואתה כל-כך מרוגש מזה שבסוף נבצר ממנו איזה חסרון. זה לא הסגנון של העוה"ב.

כך מסתובבים סביב הבעיות

על כן תיקנו לומר מן העולם ועד העולם בסוף כל ברכה וברכה, כי כשיקלוט האדם שהוא צריך להודות בצורה שתתאים עם העוה"ב, יוכל לקבל מבט חדש על ההודאה. אכן עלינו להתרגל למבט החדש, כי אנו כל-כך רחוקים ממנו. מדוע אנו כל-כך רחוקים ממנו? כי אנו חיים ראשנו ורובנו בעוה"ז וההרגשים שלנו מחוברים על הבעיות שלנו. אנו חיים את הבעיות שלנו וחושבים עליהן כל הלילה - הלוואי שבעיה זו תיפתר, הלוואי שבעיה פלונית תיפתר. זו הלא מציאותו של העוה"ז, כפי שלמדנו בתחילת השבוע מה'תפארת שלמה'. ביקש יעקב לישב בשלווה פירושו שביקש שלא יהיו לו כל-כך הרבה נסיונות ויוכל לעבוד את ה' מתוך מנוחת הנפש, ומיד קפץ עליו רוגזו של יוסף. לכן אנו רגילים להסתובב תמיד סביב הבעיות שלנו.

כשהאדם נותן נדבה, למשל, תורם את הוצאות הקידוש, או את ההוצאות של אבות ובנים, תמיד הוא מצרף לזה סיבה - לרגל הנס שהיה לו... וכשכתוב להודות ולהלל על כל החסדים, פירושו שמצבו היה עוד יותר מורכב, והיה לו עוד יותר חסרון,

להודות, ואם כן, יש להתרגל כבר עכשיו להודות, כדי להגיע לשם מוכנים. על כן אמרו בסוף כל ברכה מן העולם ועד העולם.

אך בדברי רש"י מבואר יסוד נוסף, והוא שאתה צריך להתרגל להודות בצורת הודאה של העוה"ב, כי אם אתה מתרגל להודות בצורת הודאה של עוה"ז בלבד, עם הסגנון של העוה"ז, עם המושגים של העוה"ז, עם הצמצום של העוה"ז, כשתבוא לעוה"ב ותנסה להודות בצורה זו, זה יעורר גיחוך.

חסרון ההודאה המיוסדת על חסרון

במה דברים אמורים? הנה כל העוה"ז בנוי על חסרון. אוי וויי! הוא לא בריא; אין לו פרנסה; הוא כל-כך רוצה ילדים; הוא צריך שידוך. רשימה ארוכה של דברים שחסרים לו לאדם. וכיון שחסרים לו דברים, הוא נשבר. אך פתאום הוא תופס את עצמו - רגע אחד! הרי אפשר לדבר עם הקב"ה בענין זה. וכך הוא מתחיל לבקש וקולט שאינו דבר פשוט והקב"ה עוזר לו, וכיון שהוא רואה שהקב"ה עזר לו ומילא לו את חסרונו, הוא נושא את עיניו לשמים ואומר: רבוננו של עולם! אין לי מילים, אני מלא הכרת הטוב כלפיך על שעזרת לי. נתת לי שידוך, נתת לי פרנסה, נתת לי הצלחה. יש לי כל-כך הרבה הצלחה. זה לא מובן מאליו. לא לכל אחד יש ילדים בריאים.

בהודאתו הוא בעצם אומר: העולם מלא חסרון וברוך ה' שאינני צריך להתמודד עם חסרונותיו של שכני ועם חסרונותיו של גיסי ועם החסרונות שהיו לי פעם. אבל העוה"ב הוא מקום שאין בו חסרון. ההתפעלות שם אינה נובעת ממילוי החסרון, אלא מהכרה בהקב"ה, מההשגה בהקב"ה ומהקרבה אליו. ובכן, אם כל התרגשותך היא שהיה לך כזה פחד

פשוט המבואר **בקדושת לוי** (פרשת בשלח) על 'נורא תהלות עושה פלא'. בני ישראל אומרים: פחד הוא להלל לה'. נורא תהלות. אני מתיירא להלל. למה? מבאר ה'קדושת לוי', כי כשאתה מביע את התפעלותך על כך שהקב"ה שינה את הטבע, יש בזה משום פחיתות כבוד להקב"ה. **מה החילוק אצל הקב"ה בין טבע לנס? מדוע אתה כל-כך מתפעל משינוי הטבע?**

אדם למד איזה דף גמרא, ושמו אף מסר עליו שיעור, בא אחד, ניגש אליו ואומר לו: אניגד לך את האמת, לא האמנתי עליך שאתה יכול. בלי עין הרע, אתה יודע להרצות משנה כמו שצריך, אתה יודע להסביר קטע גמרא. פשוט יצאתי מהכלים. לומר לך את האמת? הייתי בטוח שתיתקע היכן שהוא באמצע.

כל אחד מבין שהוא מבזה אותו בכך. מעתה למד קל וחומר אל הקב"ה שברא את כל העולמות עם כל אשר בהם באתא קלילא. בא אדם ואומר בהתרגשות: לא יכול להאמין מה שהקב"ה עשה כאן - הוא קרע את היסוד!!! מה החילוק? מי שאמר לשמן וידלוק, הוא יאמר לחומץ וידלוק. זה בדיוק אותו דבר. "זהו 'נורא תהלות', לשון מתיירא אני לומר תהלות", כך הוא לשון ה'קדושת לוי'. זה מראה על דרגתי יותר משזה מראה על דרגתו של הקב"ה, כי זה מראה עד כמה לא האמנתי שהקב"ה יכול לעשות דבר כזה.

התפעלות מגודל האהבה

מבאר ה'קדושת לוי' שנקודת השירה מיוסדת על ההתפעלות שיש לו ליהודי בראותו את גודל האהבה שיש לו להקב"ה לבני ישראל. זה ההבנה שקיבלתי אחרי שראיתי את שינוי הטבע. שינוי הטבע עורר אותי לחשוב. אמרתי לעצמי: רגע אחד! זה הרי לא הולך ככה. הרי הסדר הטבעי הוא שהמים זורמים ומתפשטים. ברור שאצל

עד שאינו יכול לפרש מרוב בוש, ולכן הוא מדבר בשם כולל להודות על כל החסדים.

יש ערך להודאה על מילוי חסרון

אנו חייבים אם כן להתרגל להודות באופן יותר איכותי. אמנם כן, כחלק מזה, עלינו להבין שההודאה שלנו איננה חסרת ערך, כי אם נאמר שהיא חסרת ערך, נרמה את עצמנו, כי סוף סוף, הקב"ה הכניסנו לעוה"ז. הרי זה כהא דאמרינן **במסכת ברכות** שבעוה"ז כשבאה לו לאדם בשורה רעה, יש לו לברך דיין האמת, ורק לעתיד לבוא יוכל לברך הטוב והמטיב. מדוע עכשיו אינו יכול לברך הטוב והמטיב? האדם טוען: אלמד ספרי חסידות ואספר את הסיפור עם הרבי ר' זושא שמעולם לא היה לו דבר רע, ואז אעמוד בתוך הלווית המת ואברך הטוב והמטיב. הן כך אמרו חז"ל שלעתיד לבוא יברכו על זה הטוב והמטיב, מדוע אינני יכול לברך כבר עכשיו כן? אכן התשובה היא **שאינו יכול לברך עכשיו הטוב והמטיב**, ואם הוא מברך הטוב והמטיב, הוא מרמה את עצמו, כי **עכשיו אינו שם אלא כאן**.

הא לך שאנו בוודאי מחוברים לעולם שאנו נמצאים בו, וכן אנו רואים מעצם זה שאומרים מן העולם ועד העולם. לא אומרים עד העולם בלבד. אומרים מן העולם, ואז מוסיפים לומר שהעוה"ז הוא רק פרוזדור לטרקלין, לומר שלפרוזדור זה יש את היכולת להכין את האדם לטרקלין, אבל **עליו לשים לב לכך ולהבין איך באמת יכול העוה"ז להיות גשר אל העוה"ב**. זוהי הנקודה. אין באים לומר לאדם: מעודך ועד היום לא הודית אף פעם את הקב"ה. אך **באים לומר שצריך להתבונן בזה**.

מתיירא אני לומר תהלות

הנה השלב הראשון של הדבר הוא יסוד

משופע בכסף ותמיד קיבל כל מה שהוציא על דל שפתיו ומעולם לא שמע את המילה 'לא', כשהוא גדל, חסר לו הידיעה במוח שאסור לבזבז כסף וצריך לחסוך, ויש מצבים כאלה ומצבים כאלה, וכשיש קצת מחסור, זה דבר מאוד נורמלי, כי כך העולם מתנהל. הוא לא מכיר את המושג הזה ואינו מצליח להכיל אותו כי הוא לא גדל אתו.

להבדיל אם האדם חי בעוה"ז ואינו יודע מהי קרבה לה' וריחוק ממנו, ומה זה קבלת שפע ותענוג, אלא תמיד יש לו הכל - לית אתר פנוי מיניה, חסר לו ג"כ ידיעה חשובה זו. על כן עשה הקב"ה צמצומים, 'מרחוק ה' נראה לי' (ירמיה לא, ג), כפי שפירשו **הצדיקים: מפני שאני רחוק, אני יכול לקבל יותר השגה בה'.** אני רחוק עכשיו. בכלל לא נעים. יש לי טמטום הלב, יש לי חוסר שפע וחוסר הצלחה. אני רוצה לחזור, אני רוצה לשוב באמת ובתמים. אה! הוא חוזר בתשובה. הוא מתחיל. הוא אומר תהלים, הוא מתחנך לסייעתא דשמיא, והנה הוא מרגיש שהצבע חוזר לו לפנים. הוא קובע חברותא, הוא לומד. הוא פשוט מתאושש. טוב, זוהי השגה קטנה, מכאן הוא מנסה לעלות לדרגה יותר גבוהה. הוא נופל וקם ומתעלה, נופל וקם ומתעלה.

כל הצמצומים, הן בגשמיות הן ברוחניות, מספרים לו לאדם את המושג שהקב"ה קיים, ואם הוא מתרחק ממנו, אינו מרגיש אותו ואין מתקיים בו 'אבוא אליך וברכתיו' וחסר לו תענוג וחיות, ואם הוא מתקרב אליו, הוא זוכה לכל התענוגים שבעולם.

הפרטים מציירים תמונה גדולה

נמצא בענין ההודאה לה', אמת נכון הדבר שהדרגה הראשונה של הודאה היתה באופן זה - הייתי צריך איזה דבר, או

הקב"ה הכל אותו דבר, אבל הקב"ה קבע סדר שכאן תהיה יבשה וכאן יהיה ים, שהשמן ידלוק והחומץ לא ידלוק, אך **כשאני שרוי בצרה ואני מדבר אתו, הוא משנה את הסדר** שהוא קבע והוא בוקע את הים. **הדבר מראה על קרבה כל-כך גדולה,** זה מראה שאני נברא מסוג אחר. הקב"ה אינו עושה את זה לא לאבנים ולא לעצים ואף לא לגויים. הוא עושה את זה אך ורק לבני ישראל.

עלינו לשבח לאדון הכל שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה. **יצירה אחרת לגמרי אני, והקב"ה קרוב אלי ואוהב אותי ומלווה אותי ושומע לתפילותי ומתכוון אך ורק לטובתי,** ויזמין לי כל מיני מצבים, הגם שיהיו קשים, הכל כדי להטיב לי באחריתי. הקב"ה אומר: אני רוצה שתוכל להכנס אל הטרקלין, שתזדכך ותהיה נשמתך ראויה להשראת שכינתי ותוכל להתחבר אלי בדביקות עצומה. סוף דבר, **האדם מודה משום שהוא מתפעל מגודל הקרבה, אשר שינוי הטבע מוכיח לו זאת.**

תפקידים העצום של הצמצומים

מבואר מזה יסוד נפלא. **העוה"ז דווקא מתוך צמצומיו, מספר סיפור גדול.** זה מתחיל באופן קטנוני. הוא מאוד רוצה איזה דבר ורואה שאינו מצליח להשיגו, וכך הוא לומד לאט לאט את היסודות הפשוטים, **שצריך לפנות אל בורא כל עולמים.** אין כלום. יש רק א-ל אחד שהוא אביך והוא מלכך. דבר אתו, חזק את הקשר אתו, הסר את גאות לבך, חזור בתשובה על חטאיך, וכך הקשר ילך ויתחזק.

לצמצומים יש תפקיד עצום. הם מביאים אותו לקבל את ההבנות הנכונות. כשיש לו לאדם כל מה שהוא רוצה, הוא נשאר חסר כל הבנה. ילד שגדל בבית שהיה

לשבח. כשהתחלתי להתפלל, התחלתי עם הרצאת הבעיות שלך - אתה חונן לאדם דעת, רפאנו, ברוך עלינו, סיפורים, עניינים, ועכשיו אתה מודה ומשבח. אפילו בברכת **מודים עצמה. בכוונה היא ממוקמת אחרי כל הבקשות**, כדי שההודאה לא תהיה מיוסדת על דברים ישנים, אלא **תבוא מתוך הרגשת האדם ברגעים אלה אחרי ששטח את כל בקשותיו**. אחרי שהוא מדבר עם הקב"ה וקולט שהקב"ה עוזר לו תיכף ומיד, הוא מודה **אף על הקרבה עצמה**. אני נהנה מזה שחיינו מסורים בידיך ונשמותינו פקודות לך, אני נהנה מזה שקוינו לך. מזה גופא אני נהנה. לא רק מזה שעזרת לי ושלחת לי כסף. אני נהנה שזהו מצבי ואני יכול לדבר אתך. **אני מודה לך על שבראת אותי כיהודי ונתת לי קשר אתך**. אני מודה על הקשר, אני חי מהקשר.

עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר בראשית - אומר האדם אחרי שהתפלל. שלא עשנו כגוי הארצות ולא שם חלקנו כמשפחות האדמה, שהם משתחוים להבל ולריק, ואנחנו כורעים ומשתחוים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה. **אני נהנה מעצם המציאות שאני יכול לכרוע בך לפני הקב"ה, ומזה שאני מדבר אתו והוא מדבר אתי**. אני נהנה מזה יותר משאני נהנה מכל דבר אחר.

את זה אתה יכול להמשיך בעוה"ב. אתה לומד את זה בעוה"ז עם מושגים גשמיים, אבל אתה ממשיך בזה יותר ויותר, וכך אתה נעשה מוכן להכנס לעוה"ב ולהודות על דבר זה עצמו.

הודאה בבית שפוגעת אנושות

נתקדם בעוד צעד: יש אופן מיוחד של הודאה שיש בו חילוק בין קרוב לרחוק. יש מי שעושה לך טובה ואינך מכיר אותו. אתה

קלטתי שזה לא כל-כך מובן מאליו, והקב"ה נתן לי אותו, **וכעת אני מודה לה' שנתן לי**. הן לא לכל אחד יש דירה עם חלונות ולא לכל אחד יש משפחה תומכת. אבל **מתוך כך הוא מתחיל להתעלות**. הוא מתחיל להבין שכל הפרטים הקטנים - הדירה, הכסף, הילד - לא היו אלא כדי לצייר תמונה גדולה, ועכשיו צריך להזיז אותם הצדה ולא לתלות את ההודאה בהם, אלא בהכרה שהוא הגיע אליה. הבנתי שאם **הקב"ה שמע לקול תחינתי, הרי זה מוכיח שהוא מאוד אוהב אותי, ועל זה אני מודה**. אני מודה לך על זה שאתה הוא אלוקינו, כפירושו של **הרבי ר' ברוך ממעזיבז' זיע"א** על 'ועל הכל ה' אלוקינו אנחנו מודים לך'. אני מודה לך שיש לי אותך. כשהתחלתי, התחלתי מזה שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה ושאר הפרטים, אך **מה שאני מבין מכל אלה הוא שנתת לי את היכולת להיות קרוב אליך**, ושאתה רוצה להיות אתי ולספר אתי ולגלות לי סודות התורה. **מזה הוא מתרגש ועל זה הוא רוקד, על היכולת להיות קרוב אל ה'.**

ודבר זה מתפשט כשהוא מבין **שהקב"ה אוהב אותו גם כשהוא למטה מעשרה, והקב"ה מאיר לו בתוך הקשיים שהוא מתמודד אתם ובתוך הנסיונות של הדור הזה** - נסיונות שטותיים ואוויליים. כן, הקב"ה יודע ומכיר את כל הנסיונות ואומר: בוא וארים אותך. **תפנה אלי, תקיים את הרישא של הפסוק 'ועיני כל אליך ישברו', ואני אקיים את הסיפר 'ואתה נותן להם את אכלם בעתו, פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון'**. תדליק שם נר. תשתוקק משם.

על חיינו המסורים בידיך

הוא מבין שכל הפרטים נותנים לו ענין של קרבה, הכרה והשגה. אחרי שהוא התפלל, הוא מודה על זה באמירת עלינו

בעצם מתכוון לומר לו בהתפעלותו: בטוח הייתי שלא תעשה לי את הטובה הזו. לא היתה שום סיבה שתעשה לי אותה. מדוע תתעכב שעתיים בערב שבת בשבילי? הפתעת אותי. ניצחת אותי. עשית דבר שהייתי בטוח שלעולם לא תעשה. הייתי בטוח שאחרי שתי דקות תעזוב אותי ותיסע לדרכיך, מדוע? כי אין לך כלום אתי. אני מלא התפעלות. אני לא יכול להאמין שהקדשת בשבילי שעתיים שלימות...

איש ואשה אינם מקרר ומכונת כביסה

ובכן, מה לגבי הבית? האם בבית אני צריך לחשוב שצריך לעשות בשבילי מה שאני רוצה מתי שאני רוצה, על כל שגעונותיי? האם זה מה שאני צריך לחשוב? לא! לא זה מה שאתה צריך לחשוב, אבל בבית זה סיפור אחר. לכבס בגדים, להכין אוכל וכו', הן מה שמוטל על האשה הן מה שמוטל על האיש, אינם טובות. אני לא עושה לך טובות. פעם אמר לי אחד שאצלו בבית יש שלום בית נפלא. אין אף פעם שום מחלוקת, אך מה? אנו דומים למקרר ומכונת כביסה. ראית פעם את המקרר ומכונת הכביסה רבים? הם לא רבים אף פעם. כל אחד נמצא בחדר אחר וכל אחד עושה מלאכה אחרת. מכונת הכביסה מכבסת בגדים, המקרר שומר על המזון בטרייתו. זה מה שקורה אצלנו בבית. היא מכבסת את הבגדים ואני עושה הבדלה. אין בינינו מריבות. המצב מושלם. כל אחד ממלא רשימה של תפקידים. את מכינה את ה'פערפיל' (פתיתים) וה'צימעס' לשבת ואני שוטף את הרצפה. לא עשית את שלך, אני אינני עושה את שלי.

זוהי הנקודה. אם אתה מודה בבית כפי שאתה מודה לאדם זר בשוק - אין לי מילים להודות לך, אע"פ שאתה מודה על כל הרשימה, אתה מגלה דעתך שאינך מתחיל

נוסע בערב שבת אחר הצהריים, גשום בחוץ ואתה נמצא עם כל המשפחה והחבילות, והרכב שלך שובק חיים. פתאום עובר יהודי אחר, וכיון שהוא רואה אותך במצבך, מיד הוא עוצר ועוזר לך במשך שעתיים להגיע עם משפחתך למחוז חפצך, ואתה עומד ומשתומם - אצלך לא ערב שבת היום?! אין לך משפחה עם ילדים? אתה מכיר אותי מהיכן שהוא?! הנה מהי הצורה שהוא מודה לו, אם מיד אם לאחר שבוע? צורת הודאתו היא של התפעלות עצומה - ממש הצלת אותי... וכל הזמן הרגש שוב מתעורר אצלו - אינך מכיר אותי אפילו, מה יש לך מזה שאתה כל-כך עוזר לי? אין לי מילים להודות לך. פשוט אין לי מילים. זהו סגנון אחד של הודאה.

כעת תארו לכם שהאיש מודה לך בביתו. אשתו הכינה לו ארוחת בוקר, או כיבסה לו את בגדיו, או הכינה את השבת, והוא אומר לעצמו: עד היום היה חסר לי בהודאה כי הרגשתי שהכל מגיע לי. היום למדתי בענין הלל והודאה ואני מבין ששום דבר אינו מגיע לי. וכך הוא מתחיל להודות כפי שאותו אחד הודה לאיש הזר שעזר לו באמצע הכביש. לא שהוא אומר אותן מילים, אבל הוא מביע התפעלות כאילו אומר: אינני יכול להאמין! זה הרי לקח לך שלוש שעות! האם את מכירה אותי מהיכן שהוא? מדוע את עושה לי את זה? מי כעמך ישראל! את עומדת כאן וגומלת עמי חסד ללא הרף. למה? איזה טוב לב!

ברור שהודאה כזו בבית, היא פגיעה עצומה. מדוע זה פגיעה? פשוט מאוד. כי מדוע אתה כל-כך מתפעל? אותו אחד שנתקע עם הרכב על הכביש, מדוע הוא כל-כך מתפעל? כי הוא אומר: הוא לא מכיר אותי בכלל. ומה אם אינו מכיר אותי? אה, כיון שאינו מכיר אותי, הוא היה בטוח שלא יעשה לו אפילו חצי מזה. זה מה שהוא

נפלא ביותר. תרשום לך, בעת צרה כשאינ לך מה לספר, זהו סיפור שיכול לעזור.

אבל אם האדם מבין שהקב"ה יודע מה שעובר עליו ואף פעם לא עוזב אותו ושלח לו עכשיו הארת פנים, לא החשבון ההזוי והמופת המשוונה מרגש אותו. יש משהו אחר לגמרי שמפעיל ומרגש אותו. הוא אפילו לא יכול לספר אותו לאחרים, כי זה בינו לבין קונו מה שהקב"ה עשה אתו. אין לי מה לומר לך, כי לעולם לא תבין. אני מכיר את הנסיונות שלי, אני יודע היכן אני נופל, אני יודע על מה אני מתפלל לה', ואני אומר לך שהקב"ה כל-כך עזר לי. אין לי אפילו מה לספר לך בעניין זה.

זה מה שנקרא הודאה, זה מה שנקרא שהאדם מוזיל דמעה של הודאה. אין הכי נמי, הרבה מזה בא מתוך הצמצום, כפי שדיברנו לעיל, אם זה צמצום בגשמיות אם זה צמצום ברוחניות, אבל הוא הבין מראש שהקב"ה הביא לי נסיון כזה משום שהוא רוצה לזכנו בנקודה עמוקה שקיימת אצלו.

בשיחה פרטית עם הקב"ה

סיפרתי כמה פעמים כי זכורני שהיה אחד שהתמודד עם פרשה רפואית מורכבת וזקוק היה לסייעתא דשמיא מרובה. היה אז אחד במדרגה נמוכה ממנו שהתחיל לתת לו עצות ברפואה. הצטחקק הלה ואמר לו: אני נמצא עכשיו באמצע שיחה פרטית עם הקב"ה, האם אני יכול לבקש ממך טובה שלא להתערב?

הלה הרגיש שהקב"ה לוקח אותו עכשיו ומזכור... זה בסדר. אני קולט הכל... זו היתה הרגשתו... אני מבין היטב, הייתי בגאווה... אני מבין מה שקורה כאן. אני אמנם מנסה להתחזק, אבל אני מבין מה שקורה כאן. הקב"ה לא סתם החליט להתעלל בי.

להבין מה זה בית. אתה רואה את הבית כמו פנימייה בישיבה שיש בה כמה בעלי תפקידים, יש את המנקה שבא לנקות מדי כמה ימים, יש את איש התחזוקה שבא לבדוק מדי שבוע אם משהו צריך תיקון, יש את האדם הרע שמעיר את הבחורים לקראת זמן ק"ש.

ולמען האמת, כשמדובר בשני אנשים קרובים, הטובה אינה העיקר. הטובה היא רק הפועל יוצא. מאחר שיש ביניהם קשר וקרבה, ואין הם עומדים כל אחד בפני עצמו, אלא יחד הם יוצרים בית - הם דואגים אחד לצרכי השני. כשהאמא רואה שהשעה מתאחרת ובנה עדיין לא חזר, האם היא פותחת את פנקסה לבדוק אם עכשיו תורה לדאוג או אם יש לה עכשיו זמן לדאוג? היא דואגת לבנה כי זה בנה. אף אחד לא אמר לה לדאוג, אך מה תעשה שזה בנה. זה הרי מה שהיה עם משפט הנשים והילד אצל שלמה המלך. מה זה משנה מה הן טוענות? הבה נראה מי מהן דואגת לו ואז נדע מי אמו.

סיפור מרתק אך לא נכון

כשהאדם מודה להקב"ה באופן הראשון, באמרו: רבונו של עולם! הייתי בטוח שלא תעשה את זה. תודה. הפעם ממש הפתעת אותי. הוא מקיים 'וירוממוהו בקהל עם'. הוא נעמד ומכריז: לא תאמינו לסיפור, ואז הוא עושה חשבונות שלמים להראות באיזה נס גדול מדבר. עליכם להבין, זה היה בדיוק בתשע ורבע, אני יצאתי והוא נכנס, בדיוק באותו רגע. ואתה מנסה להבין, רגע אחד! ממה נובעת התפעלותך הגדולה? ואז אתה שומע מקולו שהוא מתפעל מהתזמון המדויק - סיפור מוזר! אתה יכול להאמין לסיפור כזה? סיפור הזוי לכל הדעות.

בסדר. אם אתה רוצה להחזיק את הילדים מרותקים למקומותיהם, יש לך באמת סיפור

בהודאה. כשאתה מתחיל להתקדם בסוגיית ההודאה, עליך להבין שזה מה שהיה עם בני ישראל באמצע הבית השני. מצבם לא היה בכי טוב, והקב"ה דיבר אתם, וקיבל את מסירות נפשם, והראה להם פך שמן. האם הודאתם היתה סתם על מציאת פך השמן ועל זה שהשמן דלק שמונה ימים?

כל הספרים מביאים זאת. האם אני מודה ומהלל בגלל שהיה לי נס? אתה יודע מה שהרגשתי כשראיתי שיש פך שמן שנשאר טהור? אתה קולט מה שהרגשתי אז? **הרי זה אומר שהקב"ה לא נטש אותנו ומראש שמר לנו פך שמן טהור. על זו היתה ההתרגשות העצומה.** אח"כ אתה רואה שאתה מדליק אותו והוא דולק שמונה ימים. ברור שזה מה שיקרה. מפני מה הוא היה פה בכלל? זה שהוא דלק שמונה ימים, היה סימן לסיבה שהוא היה פה. **עדות היא לבאי עולם על הקשר שלו עם בני ישראל.** זו היתה הנקודה שבגינה קבעו את הימים לימי הלל והודאה. לא המלחמה היתה הנקודה. את המלחמה רק מזכירים אגב אורחא. **הנושא העיקרי שבגללו קבעו את הימים בהלל והודאה הוא מה שבני ישראל הבינו מתוך הניסים שנעשו להם, אשר זהו באמת התרגשות אמיתית ועמוקה** - אור דלעתיד לבוא.

ההודאה היא תכלית כל המצוות

ה'תפארת שלמה' מביא בענין זה דבר נפלא. ידועים דברי **הרמב"ן** סוף **פרשת בא**: "כוונת כל המצות שנאמרו באלוקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין א-ל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלוקיו שבראו, וכוונת רוממות הקול בתפילות וכוונת בתי הכנסיות וזכות תפילת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לא-ל

הדבר מצוי שהאדם שרוי במצב כזה ופתאום מגיע אליו מישור ומתחיל להרצות בפניו איזה שם משמאל. זה שם משמאל נפלא - הוא אומר לו. אמור אותו לילדיך בסעודת השבת. והאדם אומר לו בלבד: זה לא קשור עכשיו לנושא. אני יודע שזה לא קשור. אתה סתם מרגיז אותי.

נחמת שוטים

פעמים שהאדם ארגן איזה אירוע ונכשל היטב בכוחי ועוצם ידי, וכשהגיע למעשה, היה כשלון גדול באירוע. הוא כל-כך הבין. הוא הודה לה' באופן טבעי. הוא לא מתחיל שבמתחילים. הוא קלט היטב. הוא הודה לא רק כדי לקיים מה שנאמר חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה ובגלל הסגולה שבדבר לזכות לישועה, אלא משום שקלט היטב מה שקרה. מגיע מישור אחר ואומר לו: אף פעם אי אפשר לדעת, ודווקא ראיתי שהיו כמה שנהנו מהאירוע. הוא רוצה להגיב לו: גיוואלדיג, גיוואלדיג, אבל אני צריך ללכת. אתה סתם מבבל לי את המוח. לא זה הנושא בכלל. אני בעצמי יודע שלא זה הנושא. זה ענין אישי. למה? כי **כל הנושאים של הודאה וקשיים וקבלת התפילות, הם כולם נקודות המועילות לבניית הקשר, ועל זה אנו מודים כי לזה אנו צריכים להגיע.**

הודאה על האור הגנוז

אם ימי החנוכה נקבעו בהלל והודאה, הלא מדובר בהלל והודאה של האור הגנוז, כפי שמבואר ב**בני יששכר ובשאר הספרים**. אין זה הלל והודאה ילדותי. ברור שצריך להתחיל מהיכן שאוחזים. זה פשוט, וכפי שכבר אמרנו לעיל שאין זה חסר ערך, וכבר אמרו **חז"ל** לעולם יעשה אדם שלא לשמה ומתוך שלא לשמה בא לשמה. דבר ראשון תן תודה, אח"כ נדבר על האיות, אבל עכשיו אנו מדברים על התעלות והתקדמות

להשיב ולכוון המקדש על מכוננו כאשר זה יהיה בזמן המשיח במהרה בימינו, וזהו שאמרו 'ויהי אור' - זהו אורו של משיח, ואמרו חז"ל גזנו לצדיקים לעתיד לבוא, רוצה לומר, לצדיקי הדור להאיר באור הקדום בכל ימיהם, והוא האור בשבת וחנוכה, וזה שאמרו קבעום בהלל והודאה, **שהמשיכו בנר חנוכה האור הגנוז משבעת ימי בראשית, מה שיהיה כן לעתיד רק להודות ולהלל**.

הוי אומר: ההודאה באופן של עוה"ב, ההודאה שעליה מתכוננים כל הזמן, לא נגנזה לגמרי עד שלא יוכל האדם להודות אף פעם באופן זה. לא ולא. אלא תמיד **האדם מתחיל להודות מתוך מצבו בעוה"ז, ואח"כ הוא מתרומם, ובפרט בזמנים שבהם צריך להרגיש כאילו כל מלאכתו עשויה, ואז הוא אומר נשמת ומודה ממצרים גאלתנו. הוא מבטא בכך שהקב"ה הוציא אותנו מהקליפה ונתן לנו קשר אתו וכך הוא הולך ומשבח עד שמגיע ל'ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו'. הוא הולך ומודה מבלי לדבר כלל על החסרונות - כי כל פה לך יודה וכל לשון לך תשבוע וכל עין לך תצפה, כלומר, כל מהות האדם.**

כך הוא בשבת וכך הוא בחנוכה. היהודים נתנו זיכוך לעוה"ז. היתה אז קליפה והם נלחמו אתה במסירות נפש, ובזה קבעו לדורות שיוכל היהודי לבוא בימים האלה ולטעום את טעם ההודאה. וכפי שהזכרנו לעיל, כך כתב בשפת אמת שהגם שהיו הרבה ניסים, **קביעת הימים להלל והודאה היתה 'הללו עבדי ה' - ולא עבדי יון**. עיקר השמחה היא על שיצאו מעבדות לחירות רוחנית. לכן מסיימים ואומרים בעל הניסים: אח"כ באו בניך לדביר ביתך. לומר שמזה נובעת התרגשותנו. היה חושך גדול והקב"ה החזירנו וקרבתו אלינו.

שבראם והמצאים ויפרסמו זה ויאמרו לפניו בריותיך אנחנו.

שואל ה'תפארת שלמה: וכי זו כל התכלית?! לכאורה יש הרבה דברים בתרי"ג המצוות שהן תכלית. נניח שתשים את ההודאה כאחת מהתכליות העיקריות, אבל מדוע תאמר שאין א-ל עליון חפץ בתחתונים מלבד ההודאה, כאילו אומר: כל הדברים האחרים אינם נוגעים. תחזיק לך בכל המצוות והעניינים, מה יש צורך בהם.

מבאר ה'תפארת שלמה' שהעוה"ז הוא רק פרודור, ובפרודור, בשביל להזדכך זקוקים גם לתרי"ג המצוות. בלשונו: "כי עתה באורך הגלות עדיין היצה"ר מרקד בינינו והבחירה חפשית להטות לבבו לטוב ולהיפך", ולכן זקוקים לדברים שיצילנו מיצה"ר, "אבל לעתיד הנה רוח הטומאה יעביר מן הארץ וכבר יתוקן הכל על מקומו כבתחילה **ולא ישאר לצדיקים עבודה אחרת זולת להודות ולהלל לשמו הגדול אשר ינטלם וינשאם כל ימי העולם, והוא באמת תכלית המכוון בבריאה מאז בתחילה**".

ה'תפארת שלמה' מבאר שכאשר הרמב"ן כתב שתכלית הכל להודות לשמו, כוונתו לומר שתכלית כל העוה"ז להגיע לעוה"ב. ובכן, נכון שבעודך בעוה"ז הדרך היחידה שאתה יכול להיאחז בה היא להחזיק חזק בתרי"ג המצוות. תשמור שבת, תעשה כל דבר כיהודי. אבל מה נעשה אתך במהלך הימים שבהם אתה מקיים את המצוות? אתה מכין את עצמך לעוה"ב, היינו להגיע לאותה נקודה של להודות ולהלל.

זה אורו של משיח

הוא מסיים: "וזהו שאמרו שמו של משיח קדם למעשה בראשית, כי כל גלגולי מצות ומעש"ט ותרי"ג מצוות בעולם הזה הוא

תהלל י-ה'. אכן פרוזדור הוא להכנס אל הטרקלין. נכון שהפרוזדור הוא פרוזדור והטרקלין הוא טרקלין, אבל הוא מתקדם כל הזמן לכיוון הטרקלין.

תארו לכם מי שנכנס לפרוזדור ונעמד ליד הפתח. שואלים אותו: מדוע אתה עומד? והוא משיב: כי אמרו לי שזה מה שמוביל אל הטרקלין. הנה מה אומרים לו: אומרים לו כך: הפרוזדור באמת מוביל אל הטרקלין, אבל בשביל שהוא יוביל אל הטרקלין, צריך להתקדם. אם תתקדם, תגיע בקצה הפרוזדור אל הטרקלין, לא כן אם תעמוד במקום, כי אז לעולם לא תגיע אל הטרקלין.

זה מה שהאדם עושה כאן. הוא נכנס לפרוזדור, עושה היכרות, ומתחיל ללכת. **הוא מודה בצורה של עוה"ז, ולאט לאט הוא ממשיך קדימה, עד שהוא מתחיל להודות בצורה של עוה"ב** ונעשה מוכן להכנס לטרקלין.

על האדם להתרגל אם כן להודות על קשייו ולהבין מה הוא מנסה לבטא בזה. יבין שכאשר דוד המלך הודה, הוא הודה על קרבת האלוקים, קרבת האלוקים שהיתה לו בעת הצרה, קרבת האלוקים שהיתה לו בעת הישועה, ההרגשים וההכרה בשני המצבים שיש אלוקים.

הפרוזדור מוביל לטרקלין לצועדים בו

הנה כך אומרים ביהי רצון קודם אמירת תהלים: **"וכשם שאנחנו אומרים לפניך שירה בעוה"ז, כך תזכנו לומר לפניך שיר ושבחה לעוה"ב"**. מפני מה אנו אומרים תהלים? האם כדי שנוכל לומר בלשון הקודש כמה אנו שבורים? חס ושלום! אנו אומרים תהלים כדי שזוכה לומר שיר ושבחה לעוה"ב. **האדם אמנם מתחיל מצרותיו או מהניסים שראה, אחרת אינו יכול להתרגש, אבל לאט לאט זה הולך ומתפתח עד שהוא מגיע למזמור קי"ט ומשם לפסוקי דזמרה ובסוף ליכל הנשמה**

נדבת הר"ר יואל סופר הי"ו

לרגל הולדת בנו למז"ט

נדבת הר"ר ישראל לייפער הי"ו

לרגל הולדת בתו

יום חמישי פרשת וישב כ"א כסלו תשפ"ו

תיקון מדת ההוד על-ידי ההודאה

הפגם במדת ההוד הוא שכחה

ובסיבת הדבר שאפשר לקבל את הארת הימים דווקא על-ידי הלל והודאה, מבואר בספרי המקובלים ואחריהם בספרי החסידות, כי היה פגם ישן שנעשה כאשר שרו של עשיו נגע בכף ירכו של יעקב - פגם במדת ההוד. שתי הרגליים הן כנגד מדות נצח והוד, והצדיקים הגדולים הם מרכבה לשכינה ממש, לכן כששרו של עשיו נגע ברגלו, הוא פגע בקדושת מדת ההוד, וזה מה שהביא חושך לעולם, וזה מה שמאפשר לקליפת יון להתקיים בעולם ולהפריע ליהודי להתחבר להקב"ה, והדרך לתקן מדה זו היא על-ידי הודאה להקב"ה.

כשהאדם מודה לה', הוא מתקן מדה זו, וממילא יכולה הקדושה לחול עליו ולהיות קרוב אל ה', ואז קליפת יון נופלת והעולם הקטן של אדם זה שמודה, נכנס למצב חדש, מצב של תיקון.

והנה בייטב פנים מאריך לבאר סיבת הדבר שכאשר אין האדם מודה, נשאר מדה זו בפגמותה, וכשהוא מודה, היא מיתקנת, ותוכן דבריו שחוסר ההודאה נובע משכחה, וכשהוא מודה, הוא מזכיר לעצמו דברים ישנים, ובה הוא מחזיר את מדת ההוד למקומה. הוא מבאר שזהו גיד הנשה - נשה מלשון שכחה, כמו 'כי נשני אלוקים

הלל והודאה הם מצות היום

חז"ל קבעו את ימי החנוכה בהלל והודאה. פירושו של דבר שכפי שבפורים כשעושים משתה ושמחה, מקיימים מצות היום, כך בחנוכה, כשעוסקים בהלל והודאה, מקיימים מצות היום. וכבר לימד אותנו ה'קדושת לוי' שמצות היום היא הכלי לקבל הארת היו"ט. והאמת שיסוד זה נוגע לכל יום ויום ולכל זמן ושעה, כאשר האדם מבין בתוך המצב שהוא שרוי בו מהי המצוה שמונחת לפניו. הן כך כתב בחובת הלבבות (שער עבודת הא-להים פ"ד) שכל דבר הוא או מצוה או עבירה, ולכן יכול האדם לחשוב בכל מצב שהוא נמצא: רגע אחד! לאור הבלבול הזה, לאור הספק שיש לי, לאור המצב שאני שרוי בו (אחרי העבירה או לפנייה), מה עלי לעשות עכשיו? וכיון שהוא יודע מה עליו לעשות, הוא יודע שזוהי המצוה המוטלת עליו, והרי היא הכלי לקבל את האור שהוא צריך לקבל עכשיו. עכ"פ לענין חג החנוכה, מצות היום היא הלל והודאה ועל ידה יקבל האדם את הארת היו"ט.

בחידושי הרי"ם מביא ממהרש"ל שאם האדם נוטל ידיו לסעודה בחנוכה ואינו אומר שירות ותשבחות, אין הסעודה סעודת מצוה, כי מצות היום אינה משתה ושמחה, אלא הלל והודאה, ורק על-ידי הלל והודאה יכולים לקבל הארת הימים.

ומסיימים: 'הללו את שם ה' כי נשגב שמו לבדו **הודו** על ארץ ושמים'. הוי אומר: אתה יכול לראות את הארץ והשמים באופן סתמי. 'הודו על ארץ ושמים' פירושו **שיש להם ברק**. מתי אתה רואה את הברק? כשאתה רואה מה שמאחוריהם. **כשאתה קולט מה מחיה את הארץ והשמים, אתה רואה את ההוד של הקב"ה**. ההוד מבריק החוצה מתוך המציאות שאתה רואה. אתה רואה את הדברים שנמצאים בעולם, אתה **קולט שהקב"ה מחיה ומנהל אותם ואז אתה רואה ברק היוצא מתוכם. זהו הוד**.

העבודה של 'שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה', היא עבודה לראות כי 'הודו על ארץ ושמים'. אם לא תנסה לראות מי ברא אלה, תראה רק ארץ ושמים. רק **כשתישא את עיניך כלפי מרום, היינו שתפקח את עיניך ותתבונן, ותנסה לראות מי ברא אלה, אז תוכל לראות את הברק שקיים בבריאה. את היופי שקיים בו**.

התפעלות באה מראיית הברק

בחזרה אל המשל שהבאנו מהאדם. כשאתה רואה אצל האדם חיות נסתרת ואתה מתפעל, אתה מתפעל לאו דוקא מהדיבור שהוא אמר או מהפעולה שהוא עשה, אלא ממה שמונח מאחורי זה. אם מישוה עושה לך טובה, אתה אומר לו: תודה, מאוד עזרת לי. אבל אם זה מביא אותך לידי התפעלות משום שלא האמנת שמישהו ירצה בכלל לעזור לך או שמישהו יוכל לעזור לך, אז אתה רואה אצלו ברק נפלא. אתה יודע למה אתה רואה ברק? כי אתה חושב על ההמשך של הדבר, על הפנימיות, וזה נעשה אצלך פרה ורבה. אתה שואל אותו, אם כפה אם בלב: אמור לי! איך קוראים לך? היכן אתה לומד? מי רבך? כי אתה אומר לעצמך: חייב להיות שיש פה משהו יותר ממה שאני רואה. חסרים לי כאן

את כל עמלי', לומר **ששרו של עשיו הצליח לגרום לו לשכוח, וכשהאדם מנסה להיזכר ומתגבר על השכחה, הוא מחזיר לעצמו את האור**.

בזה הוא מבאר סמיכות הפסוקים **בתהלים** (ק"א, ג-ד) 'הוד והדר פעלו' וגו' 'זכר עשה לנפלאותיו' וגו'. איך נעשה 'הוד והדר פעלו'? על-ידי 'זכר עשה לנפלאותיו'. **כשתיזכר בנפלאות ה', תתקן בחזרה את מדת ההוד**.

הוד הוא ראיית הגלאנץ

נבוא ללמוד את המושג באופן פשוט וקצת כהמשך ליסודות שלמדנו בשיעור הקודם. ראשית כל ננסה לברר מה הפירוש הפשוט של מילת 'הוד'. 'הוד' בא לידי שימוש כשיש חפץ שאפשר לראותו כשהוא פשוט ואפשר לראותו עם ברק (גלאנץ). כשרואים אדם שנמצא במצבו הנאה ביותר, שמח וחד, רואים אותו עם הברק שלו. מתרגשים ממנו. מאידך, כשרואים אותו אחרי שהוא נעשה טרוד והוא כבר לא כפי שהיה בתחילה, הגם שהוא אדם טוב, לומד ומתפלל ועושה מה שצריך, חסר לו הברק.

כך יש הרבה פעמים שהאדם מתפעל מאיזה אדם או מאיזה דבר משום שראה בו משהו מעבר לפשוט, ואח"כ כשדבר זה נעלם, הוא מפסיק להתפעל ממנו. יש שהאדם עושה שידוך שיש לו ברק נפלא, ובהמשך זה נרגע. זה לא אומר שמתברר שאין השידוך טוב. זה שידוך מעולה, אבל הברק כבר לא קיים.

הודו על ארץ ושמים

ובכן, מהו אותו ברק? הנה **בפסוקי דזמרה** אנו אומרים: 'הללו את ה' מן הארץ תנינים וכל תהומות וגו' ההרים וכל גבעות וגו' החיה וכל בהמה וגו' בחורים וגם בתולות וגו'. כולם מהללים את ה'.

חשוב לתפוס את המציאות. אצל בני האדם, האמת היא שיש לכל יהודי מעבר למה שרואים אצלו, אלא שבתחילה מתפעלים ממנו כי יודעים שיש משהו מעבר ולא יודעים מהו, ובהמשך חושבים שיודעים כבר הכל. אבל יהודי הוא יהודי והזהר שלו מגיע מחלק האלוה-ה ממעל שלו, והדבר יתבלט אצלו כשיראוהו מתגבר על נסיון (גם אחרי עשר נפילות). ברור שיש אצל כל אחד יותר. הקב"ה הרי מאמין באדם - רבה אמונתך - ועושה אתו דברים עמוקים כדי להעלותו יותר ויותר. ברור שיש יותר. אבל **המושג של 'מעבר לנראה', הוא האלוקות שבדבר, אשר היא זו שמחיה אותו**, והיא היא האין סוף שלו, וזהו פשר הברק שרואים. מבינים שזה לא מה שנראה לעין, אלא זה דבר חי, דבר שפרה ורבה. **יש הרבה יותר ממה שרואים.**

כשאתה מסתכל על הארץ והשמים, אני מקווה שאינך רואה רק ארץ ושמים. מקווה שאתה רואה את הודו על ארץ ושמים. הקב"ה ברא פלאי הבריאה כדי לפתוח את המוח וכדי להעיר את האדם לקום ולומר: וואו! אבל אני מקווה שכשאתה מודה, אתה אומר: 'ולגדולתו אין חקר'. אין לי מושג במה שאני רואה.

הדבר נחוץ מאוד, כי הוא הברק של הדבר שאתה מודה עליו. עבודת ההודאה בצורת 'הוד והדר פעלו', היא עבודה כזו שההודאה תבטא משהו מעבר להודאה עצמה, שמהו יקרה על-ידי שהודית, שההודאה תהיה דרך לגרום לך להבין שזה הרבה יותר ממה שאתה רואה, ואז אתה מתקן את מדת ההוד.

רגילים אינן אברים גשמיים בלבד

נצח והוד הן הרגילים. הרגילים ניראות אברי עשייה. לאדם יש מוח ולב, ועוד יש

פרטים. זה לא מה שאני רואה בעיני. בן אדם נפלא הוא זה. אני מוכרח להכיר אותו. אמור לי! איך אני יכול להיות אתך בקשר. פירושו של דבר **שהוא קלט מה שנמצא מאחורי הדבר והוא יצא מן הכלים.**

וזהו הרבה פעמים הסיבה שכאשר מתחילים להכיר את האדם יותר מקרוב, הוא מאבד את הברק. למה הוא מאבד את הברק? תמיד אומרים שהסיבה היא כי מתחילים לראות שיש לו חסרונות. אבל לכאורה אינו מובן, אז מה אם אתה רואה שיש לו חסרונות? וכי חשבת שהוא מלאך?! הרי אתה בר דעת והיית יכול לחשב בעצמך שאינך רואה את כל התמונה, מדוע אם כן בתחילה התפעלת ממנו ועכשיו אינך מתפעל ממנו יותר? התשובה היא שכאשר האדם רואה חסרונות אצל האדם, הוא מגיע מזה למסקנא מעניינת, מסקנא שאומרת: טוב, עכשיו אני כבר יודע הכל, אין יותר שום דבר מעבר. אין לי מה לחדש כאן. אני כבר מכיר אותו. מה שראיתי, זה מה שיש. אין יותר מזה.

הרי זה כפי שמתפעלים מאחד מגודל בקיאותו וחכמתו, כי רואים אותו מפריח ידיעות עם מראי מקומות מדויקים, אך לאחר זמן מה שנמצאים אתו, רואים שמדובר רק בהלכות שבת, ואז נאנחים לרווחה ואומרים: בסדר גמור, יש לו מקצוע אחד בתורה שהוא יודע. תפסנו אותו במספיק מקומות שבהם אינו יודע מימינו לשמאלו. כבר לא רואים את האין סוף אצלו. לא רואים את ה'מעבר'... אה, זה מה שיש ולא יותר? נו-נו...

לראות מה שמעבר לראות

זהו הנקודה והרחבנו בה להראות שההוד מגיע מראיית מה שמעבר לנראה לעין. וכשמדברים על הקב"ה, הנקודה העיקרית היא להבין שיש מעבר, כי כל מה שאתה רואה, אינו אפילו קצה חוט. מאוד

לי קצת זמן להיזכר. אני מצליח להיזכר רק בדברים גדולים ומיוחדים, כגון שמחות שעשיתי.

הבעיה הגדולה יותר, היא **הפגם שנעשה במדת ההוד מחמת השכחה**, כי אם אינך זוכר את כל הטובות שנעשו לך, ברור שאינך יכול להגיע אל מה שמאחורי הדברים, אל ההרגשים שהקב"ה מוביל אותך ועוזר לך. יש מסקנא שתגיע אליה כשתתפוס את כל התמונה, וזה מה שחסר לך. חסר לך את כל ההבנה.

שכחה פוגמת בכח ההולדה

משל למה הדבר דומה, למי שלומד סוגיא עם תוספות, אבל שכח את הסוגיא הקודמת. שכחה. מה, הוא יכול לזכור את כל התורה כולה כל הזמן?! הוא אדם נורמלי, למד והתקדם הלאה. לפעמים הוא חוזר - הלוואי. למעשה, אינו זוכר את הסוגיא הקודמת. הנה יש בזה שתי בעיות. הבעיה הקטנה היא שהסוגיא הקודמת חסרה לו בכלל ידיעת התורה. הבעיה היותר גדולה היא שאם היה זוכר את הסוגיא הקודמת בשעה שהוא לומד את הסוגיא החדשה, היה מקבל הבנה חדשה לגמרי בסוגיא החדשה. ברור שכן. כי כששתי הסוגיות מונחות על השולחן ביחד, רואים ביניהן סתירה, ועל הסתירה יש תשובה, ומתשובה זו נובעות הבנות עמוקות ופסקי הלכות.

הן כך אתה רואה שכל הראשונים שואלים ומקשים בין הסוגיות השונות ומתוך כך באים לתשובות, ואז אתה רואה בדברי המחבר אות קטנה שמציינת לבאר הגולה. אתה מסתכל בבאר הגולה ורואה כתוב: לפירוש התוספות בדף ק"ג. מה הוא ראה שם בתוספות? הוא ראה שהם מקשים סתירה בין שתי סוגיות ובונים מזה יסוד,

לו אברים פשוטים - רגליים, שנועדו להובילו ממקום למקום ומקופיא אין רואים בהן את האין סוף. כשמסתכלים על המוח והלב, יותר קל להבין שיש בהם מעבר לבשר הגשמי. לא כן כשמסתכלים על הרגליים, כי אז סבורים שמה שרואים זה מה שהן. אך כל זה כשמסתכלים עליהן בעיני הבשר, אך **אם תסתכל עליהם בעיני השכל ותבין** שהן כנגד המדות והקב"ה ברא את האדם על פי סדר של שפע שצריך להשתלשל ממקום למקום, ובגלל זה יש בחינה שנקראת רגליים, תתחיל להבין שיש אלוקות בדברים הנמוכים. בדיוק כך. **הדברים הנמוכים אינם נמוכים כל-כך**. נכון שיש להם יותר לבוש, יותר חושך, יותר הסתר, אבל **בפנים יש בהם אלוקות, וחיים, והשגת אלוקות, והכרה**. אכן **האדם צריך להגיע למצב שיראה את הברק שבכל דבר**, בבחינת 'מרחוק ה' נראה לי', וכך הוא מתקן מדת ההוד.

הפגם של שכחת הטובות

הנה הבאנו מה'ייטב פנים' שיסוד הפגם הוא שכחה. כעת נסביר באופן פרקטי. **הקב"ה עשה לו לאדם כל-כך הרבה טובות**. עוד טובה ועוד טובה. כל שנה מצטרפות עוד טובות ללא שיעור שנעשו לו לאדם מחנוכה לחנוכה. רוב רובם אינו יודע בכלל, אך **אפילו את המעט שהוא יודע עליהם, הוא שוכח**. והנה לשכחה יש שתי בעיות, אחת יותר קטנה, אחת יותר גדולה. הבעיה היותר קטנה היא שאומרים לו: תכין רשימה של כל הטובות שהקב"ה עשה לך מחנוכה שעבר עד חנוכה זה. הוא מכין רשימה והבזיון נורא. הוא מגיע לשנים עשר דברים. אה! נזכרתי בעוד טובה אחת. יש לי שלוש עשרה. זוהי הבעיה הקטנה יותר. הקב"ה אומר לו: מה, לא שמת לב למאות דברים שעשיתי לך? והאדם אומר: בוודאי שמתי לב בזמנם, אבל **כעת אינני זוכר בדיוק**. תן

- בסוגיא פלונית למדנו שדין זה אינו מעכב, וכאן אנו רואים שזה מעכב. וכך הוא חוזר עליה מכל צד, עד שהלה צועק את התשובה.

האדם שבור ומרגיש מרוחק מהקב"ה. בסדר, אינני הולך להגיד לך למה הקב"ה מתנהג אתך עכשיו ככה, אינני הולך להגיד לך שכדאי שתזכור שכל חושך הוא הכנה לאור. אתה יודע מה אני הולך לעשות אתך? אני הולך לקחת אותך אחורה. ביחד, **נחזור על דברים שקרו לך מאז ועד היום**, עד שלפתע תקפוץ ממקומך, **כי תבין כמה הקב"ה לא נטש אותך אף פעם, ומזה תבין שגם עכשיו לא עזב אותך - תמיד לא חסר לנו וממילא אל יחסר לנו מזון לעולם ועד.**

קשה לעלות בלי מדרגות

אכן **השכחה היא חושך כל-כך נורא, כי היא לא נותנת לך להבין עכשיו כלום.** הדבר דומה לילד שעולה לכיתה ח' והמלמד אינו מצליח ללמדו כלום. למה אינו מצליח? כי הוא לא יודע ללמוד משניות ואף לא חומש ואפילו את קריאת האותיות הוא שכח. אינני יכול ללמוד אתו גמרא, כי הוא שכח כל מה שהוא למד עד כה. הנה כי כן, הבעיה של השכחה קשה ביותר.

האדם אומר ככה: בעבר לא היו לי נסיונות קשים, אך היום, זה כבד. בקיצור, נו, זה עמוק... זה לא כל-כך עמוק. זה עמוק רק כל עוד כל הדברים נעלמים מזכרונו. הרי זה כמי שעולה במדרגות. כל פעם הוא עולה על עוד מדרגה אחת. זה לא קשה. עוד מדרגה ועוד מדרגה, וכך הוא מגיע לקומה השישית והשביעית ואפילו השמינית. אך מה נעשה אם יעלימו ממנו את הפתח אל המדרגות? הרי כי אז יאמר: לא יתכן בשום פנים ואופן להגיע אל

ויסוד זה הוא היסוד של אותה הלכה המופיעה כאן בדברי המחבר. ובכן, כעת השכחה הרבה יותר מצערת, כי מחמת השכחה אינך לומד לא זו ולא זו ואף פעם אינך מגיע אל ההבנה שהיית צריך להגיע אליה. אתה יודע חצאי ידיעות מפה ומשם, ומה שהיית צריך להבין - לא הבנת. זה מה שנקרא שהשכחה פוגמת בהוד, בברק, בזוהר, במה שהיית צריך להבין ואינו כתוב במפורש.

ולהבדיל, אפילו בחכמות העולם, כגון רפואה או שאר מדעי הטבע, אם בשעה שהאדם לומד ב', אינו יודע א' ובשעה שהוא לומד ג' אינו יודע ב', אף פעם אינו נעשה פרופסור. אף פעם אינו נעשה מבין דבר מתוך דבר, באופן שכאשר יובא לפניו מקרה, יוכל לחטוף מבט ולומר: לא, זה לא זה. אני מכיר את זה כבר עשרים שנה. המיחוש הזה אינו זה. אין לך מה לחשוש. לך הביתה שש ושמח... הוא לא יכול להגיע לזה, כי אף פעם אינו מפתח את ההבנה שתהיה חלק ממנו, עד שיוכל לקלוט במבט חטוף. אף פעם אינו הופך את מה שהוא לומד לבחינת דעת ואף פעם אינו מקבל את ההבנה היוצאות מתוך כל הידיעות.

זכירת הדברים מיישבת הכל

זהו פגם נורא במדת היסוד. 'זכר עשה לנפלאותי', אזי נעשה 'הוד והדר פעלו', כפי שה'חובת הלבבות' אומר שהאדם חוזר לאחור ומזכיר לעצמו איך הקב"ה כלכל אותו בעודו ברחם אמו, ודאג לו לכל צרכיו בהיותו ילד קטן. תתחיל לחבר את כל חלקי התמונה, באופן שלא תצטרך לחפש תשובה. מג"ש שיש לו כח הסברה, כשמישהו שואל אותו שאלה, הוא לא משיב לו תשובה, אלא אומר: הבה נחזור על שאלתך. ואז הוא חוזר על שאלתו, אך בצורה יותר בהירה מכפי שהלה הציג אותה

גם נורא. הוא מבאר עוד **שהשירה הנאה ביותר היא זו שגורמת לך לעשות איזה שינוי מעשי**. אתה כל-כך נתפעל, שבאופן ממילא אתה קם ועושה שינוי. כשבני ישראל עברו את הים, הם אמרו: 'זה א-לי ואנוה'. כלומר, נעשה לו ספר תורה נאה ושאר דברים נאים (כפי שחז"ל למדו מפסוק זה). אם לא התפעלת כל-כך שאתה רוצה לתת עכשיו דבר מה להקב"ה ולהוסיף איזה דבר בעבודה, סימן הוא שלא קרה אתך מה שהיה צריך לקרות אתך.

אכן **כדי להתפעל, עליך לראות מול עיניך שרשרת של דברים**. אתה רואה את העבר, אתה רואה את ההווה, אתה רואה את מה שבין לבין, **אתה רואה את העד הנה, אתה רואה את ה'ואל תטשנו', אתה רואה את כל ההמשך**.

כ"א כסלו היום. היהודים אחרי השואה, כדוגמת הרה"ק מסאטמאר זי"ע"א, כשראו את תקומת היהדות שבאה לאחריה, עלזו ושמחו עד מאוד על אף כל הקשיים. דבר נפלא. אדם כזה מתרגש, כי הוא רואה לנגד עיניו את שני החלקים. לעומת כן, כשאתה מנסה לספר לבחור בן הארבע עשרה על תקומת היהדות מעפר, אין זה מעורר אותו לומר שירה. **התפעלות באה תמיד רק כשיש לך את שני חלקי הסיפור**. מתחיל בגנות ומסיים בשבח יוצר הלל. 'בתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו', 'עבדים היינו לפרעה במצרים'. שם זה לגבי חושך ואור, צרה וישועה, אבל זה לא רק זה. זה המדרגות בינתיים. זה להבין כל-כך הרבה דברים שאני יכול להבין רק אחרי שאני אוסף את הכל ביחד. לכן מביאים **הספרים** שיש לו לאדם חיוב לחזור ולהיזכר בדברים ישנים. אז לא היית יכול להבינם כפי שאתה מבינם עכשיו.

הקומה השמינית. אכן **השכחה היא זו שלוקחת מן האדם את ההכרה ואת ההבנה שנעשה מצירוף הדברים שקרו לו עד היום, ולכן אינו יכול לדעת איך להמשיך לעלות**.

מנגינה עריבה היא אוסף צלילים

בערוגות הבושם (פרשת בשלח) מדבר על זה לגבי השירה. הוא מבאר שכאשר הים נקרע להם לבני ישראל, הם הבינו את כל אשר נעשה להם במצרים. הם הבינו שהשעבוד וקושי השעבוד ומה שהוסיף עליהם פרעה בסוף להכביד עליהם העבודה, הכל היה טובה כפולה ומכופלת. הוא מסביר: על-ידי התאחדות הניגונים לאחדים, היינו כשמחברים את התווים* זה לזה, גם קול מגונה בפני עצמו, נעשה ערב לאוזן שומעת. האמת שהדבר הזה נכון לא רק לגבי תווים, אלא גם לגבי כלים. יש כלי שיש לו קול בס עמוק, וכשהוא מנגן בפני עצמו, אין לו שום יופי, וקולו רק צורם באוזן. אך כשמשלבים אותו בתזמורת בעלת כלים רבים, הוא נעשה ערב לאוזן שומעת.

ובכן, כשבני ישראל אמרו שירה, **הבינו שיש התחברות של קולות משונים וניגונים שונים זה מזה**, אשר מי שמבין היטב בחכמת המוזיקה, מקבל הבנה נפלאה מהקשר והשיוכות בין כולם. ניגון שבני תלפיות. **יש לו את השאלה, יש לו את התשובה, יש לו את ההכנה, יש לו את ההשתוקקות. זה הולך ונבנה**.

ראיית שרשרת של דברים

הוא מבאר שזה מה שקורה כשהאדם מודה לה'. אינך יכול לומר באופן סתמי: רבנו של עולם! אני מודה לך על דבר זה וזה. אתה יכול לומר כך, אבל אז יש בזה

הודאה בסגנון של טרקלין

לענייננו, יסוד זה קיים גם לגבי יופי ההודאה. **החלק הנאה ביותר של ההודאה**, הוא האור הגנוז המבצבץ. **ההתפעלות מתוך מה שמאיר החוצה, ונעשה על-ידי שהוא נזכר בדברים ועל-ידי שהוא מצרף כמה מקרים שהיו לו, כי על-ידי כן הוא רואה כמה הקב"ה מחבקו ומלטפו.**

והנה מה שהאדם מגיע אליו אחרי הרבה מאוד יגיעה של הודאה הוא **שמבצבצת ההודאה של העוה"ב**, כפי שלמדנו בשיעור הקודם. הוא מודה לה' ברוב התרגשות על קרבת האלוקים, על הדביקות שהיתה לו, על ההטבה שהקב"ה הטיב עמו גם בשעתו הקשה. החלק הזה של ההודאה נקרא אור הגנוז. הוא הודאה בבחינת עולמך תראה בחי"ך. וזה מתפתח לאט. זה מתפתח על-ידי הודאה פשוטה, זה מתפתח על-ידי הזיכרות בדברים ישנים, זה מתפתח על-ידי שהאדם נלחם עם עצמו ברציחה ממש להודות גם כשקשה לו ביותר, כי אז הקב"ה אומר: אפרע לך גם בעוה"ז שתוכל להבין מה פעלת בכך שהודית גם כשלא היה לך קל. אתן לך להרגיש את האור של מלך המשיח אשר טמון בחייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. אם אתה אמרת דיין האמת בניגון של הטוב והמטיב, אתן לך לשמוע את הניגון של הטוב והמטיב בעודך כאן בעוה"ז. **הקב"ה רוצה שהאדם יגיע אל 'זה א-לי ואנוהו' שנעשה כשואמרים שירה, והוא יכול להגיע לזה רק על-ידי שהוא מתבונן בדברים הרבה.**

כי רגע באפו חיים ברצונו

הבה לא נרמה את עצמנו, הסיבה שהאדם כל-כך כאוב היא שהוא שרוי בצרה אחת שיש לו. אולי יש לו יותר מצרה אחת, אבל הוא שקוע כל כולו בפרשייה שהוא

תענוגי הטרקלין נשפכים אל הפרוזדור

יותר מזה, בשיעור הקודם דיברנו על כך שהעוה"ז הוא פרוזדור לטרקלין, היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם. העוה"ז אינו מקום להצליח בו. לא כאן מצליחים. כאן עובדים ומשקיעים כדי שבעוה"ב נוכל להצליח. בעוה"ז הקב"ה מזמין לאדם כל מיני מצבים שיכריחוהו לזכך עוד ועוד ממדותיו. אין זה מקום להצלחות, אלא מקום לעבודה. כשיעקב אבינו ביקש לישב בשלווה, כאילו הגיע אל המנוחה ואל הנחלה, קפץ עליו רוגזו של עשיו. כאן לא נועד לשבת על המנוחה ועל הנחלה. כאן נועד לעבוד. אם תעבוד כאן, תהיה לך נצחיות שם.

אך עם כל זה אנו רואים שנתקיים ביעקב "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה". היו לו תענוגים נפלאים, כמו שכתוב בזה"ק שבשבע עשרה השנה שהיה יחד עם יוסף במצרים, היו לו תענוגים שלא היה לאף אחד בעולם. מה הפשט? להיכן נעלם פתאום היסוד האמור שבעוה"ז אין יושבים על המנוחה ועל הנחלה? נו!!! יש לך עוד שבע עשרה שנה? תן לי לדחוף לך עוד כמה נסיונות. חטוף ואכול.

אכן התשובה ששלימות הטרקלין היא שהיא עולה על גדותיה ונשפכת לעוה"ז. עולמך תראה בחי"ך הוא קידוש ה'. הקב"ה רוצה שהעוה"ב ייבנה, ושיתגלה בעוה"ז. הוי אומר: **התענוגים שיש לו לאדם כזה כאן, אינם תענוגי העוה"ז, אלא תענוגי העוה"ב הם.** אחד מהיסודות הוא של הבעש"ט הק' ותלמידיו זיע"א, כמובא בספר נועם אלימלך ובעוד מספרי הצדיקים. חלק הוא מהעוה"ב, חלק מהמחר, אבל הקב"ה רוצה שיוכלו לראותו כבר היום בעוה"ז.

הרי זה כעין מה שאמרו ה'קדושת יו"ט' ועוד מהצדיקים שלומדים כדי שנוכל לחזור. הוי אומר: **אתה מתחיל כדי שתוכל להגיע אל החצי השני**. אחת מהסיבות שאומרים פסוקי דזמרה היא כדי שבאמירת השירה ובק"ש הלב והמוח כבר יהיו במקום הנכון.

אכן דבר זה פועל במציאות. הכנס לזה עוד ועוד וחפש עצות שיועילו לדבר הזה לקרות, זאת מתוך הבנה שצריך להתחמם. הן אפילו מכונית פשוטה במקומות הקרים, צריך לחמם. אי אפשר לצאת מיד. מחממים את המנוע עוד ועוד, עד שהוא מתחיל לפעול. זוהי המציאות. **האדם אינו יכול לנוע מבלי שיתחמם תחילה**. וההוד שיין לזה. האדם יכול לראות ולהרגיש את הברק. הוד נועד בשבילנו. **כל אחד יכול לראות את הברק שמאחורי הדבר, אבל הקב"ה נותן אותו כשכר על האמונה בזה ועל החיפוש אחריו**. על חפירת הבארות. כשהאדם חופר באר, מדוע הוא חופר אותה? כי הוא יודע שיש שם מים. ובכן, האדם אומר כך: אני מודה ואני יודע שיש ברק מאחורי הודאתי, בין אם הגיע אלי טוב הנגלה, בין אם עדיין לא הגיע אלי טוב הנגלה ממש, אני יודע שיש משהו מעבר ובו אני חפץ.

האור הוא מתנת שמים

פעמים רבות האדם תופס את עצמו אחרי שנים מרובות. הוא מגלה אז שדבר פלוני גרם לו להבין כך וכך, ודבר פלוני גרם לו שיוכל למלא את שליחותו. **הוא קולט זאת רק לאחר זמן, כי זה שכר שהקב"ה נותן לו**, אבל הוא נותן לו אותו רק בגלל **עבודתו**, עבודת האמונה - 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו'. כיון שהאמינו - 'אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' והשכילו להבין דברים הרבה. הם ראו

עובר בה. הוא נאנח מדי כמה רגעים ופולט: אוי! זה מר. אבל **כשהאדם מבין שהקב"ה הוא היה הוה ויהיה, וסך הכל מדובר בנקודות זמן קטנות - 'כי רגע באפו'... הכל באופן כללי הוא 'חיים ברצונו'**, אלא שיש מדי פעם נקודות קטנות שיש להן תפקידים מיוחדים... **במכלול של החיים, ובתמונה של כל העתיד, הרי מדובר באין סוף טוב נגלה כפשוטו ממש, ונמצא שגם נקודות ההסתר, חלקים מניגון שלם הן... כשהאדם מבין זאת, הקב"ה מטיב עמו ונותן לו לטעום מאור הננוז - 'הודו על ארץ ושמים'**. הברק היוצא מזה...

והנה כמה דרכים פרקטיות יש להגיע לזה. דרך אחת היא **לחזור**, כאמור, **אל הדברים הישנים**, זוהי באמת הדרך הפשוטה ביותר, ובזה הוא מכין את עצמו לחנוכה. אפשר לרשום את הטובות שהקב"ה עשה עמו, הוא יכול לציין אותן ברמיזה. **העיקר הוא לדלות אותן ממעמקי הזכרון**, כי 'זכר רב טובך יביעו'. כלומר, זה צריך לנבוע. הוא לא יכול לומר: אני מודה לה' על שלושת הדברים האחרונים.

הודאה ברציפות בדווקא

אך יותר מזה **יש להודות ברציפות**, אם זה שהאדם רוקד זמן ארוך, אם זה שהוא מנגן זמן ארוך, אם זה שהוא מודה זמן ארוך. כוונתנו לשעה שלימה בבת אחת. 'ערליכע אידן' יכולים היה להתרכז בהודאה במשך זמן ארוך מאוד, אפילו יותר משעה. כפי שכאשר האדם לומד, יש את עשר הדקות הראשונות שבהן עדיין אינו נוכח. הוא עדיין לא פה. הוא צריך להכנס פנימה. כך כשהאדם מודה, בתחילה הוא עדיין תחת רושם המרירות וההודאה לא פועלת עליו. **הוא צריך להמשיך ולהמשיך עד שהיא תתחיל לפעול**.

יש שמנסים לרמוז לילד - לא! אל תעשה זאת כך, אלא כך - ואינו קולט. אומרים לו לאדם שהימים נקבעו להלל והודאה ולא למשתה ושמחה, אך הוא הולך ואומר הלל ביבשות. הוא עדיין לא קלט. זה עדיין לא קרה. הנה מה אומרים לו אז? - אתה יודע מה? תעשה כבר משתה ושמחה, כי אנו רואים שעל הלל והודאה אין מה לדבר אתך.

הלל והודאה פירושו **להתפעל ולהתמלא ברגשי הודאה**. אכן לבד אי אפשר. האדם יכול להכין את עצמו ולעשות כל טעדיק שבעולם וזה לא יעבוד. הוא צריך להגיע למתנת שמים. מדובר באור היורד מן השמים. מבקשים מהקב"ה בעת הדלקת הנרות: עזור לי לקבל את האור. הן חפץ אתה שאוכל לקבל את האור ולהרגיש את הטוב, תן לי אפוא להגיע לזה.

אכן **ההשתדלות לקבל מתנה זו מן השמים היא הזכר עשה לנפלאותיו, לעצור את הכל ולחזור לאחור, לספר עוד ועוד ולפרסם את הניסים**. ההשתדלות היא לא להתפעל מהחושך. כל סוג של חושך שיש לו לאדם, נסיון כזה או נסיון אחר, עוה"ז הוא עוה"ז ושמונה ימים הוא זמן מספיק ארוך להתקל בו בכמה נסיונות, וכיון **שהאדם נלחם שלא להתפעל, הוא מדליק נרות חנוכה כפשוטו ממש**.

הדלקת נרות על השולחן

חז"ל אמרו: בשעת הגזירה מניחו על שולחנו ודיו. **כשהאדם מתמודד עם קושי ונוהר ביושבו עם בניו סביב שולחנו שלא להתפעל מהחושך, הוא מדליק אז נרות חנוכה**. אכן כן, לא תמיד זה אצל החלון. לפעמים זה אצל השולחן. והאמת היא, שהדלקת נרות זו קשה בהרבה מהדלקת

דברים נפלאים, אבל זה הגיע להם כשכר לאמונתם.

ואיך האדם מגיע לאמונה זו? על-ידי **שהוא מודה בפניו לפני שהוא מרגיש**, והוא מדליק את נרות החנוכה **מתוך אמונה שיש כאן אור ושמדובר בטוב שאפשר להרגישו** - אינני יודע אם אני כבר מרגיש אותו, אבל אני יודע שאפשר להרגיש אותו. צריך להלחם. **מדובר באמת במלחמה גדולה, אבל זוהי מלחמת האור והחושך**. יש לו לאדם עצבות בפנים, יש לו לאדם בלבול בפנים, יש לו לאדם כאב גדול על איזה ענין, והוא נלחם לדחות את כל אלה. זה מה שנקרא להדליק את המנורה. הוא נלחם בזה, **ואם הוא מרגיש שזה לא קל, הוא מבין שיש בזה דבר גדול**. אחרת, לא היה אכפת לו ליצר הרע שהוא שמח. אכן כשהאדם שמח, השכינה שורה עליו, וכיון שהשכינה שורה עליו, הוא נעשה פרה ורבה וממילא זה מתחיל לנבוע. יורד טיפה מלמעלה, וזה גורם לכך שיעלו שתי טיפות מלמטה. שתי הטיפות העולות מלמטה, הן הברק וההוד, דהיינו **ההשגה שהוא משיג דווקא מתוך מצבו**.

הלל המביא לידי התפעלות

עולמן תראה בחיך הוא דבר שהקב"ה חפץ בו. הקב"ה רוצה שהאדם יגיע לזה וירגיש את תענוג העוה"ב. ימי החנוכה נקבעו בהלל והודאה, ולכן צריך לעסוק בהם בסוגיית ההודאה ברציפות ובאופן שיתפוס מה שצריך לתפוס ויתפעל. אכן **בשביל זה הוא צריך לצאת ממצות אנשים מלומדה**. אם נדבר על תפילת הלל בשחרית, יכין האדם את עצמו אליה, ויבחר לעצמו מנין מתאים ושעה מתאימה שיוכל להתפלל כלבבו ובנחת, כי אם לא יתפעל מההלל, לא ייצא ידי חובה.

האור חייב לעלות על גדותיו ולהישפך לכאן.

ובכן, כשהאדם עושה את הצירופים, כשהוא מתבונן במה שהיה ואומר מזמורי תהלים כדי לקלוט מה שנעשה עמו, כמה פעמים הקב"ה סלח לו וכמה פעמים קיבל את תפילותיו וכמה פעמים הגביהו ורוממו, בזה הוא עושה השתדלותו, ואז הוא מבקש שהקב"ה יסייע לו, והקב"ה באמת מסייע לו ומאיר לו לכל השנה.

הנרות הטכנית שאצל החלון, אבל כך האדם זוכה לאור גדול. הקב"ה נתן לנו את המצוות האלה כי הוא רוצה ליתן לנו את השכר, כדברי ה'אור החיים' הק' בפרשת וירא, שהקב"ה מזמין לו לאדם מצוה מסוימת משום שהוא רוצה ליתן לו את האור של אותה מצוה. אכן כאן המדובר הוא בענין כללי אשר כל אחד מאתנו זקוק לו, ועל ידו מתכוננים לימות המשיח, אבל גם לפני שהוא מגיע ועדיין חשוך, חייבים לטעום כבר מאותו אור, כי

נדבת הר"ר יואל סופר הי"ו
לרגל שלישי למילה לבנו שיחי'

יום ראשון פרשת מקץ כ"ד כסלו תשפ"ו

להלל ולהודות - הודאה פורצת גבולות

המקום שבו האדם מדבר על כך שהקב"ה מטיב עמנו שלא כדרך הטבע - 'הים ראה וינס, הירדן יסוב לאחור' וגו' 'הללו את ה' כל גויים שבחווהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו'. הגויים יודעים מה רצו לעולל לנו, ולכן הם אלה שיודעים ומכירים כמה ניסים הקב"ה עושה לנו הן בדרך הטבע הן שלא בדרך הטבע. והקב"ה צוה אותנו לקרוא את ההלל, כי זה מה שעושה אותנו כלים ראויים לקבל הטבה מחוץ לדרך הטבע.

הודאה מצומצמת הבאה מצמצום

ובכן, כדאי להתבונן שכאשר אנו מודים על הדבר, בדרך כלל אנו מודים עליו באופן מצומצם ביותר. זו המציאות. הנה כיצד אנו מכירים בטובתו של הקב"ה? שואלים את האדם: איפה ראית את טובתו של הקב"ה? כיצד אתה יודע שהקב"ה מטיב? והאדם אומר: מה פירוש? הקב"ה ממש עזר לי! אני כבר נמצא שנים עשרה שנים אחרי החתונה והוא נתן לי ילד לאחר שכל הרופאים כבר לא נתנו סיכוי. שמחה עצומה היא זאת. אדם נכנס לבית הכנסת ורואה ששנים לחיים ושמחה גדולה אופפת את הנוכחים - מה קרה? לפלוני נולד בן עשרים שנה אחרי החתונה. אכן אתה מכיר ומרגיש בטובתו של הקב"ה, רק מתוך חסרון וצמצום. שלושה מבני התארוסו בשנה אחת. נו, תבין מיד במה מדובר. הרבה דברים גרמו לאותה שמחה עמוקה. אבל גם כשזה לא כל-כך דרמטי.

תכלית ברכת המזון להמשיך שפע

בספר החינוך מצות ברכת המזון (מצוה ת"ל) נותן טעם למצוה זו וכותב בזה הלשון: "ידוע הדבר ומפורסם כי השם ברוך הוא פועל כל הנמצא, וברא האדם והשליטו על הארץ ועל כל אשר בה, וממדותיו ברוך הוא שהוא רב חסד והוא חפץ בטובת בריותיו ורוצה להיותן ראויין וזכאין לקבל טובה מאתו, וזה באמת משלמותו ברוך הוא, כי לא יקרא שלם בטובה רק מי שהוא מטיב לאחרים זולתו, אין ספק בזה לכל בן דעת. ואחר הסכמה זו שידענו בחיוב מרוב שלמות טובו שחפצו להריק עלינו מברכתו, נאמר שענין הברכה שאנו אומרים לפניו איננו רק הזכרה לעורר נפשנו בדברי פינו, כי הוא המבורך ומבורך יכלול כל הטובות ומתן התעוררות הטוב הזה בנפשנו ויחוד מחשבתנו להודות אליו שכל הטובות כלולות בו והוא המלך עליהם לשלחם על כל אשר יחפוץ, אנו זוכים במעשה הטוב הזה להמשיך עלינו מברכותיו".

ביאור דבריו בקצרה: הקב"ה רצה שנוכל לקבל הברכה, על כן צוה אותנו לדבר בטובתו ולהתעורר מרוב טובו, אשר זה מה שיעשה אותנו ראויים ומוכנים לקבל הברכה.

והנה דבריו נותנים לנו תוספת ביאור בברכת אשר קדשנו במצוותיו וצונו לקרוא את ההלל. אנו מודים ומברכים על שנתן לנו מצוה לקרוא את ההלל. הלל הוא

שהקב"ה באמת היה צריך לעשות את הצמצום כדי שתהיה היכולת להכיר בטובתו, כי אילו היה לית אתר פנוי מיניה באופן נגלה בלי שום הסתר וצמצום, לא היה באפשרי להרגיש את הטוב. אין הכי נמי. "יתרון האור מן החושך". אכן טובה גדולה היא לאדם שהוא יכול להרגיש את הטוב, ואין הכי נמי, **הרגשת הטוב באה דוקא מתוך הצמצום והחושך.** והרי זה כעין המושג של **תענוג תמידי אינו תענוג.** ההורים קונים לילד איזה דבר מענג, אך כיון שהם רוצים שזה באמת יענג אותו, הם חייבים לשמור אותו לשבת בלבד, או לומר לו: יום כן, יום לא. אחרת, הוא לא ירגיש שום תענוג.

וכך זה גם לגבי הכרה והשגה, לאו דוקא תענוגים גשמיים. אם האדם יכול להשיג כל מה שרוצה מתי שהוא רוצה, הוא מאבד את טעם החיים. אין לו רצון ואין לו מילוי הרצון. על כן זה נקבע בצורה זו, והוא לטובת האדם כאמור. וכן מביאים זאת **הצדיקים** לגבי העליות והירידות ברוחניות, שזה אחד מהמטרות של העליות והירידות, **כי אם יהיה לו לאדם רק עליות בתמידות, לא יוכל להרגיש הרגשת התענוג בעבודתו.** אחד מהיסודות הוא שהקב"ה הוצרך לברוא את החושך, ובורא חושך, כדי שהאדם יוכל להרגיש תענוג. זוהי הדרך הטובה ביותר לנבראים. ואם כן אינך צריך להסתכל על זה שיש כל-כך הרבה חושך כאילו מדובר בכשלון וכאילו זה מראה על צמצומים. זה לא מראה על צמצומים, אלא **זוהי הדרך שהקב"ה נותן לך כדי שתוכל להרגיש את הטבתו, כי רק כך אתה יכול להרגיש אותה.**

עד שתהא שלהבת עולה מאליה

ברם זהו רק החלק הראשון של התשובה. כשאומרים 'תהלה לדוד', אז אנו

הקב"ה עזר לו שיש לו כסף. מדוע זה מעורר שמחה? מדוע הוא עוצם את עיניו ומודה? כי לא לכל אחד יש כסף. לא רק משום שפעם לא היה לו, אלא גם בלי זה, כי הוא יודע שרבים מתמודדים עם מצוקה כלכלית. 'הפעם אודה את ה', מדוע? כי זה כבר יותר מחלקי ולא כולם זוכים לכך. סוף דבר, **תחושת ההודאה באה רק מתוך הצמצום.**

וביון שכן, זה מצמצם מאוד את ההכרה בהקב"ה, ואם כן כליו של האדם קטן מאוד. הקב"ה נתן לנו מצוה לברך ברכת המזון, הקב"ה נתן לנו מצוה לקרוא את ההלל, וחלק גדול מהתכלית הוא שנהיה כלים ראויים לקבל את הטוב, אבל **אנו נעשים כלים קטנים בלבד מאחר שכל גישתנו אל ההודאה היא מתוך זכירת הצרה וההבנה שביחס לצרה הישועה גדולה.**

יש שאדם גומר שידוך. מזל טוב. רואים את הבחור ופולטים: נו-נו. לא יודעים אם צריך לומר מזל טוב או משהו אחר. המצב אינו ברור. ואז האב קם ורואים עליו שהוא שמח. רואים שהשמחה באה לו מבפנים. הוא באמת מרוגש. שואל אותו ידיד קרוב: אני רואה שאתה שמח, האם אתה יכול להסביר לי למה? אומר לו האב: אגיד לך את האמת? אפילו לשידוך הזה זכיתי רק בנס גדול. כבר הייתי בטוח שאקבל לא רוצה להגיד לך מה. אני באמת מלא הודיה להקב"ה.

כל זה מראה שהאדם חי בחושך גדול ויש לו נקודות של אור שגורמות לו להתפעל, וככל שהחושך יותר גדול, כך הוא מתפעל מאותן נקודות של אור. נמצא שהוא אמנם רואה את טובתו של הקב"ה, אבל איך הוא נעשה כלי ראוי לקבל?

בורא חושך בשביל האור

הנה החלק הראשון של התשובה לזה הוא כפי שדיברנו בשיעורים האחרונים,

שבתהלה לדוד כתובים שני דברים: **גדלותו של הקב"ה וטובו**. כל אשרי מתחילתו לסופו, בא להודיע לך שני אלה. ובוודאי הם אחוזים וקשורים, אלא שכל אחד מבטא את הגדלות מכיוון אחר.

כעת כשאתה אומר אותו, אתה נעשה **כלי הראוי לקבל ברכה**, אך כל כולו בנוי על מהלך שתבין שבכל יום אברכך, כלומר, תמיד יש חידושים, בכל יום ויום יש חידושים. לעולם ועד. אף בספר החינוך עצמו מביא שברגע שאתה מתחיל להודות ולברך, אתה עובר לדבר על ברית ועל יציאת מצרים ועל תורה ועל חוקים, כי **המאכל היה רק הדבר שהצית אותך ועכשיו אתה הולך ומתרחב, כי אתה מתחיל להבין כל-כך הרבה דברים**. ובכן, 'לגדולתו אין חקר'. הוי אומר: האדם מבין שזה מעבר לדבר עצמו. כל היסוד הוא 'מאוד' ואין חקר, וזכר רב טובך 'ביעו'. יביעו פירושו שזה מתחיל לנבוע. הוא מתחיל לדבר על גדלותו של הקב"ה, וממילא זה מתחיל לנבוע ולהתפשט. ואז האדם אומר טוב ה' 'לכל' ורחמיו על 'כל' מעשיו. יודוך ה' 'כל' מעשיך. הוא עובר לדבר על כל הבריאה, כי ברגע שהוא מתחיל להכיר טובה, הוא נעשה פרה ורבה. **את ההרגשה הוא מקבל מהדבר שממנו הוא בא**. שם הוא מפתח את הכלים להבין במה מדובר, אך כיון שהוא מבין במה מדובר, הוא משתמש בו כדבר שיכול להסביר לו שיהיה לו את ההרגש לכל-כך הרבה דברים. זה הרי היסוד של תורה.

כלי מוכן לשפע כיצד?

לפי זה מקבלים דברי החינוך תוספת נופך. מה פשר הדבר שכאשר האדם מודה לה' הוא נעשה מוכן לקבל שפע? יש שאנו מפרשים את דבריו שהקב"ה יש לו טוב ומחכה ואומר: לא! אינך ראוי לו. בא נראה,

מסבירים את התשובה. נכון שבשביל לעורר את האדם (להצית אותו) צריך עולם של חושך וצמצום, בבחינת 'מרחוק ה' נראה לי', וכפי שהיה אצל האבות הקדושים. **האדם מחפש את הקב"ה עד שהוא מוצא אותו ואז יש לו התפעלות ודביקות**. כשדוד המלך אומר: 'כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלוקים', פירושו: **אין לי, ואני משתוקק הרבה, ואז אני יכול להגיע לדביקות** - 'כן בקודש חזייתך לראות עוזך וכבודך. כשהארץ ציה בלי מים', הרי זה נותן את הדחיפה לאדם ואז הוא יכול לפגוש את הקב"ה. אבל אחרי שכבר התחיל ויש לו כבר קצת הכרה, אינו חושב בתומו שהטבתו מסתיימת במה שהרגיש עכשיו.

האדם אומר: אני יודע שהקב"ה טוב, אני בעצמי הרגשתי זאת. שואלים אותו: אתה רוצה אולי משהו מעבר לזה? והוא משיב: לא, אני יודע רק מה שאני יודע. לא רוצה לומר דברים שאינני יודע. על ישועה זו אני כלי ראשון. האם הקב"ה עושה גם ישועות אחרות? - אין לי מושג.

לא-לא-לא! זוהי טעות נוראית. הייתי צריך להצית אותך כדי שתבין להרגשת הטוב. אבל אז אתה נעשה מבין דבר מתוך דבר... יש חכמה ויש בינה. החכמה היא ה'בליץ' (ההברקה). היה חושך ונעשה אור. אבל אח"כ הוא מתחיל לומר שירה, ותוך כדי הודיה הוא מתחיל להבין עוד דברים. הוא מבין דבר מתוך דבר.

כל האומר תהלה לדוד

זהו שאמרו חז"ל כל האומר תהלה לדוד בכל יום הרי הוא בן עוה"ב, כי תהלה לדוד פועל באדם דוגמת ברכת המזון כביאורו של החינוך. אומרים לו לאדם: אמור תהלה לדוד - בכל יום אברכך ואהלה שמך לעולם ועד. אמור את כל הפסוקים. תבין

אינך מנצל את אותם. הקב"ה מזמין לך הזדמנויות, ואתה דוחה אותן על הסף. הקב"ה מראה לך: יש לי בשבילך דבר טוב, בוא השתמש בו. ואתה מסרב - לא! אני ברוגז. אין לך ריכוז ללמוד, כי אתה כאוב על איזה דבר שהקב"ה עשה עמך. לכן אינך לומד ולכן אין השפעה מגיע אליך, והרי זה כגלגל שמונע ממך את הטוב. **עליך לפתח את היכולת לראות את הטוב, וכיון שאתה מצליח לפתח אותו, השתמש בו.** השתמש בו למחר, השתמש בו לאחר הצהריים. **עם הכלים שקיבלת בברכת המזון קום ולמד את המצב שנקלעת אליו. פרש אותו עם הכלים שקיבלת וכך הטוב יחדור בך ויתעורר אצלך הקשר עם הקב"ה,** וחזור חלילה.

עכ"פ **ההודאה עוזרת לנו לפתח כלים להרגיש את הטוב,** ויש לו לאדם חיוב להרחיב את הכלים. כלומר, **עיקר התכלית הוא שתבין להסתכל גם על שאר הדברים בהסתכלות זו.**

הגפרור המדליק את המדורה

נמצא לגבי ברכת אשר קדשנו במצוותיו וצונו לקרוא את ההלל, וברכת המזון, וכן כל הודאה שהאדם מודה לה', אשר שאלנו הרי כל הרגשת ההודאה מיוסדת על חושך, צמצום וצער, התשובה היא שלחושך, **לצמצום ולצער היתה תכלית, והיא לפתח את הרגשת ההודיה אצל האדם,** כי זוהי הדרך היחידה שיוכל באמת להרגיש את ההודיה, אבל עכשיו הוא יכול להודות גם על דברים אחרים שאין להם צמצום. מעתה השירה וההודאה אינה מצומצמת יותר לדבר זה שממנו בא, כי אם הוא יישאר מצומצם אליו, תהיה הודאתו תמיד רק בסגנון זה: ברוך השם, ברוך השם, היתה לי צרה גדולה ויצאתי ממנה. אף פעם לא יוכל לבוא להודות על הטובות ועל הניסים

אם תלמד עוד קצת, אולי תוכל לקבל. עוד מעט נראה. אוהו... היית צדיק גדול, ארעיק עליך טוב... אך יש לזה פירוש יותר מדויק. הקב"ה משפיע בכל עת, אך היות שהרגש שלך לטוב אינו מפותח, אינך יכול להרגישו. אינך יודע בכלל מה זה. כמה שאינך יודע מה זה טוב, אע"פ שזה עובר אותך וקורה לך דברים, אינך מחובר לזה, כי אין לך את ההרגשים לזה. אינך יכול להבין מה זה.

כפי שיש שהילד אינו יכול להבין שההורים אוהבים אותו. בשנים הקשות, אם זה בגיל שש עשרה או בגיל שבע עשרה או שמונה עשרה. לא!!! אתם שונאים אותי. ההורים מנסים להסביר לו. הוא לא יכול להבין. אע"פ שצעקתי ואע"פ שעשיתי טעות - אני אוהב אותך אהבת נפש. אבל אין לו את הכלים להבין זאת. הוא בטוח שההורים שונאים אותו.

כך הוא לגבי הקב"ה. **הקב"ה הוא אבינו מלכנו, ואהבתו לכל היהודי הוא ללא שום השגה.** אכן בגלל שאין לך שום השגה, אתה נשאר בלי ההשגה אל האהבה ואל הטוב. ובכן, **בוזה שלא היה לך מזון וקיבלת מזון, קלוט שהקב"ה הוא זה שנתנו לך.** הקב"ה הוא נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, ובטובו הגדול תמיד לא חסר לנו ואל יחסר לנו. אמור! אמור! **כשאתה אומר זאת בשעה שאכלת ושבעת,** ואתה מקשר זאת ואומר: הפירוש הוא שמישהו דאג לי לצרכי - **מתחילים להתפתח אצלך הכלים לתפוס זאת.** עכשיו תמשיך עם זה. **ברגע שזה התפתח אצלך, אתה יכול לשים לב לעוד ועוד דברים ולהבינם,** וזה היה התכלית, וכך נעשית כלי מוכן לטוב.

יש כל-כך הרבה דברים שהקב"ה כבר נתן לך ושהוא נותן לך בכל עת, אבל אינך מחובר כלל אליהם. אינך רואה אותם, אינך שם לב אליהם, ואתה אפילו ברוגז עליהם.

עם אדם אחד, אלא כך הוא אצל רוב האנשים המחתנים את ילדיהם. פירושו של דבר שהחתונה היא באמת שמחה גדולה מאוד, אבל החיים לא הסתיימו אז. יש הרבה דברים שמתרחשים אז, ודי נורמלי שירגיש בשעת החתונה את הקשיים של הילד שהוא מתמודד אתו, מה גם שבשעת החתונה הם מתפרצים, כי אז רואים את כל אחד ברגעיו המעניינים.

ובכן, האדם אומר: דבר פלוני נגע בי במקום יותר עמוק מהחתונה עצומה. הייתי בחתונה ברוך השם, אבל מה שלא אשכח לעולם הוא זה שלבי צבט בי בגלל אותו ילד עם הקשיים שלו.

אך מה אומר לנו החינוך? החינוך אומר לנו שהאדם צריך ליטול את התפעלות הישועה שיש לו ולהשתמש עמה ככלי להסתכל על דברים באופן זה, וכך יוכל להתרחב. ולא רק כשהוא מתמודד עם ילד וזקוק לחיזוק, אלא גם בלי זה, יש לי עכשיו כלי ביד, עכשיו אני מרגיש ואומר להקב"ה: כרחמי וכרוב חסדיו הגדיל לנו, אלה וכאלה יוסף עמנו. זה לא רק תפילה. האדם מבין שיש לו עכשיו הרגש והוא חייב לנצל ולרחיבו בכל מיני אופנים ודרכים. לא רק במקום שיש צמצום. למשל, אחד מהדברים שצריך להודות עליהם לה', הוא החיים, כדאיתא בבית אהרן לחנוכה. השם נפשינו בחיים. כמה צריך האדם להודות לה' על שהוא חי.

על שהחייטנו וקיימתנו

הנה מתי האדם מודה לה' על שהוא חי? - אה... כשהרופא אומר לו שיתן לו תשובה ביום רביעי הבא ואינו יושן שבוע שלם, ואז מגיעה תשובתו של הרופא - ברוך השם, החשש התברר כשווא. הוא כל-כך שקוע ברגשי הודיה. הוא אומר הלל. חנוכה היום. מעודו הוא לא הרגיש כך בעת אמירת

שהקב"ה עושה עמנו - עד הנה עזרנו רחמיק, כי כל פה לך יודה וכל לשון לך תשבע. אף פעם לא יגיע לזה. תמיד יהיו מוחו ולבו תפוסים תשעים אחוז בבעיה, ויאמר: ולמעשה, הקב"ה עזר. טוב, בסדר, אל הבעיה החדשה. אף פעם לא ייצא מזה ויאמר: אם אני כבר מודה, אני מוסיף להודות על כל-כך הרבה דברים, ואני כבר מבין כל-כך הרבה דברים, ואני מסתכל על הדברים בהסתכלות אחרת.

זו הרי העבודה, שיעשה כן האדם, כפי שהבאנו מדברי החינוך, שכיון שהאדם מודה, הוא אומר: תן לי להודות עכשיו גם על יציאת מצרים, כי אני מלא עכשיו ברגשי הודיה.

הודמנות להרחיב את ההודאה

האדם מכניז את בנו לחופ. הוא מתרגש. אין הכי נמי, חלק מהסיבה שהוא מתרגש הוא כי הוא זכה להגיע עד לפה. הוא יודע כמה זה עולה לו וכמה עליות ומורדות היו, ואומר בלב: ברוך השם שהגענו עד לפה. אבל טיפש אחד! נצל את ההזדמנות להודות גם על הבנים האחרים.

שח לי יהודי בעבר: כבר הכנסתי הרבה בנים לחופה. אני זוכר מהן לא את השמחה הגדולה שהייתה לי אז, אלא בכל חתונה היה לי בן אחר שהיה באמצע התמודדות קשה, והייתי 'אויס מענטש', חרוב ונחרב. לא ידעתי מה יהיה עם הילד, לאן הוא יגיע, וזה מה שאני זוכר. אני אומר לעצמי כל פעם שאני נזכר מאחת מהחתונות: כן, בוודאי אני זוכר את החתונה. אוי אני זוכר אותה. תן לי להתקדם הלאה... כל חתונה הוא זוכר בגלל ילד אחר מבין הילדים שבדיוק היה אז בשלב של התמודדות קשה.

הנה התבטאות הוא של יהודי שיוזע לבטא את עצמו. אין זה מקרה שקרה פעם

להודאה שלך להיות תמיד סביב עצמך. ישאל האדם: אני יכול לומר זאת, השאלה היא אם אני מתכוון לכך באמת. אבל לפי מה שדיברנו התשובה פשוטה. אין הכי נמי, **הדברים שאתה מתרגש ומתפעל מהם, הם הדברים שקרו לך בעצמך.** האדם כל-כך התפלל וכל-כך הרגיש את החושך, **ועכשיו הוא זה שמרגיש את השמחה,** כפי שכתוב **במשלי** (יד, י) 'לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר'. מי שהרגיש את החלק הראשון, את הצמצום, הוא זה שמרגיש עכשיו את השמחה הגדולה. אף אחד אינו מרגיש עכשיו מה שהוא מרגיש, למה? כי כל האחרים יכולים להשתתף אתו בשמחתו, אבל הוא היה לו את האבן על לבו. הוא כל-כך שמח. הרבה פעמים זה קורה אפילו מדאגה מסוימת בלבד. ברוך השם, ברוך השם, זה לא מה שחשבת.

אבל **עכשיו שיש לך את רגש הוודיה.** האדם הרי חייב להודות לה' על כל הטובות שהוא עושה. לא רק לך. שבח להקב"ה הוא עבודה וכלי להתדבק בו יתברך, וכלי לקבל ממנו האור היוצא משבח והודאה. מדוע אתה עסוק רק במה שקרה לך? יהודים הרי נושעו. **נצל את ההודמנות להודות. תראה, פלוני עשה שמחה. כלל ישראל בכלל, ואנשים שאתה מכיר בפרט. תודה על ישועות זולתך.**

ברוך ה' אשר הציל אתכם

ה'תפארת שלמה' מבאר כך: יתרו הגיע ואמר: 'ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים'. ולכאורה ייפלא, מדוע מספרת התורה שנתן הודאה? יש הלא הרבה אנשים בהיסטוריה שהתרגשו. גוי הגיע והתרגש, אז מה? אכן התורה מספרת זאת "כי ענין השבח הזה שאמר יתרו הוא מורה על שש וששמח בטובת בני ישראל ונתן שבח והודיה עליהם, אף על פי שהוא לא היה מזרע

ההלל. הוא מרגיש שהוא קיבל בחזרה את חייו.

מדוע רק אז הוא מודה על החיים? אומר האדם: מה, סתם באמצע יום בהיר?! אני יכול אולי לומר אז שאני מודה על החיים, אבל אינני יכול להרגיש זאת כפי שאני מרגיש זאת אחרי המתנה של שבוע לתשובת הרופא. אינני מרמה את עצמי. אינני בעל מדרגה גדולה. עכשיו הרגשתי את זה. פעם אחרת אוכל לומר זאת בפי. לבראות. אעשה לעצמי סימון בסידורי.

על כך אומרים חז"ל: יש לנו עצה בשבילך. **כשרגש הוודיה שלך חזק בגלל איזה צמצום שהיה לך, תפוס את ההודמנות, והשתמש עם הרגש שלך להודות על כל סוגי דברים,** למשל, על זה שאתה חי, ועכשיו תצליח להודות על זה מתוך התרגשות, כי התרגשות כבר יש לך, ואתה יכול להרחיבה. זה אפשרי. זה עובד. **ההתרגשות ממצב א', עוזר לו לאדם לתפוס דברים יותר חזק ויסודי, ואז הוא יכול להתרגש גם מהם.** זהו היסוד. וכפי שבברכת המזון את עושה כן כשאתה אומר נודה לך, וכפי שבתהלה לדוד אתה עושה כן, כשאתה מבטא הרבה הדברים אז ואומר שאין לך השגה בגדולתו וטובו, כך תעשה כל פעם. אתה מודה לה' על הניסים, אתה מודה לה' על הניסים בזמן הזה, **בכל דבר שמעורר בך רגשי הודיה, תפוס את ההודמנות ותן לזה להתרחב בכל המקומות.**

הודאה על טובתם של אחרים

ונהנה אחד מהאופנים לעשות זאת בפועל, מבואר ב**תפארת שלמה** (בפרשת יתרו ובשער התפילה). הוא מביא שם יסוד גדול. הוא מבאר שאם האדם רוצה להתעלות בעבודת הוודאה, **יודה לה' על הטובות שהקב"ה עושה גם לאחרים. אל תתן**

יאמר את זה אם לא יציר כפיו של הקב"ה, נזר הבריאה, שיש לו את האחריות לעמוד ולהודות לה? אכן כן, נברא זה נעמד בעת התפילה ואומר: 'הללוהו במרומים', 'הללוהו כל צבאיו, הללוהו שמש וירח, הללוהו כל כוכבי אור'. יש לי אחריות!!!

החווה מלובלין זיע"א אמר: צריך שיהיה

אחד בעיר שיש לו י"ב חלות. אם אין אף אחד שיש לו... צריך לפחות אחד. ובכן, האדם אומר לעצמו (מבלי שאף אחד יידע מזה): במקום שאני גר, לא מאמין שיש מישהו שיש לו י"ב חלות. על כן אכין אני י"ב חלות. למה? כי בעיר צריך שיהיו י"ב חלות. לא קשור אלי.

לענייננו, האדם אומר כך: מישהו הלא צריך להודות על כל הדברים האלה. יש עולם והקב"ה מטיב בכל עת וצריך להודות על כך. הן כך אומרים **בנשמת**: 'שכן חובת כל היצורים'. מישהו צריך לקרוא בקול: רבונו של עולם! תודה לך. מי יעשה את זה?

וכשהאדם מתבונן בזה, הוא רואה שאין לזה גבול וסוף. הנה כמה יהודים יש שקצת מרוחקים או הרבה מרוחקים מתורה ומצוות? יעזור ה' שכל הנשמות היהודיות ישובו לכור מחצבתן, אבל מי מודה עליהם? יש לך מושג כמה הקב"ה מטפל בהם? הוא מקשיב להם ועוזר להם ומטפל בהם. הרי הם בניו שלו. הוא מטפל בכל הנבראים, אך כעת נדבר על יהודים, כי עליהם ה'תפארת שלמה' מדבר. הם אינם מודים. אולי לפעמים קצת. מי יעשה את זה בשבילם? והלא זה חסר לבריאה. הבריאה זקוקה לכך שמישהו יכיר בדבר, ויצעק אותו, כפי שהרמב"ן כתב שמתאספים בבתי כנסיות כדי להודות ולהכריז: רבונו של עולם! בריותיך אנחנו. אם הם אינם עושים זאת, אנחנו צריכים לעשות זאת בשבילם.

ישראל, הנה הוא שמח בטובתם ובישועתם, הנה באמת הוא מדה טובה באדם שראוי להללו בהתורה הקדושה. משא"כ בהלל והודיה שאמרו ישראל להקב"ה על גאולתם, כי זהו הגאולה של עצמם ומהו הרבותא". כך הם דברי ה'תפארת שלמה'.

נססה להבין. ה'תפארת שלמה' מלמדנו, אם אתה רוצה להתעלות קצת בעת ההודאה, תראה לא להיות עסוק כל-כך עם עצמך. הנה את זה כל בר דעת מבין כבר שאם האדם מודה כל היום כי הוא סבור שזה הסגולה הגדולה ביותר לקבל כסף, שהוא בדרגה נחותה מאוד, ועל זה ה'תפארת שלמה' לא מדבר בכלל, כי ממה נפשך, אם אתה נמצא בדרגה זו, בדרך כלל אינך לומד תפארת שלמה. אם אתה לומד תפארת שלמה, אתה בדרך כלל לא אדם כזה.

ה'תפארת שלמה' מדבר על דרגה יותר גבוהה. הוא אומר שאפילו אדם שבאמת מתרגש, לא בשביל לקבל משהו. הוא מודה לה' - אין לי מילים. הושעת אותי. לא יודע איך זה קרה. האדם אומר כך: אין לי כסף, איך אם כן חיתנתי כל-כך הרבה ילדים? מודה לך ה' שהיית אתי. אפילו אז, סוף כל סוף האדם עסוק רק בעצמו, ואם כן חסר עדיין בשבחו של הקב"ה. 'עם זו יצרת לי תהלתי יספרו' פירושו: יש לך עבודה. **הקב"ה נתן לך הכרה והשגה. הקב"ה נתן לך מוח ולב, ונתן לך הבנה והרגשים, ועבודתך היא שתעמוד ותשבח את הקב"ה,** ואם כן אל תצמצם את הודאתך לדברים שקרו לך בלבד.

אחריות להודות על כל הנבראים

הנה כך אנו אומרים בתהלה לדוד - 'טוב ה' ליכל' ורחמיו על 'כל' מעשיו. מי

הודאה על חסדי ה' לכלל

יש שאנו חושבים שהודאה היא דבר פרטי שבא בתורת תשלום חוב, כי כך משמעות הלשון לפיכך אנחנו חייבים להודות לך, כאילו עשית לנו טובה ואנו חייבים לשלם לך על כך. איך משלמים להקב"ה? לא עם כסף, אלא עם הכרת הטוב. ואז האדם אומר: אם לא אני זה שקיבלתי את הטובה, איך יתכן שאני צריך להודות עליה?

אתם מכירים את המצב הזה? הורים אומרים לילד: אסוף את המשחקים. והוא מתנגד ומרים קול מחאה - לא אני הוצאתי אותם, לא אני פיזרתי אותם. כך האדם מרגיש לגבי הודאה. לא קולט. למה אני צריך להודות על טובתו של פלוני? הוא זה שצריך להודות. אם אתה רוצה, אני יכול ללכת אל פלוני, לדפוק לו על הגב ולומר לו: סליחה, אם לא אכפת לך, אמור אחרי... אעשה מזה עסק גדול. אסתובב ברחוב עם דף, אעצור כל אחד ואבקש ממנו לומר אחרי.

אך לא! כי אע"פ שפלוני מודה, אתה עדיין מחויב להודות על טובתו של פלוני ג"כ, כי עבודה יש לו למי שקולט, שיאמר בפיו: רבוננו של עולם! **אני מכיר בכך שאתה עוזר לבני ישראל. אני מודה לך על כך. אני מאוד מתפעל מהחסדים שהקב"ה מרעיף על בני ישראל.**

האדם מסתכל סביבו ואומר: אני מכיר את גיסי, הוא לא אחד שמצליח להכניס כספים. הוא לא עשוי לזה. ותראה איך הקב"ה עוזר לו. הוא שולח לו כספים מכל מיני כיוונים, פלוני עזר לו, פלוני נתן לו דירה. **רבוננו של עולם! אני מכיר בכך, אני משבח אותך על כך, אני מדבר על כך, ואני אומר לך תודה על שאתה עוזר לבני ישראל.**

א-ל זן ומפרנס לכל

כך האדם צריך לעשות. ואם אנו מתבוננים, ברכת המזון בנויה כך. מי אתה? אתה זה שהתעורר עכשיו, אבל ברכת המזון אינה בנויה להודות על הדברים שאתה מקבל באופן פרטי. תתחיל לעבור על הנוסח ותראה. ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם. נו!!! עכשיו אכלת סעודה דשנה, בא נשמע מה אתה אומר. הן את העולם כולו. מישהו עומד לידו ואומר לו: אח יקר! אתה יכול להגיע כבר אל הנקודה? הוא מדבר עכשיו על יפן. הן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד. תמשיך הלאה ותראה שזה אף פעם לא חוזר אליך. במהלך כל ברכת המזון אתה לא הולך לדבר על שאכלת לחם. אתה נכלל בתוך כולם, זה כן. 'הוא נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו'. כאילו לא מתכוונים אליו. ובטובו הגדול תמיד לא חסר לנו ואל יחסר לנו מזון לעולם ועד, בעבור שמו הגדול, כי הוא א-ל זן ומפרנס לכל ומטיב לכל ומכין מזון לכל בריותיו. פשפש. א מחיה. כל ברכת המזון בנויה באופן זה, אבל אפילו הדבר העיקרי שבגללו מברכים הוא באופן זה.

זוהי הנקודה. **אתה התעוררת עכשיו ועליך מוטלת העבודה להודות על הכלל, כי הכרתך התחזקה עכשיו.** ומבטך צריך להיות כזה שאח"כ כשאתה מסיים לברך ויוצא החוצה ורואה את שכנך, תאמר: וואו, הקב"ה עוזר לו. לא יודע מה. אני תמיד חשבתי ששכן זה לא יצליח. אני מכיר אותו. אני מכיר אותו עוד מתקופת הישיבה. הייתי בטוח שלא יצליח. הוא לא יצליח בחינוך הבנים, הוא לא יצליח לכלכל את משפחתו, בוודאי לא יהיה לו שלום בית. לא יודע מה, אבל הקב"ה עוזר לו בכל התחומים.

במקום לחשוב בקלון חברך, **תחשוב בשבחו של הקב"ה.** אינך צריך לספר בפך

עוזר לך ולאבותיך ולמשפחתך ולבניך ולמשפחתך המורחבת ולכל בני ישראל. אם אתה מדבר כבר, תודה כמו שצריך להודות.

שמחת עולם על ראשם

הוא מסיים שם: "וזהו פירוש הכתוב 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו' - לא תהללו בשביל עצמיכם, רק כל אחד יהלל לה' עבור כל העולם שנעשה עממה חסד. וזהו פירוש הכתוב 'ופדויו ה' ישובון ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על ראשם', שהשמחה לא תהיה על כל אחד לעצמו, רק כל אחד יהיה שמח בשמחת חבירו ובשמחת כל העולם, ובזה תגדל השמחה על כל העולם ועל הצדיקים עד מאוד, ובזה יהיה 'ששון ושמחה ישיגו'".

הם לא יאמרו: רבונו של עולם! תודה על שהבאת את המשיח. התמודדתי עם שכני, לא ידעתי מה יהיה, וישועתך באה כהרף עין. הצלת אותי. ידעתי שתעזור לי, לא חשבתי שזה יקרה בדרך זו.

אכן כשהאדם מודה תמיד בצורה זו, כשיבוא המשיח, יודה ג"כ כך, כי מעולם לא פיתח את צורת ההודאה הכללית. אם תמיד הוא מצפה לביאת המשיח רק בשביל ישועתו הפרטית, כדרכם של עמי הארצות. מתי הוא מדבר על הצורך בביאת המשיח? משיח כבר חייב להגיע, אידישע צרות... (גם סגנון זה כבר לא שומעים היום. רק הסבתות מדברות כך...) רק כשיש לו איזו מצוקה. הוא מרגיש מצוקה ואומר: משיח כבר חייב להגיע. כיון שבזה נגמרת ציפיותו לביאת המשיח, כשיבוא המשיח יודה ג"כ באופן זה. אוהו, משיח הגיע גם בשבילך? טוב, זה כבר לא נוגע אלי.

חנוכה שייכת לכולם

נחזור במה שפתחנו בו את דברינו.

את חולשותיו של חברך. עליך להבין שהקב"ה אינו עוזב אף אחד. דבר על זה, תודה על זה, תרחיב את זה.

עיקר ההודאה בשביל כללות ישראל

יותר מזה כתב ה'תפארת שלמה' בשער התפילה (ד"ה הודו לה'): **"עיקר ההודאה והשבח הוא בשביל כללות ישראל**, כי אם האדם נותן הודאה על עצמו, חוץ דהוא **גריעות בנפש שאינו שמח בישועת בני ישראל** (ויש יותר גרוע מזה, שהאדם אומר לעצמו: הקב"ה רצה לתת לי כסף - יפה, אבל מדוע הוצרך לצערני ולתת גם לחברי? רציתי להודות לבדי. עכשיו שיש עוד אחד, זה כבר לא כל-כך מעניין. אבל ה'תפארת שלמה' אינו מדבר על אדם בדרגה זו, כאמור לעיל), אך הוא ג"כ גרעון בהודאה עצמה, למשל, בשנה זו שהקב"ה נתן מטר על הארץ והארץ נתנה יבולה, אם האדם יתן הודאה על עצמו לבד, אין ההודאה גדולה כל-כך, אך אם האדם נותן הודאה על כל העולם שריחם על נפשות האומללים והרעבים, אזי נותן האדם הודאה עצומה".

תארו לכם שהקב"ה נתן לו לאדם ארגז של מתנות, בגדים חדשים, סכום כסף גדול, חברות טובות, ועוד ועוד, והאדם בא אל הקב"ה ומודה לו על חצי מאחד מהדברים שהוא נתן לו. אילו זה היה אדם שנתן לו, היה הלה שואל אותו: אולי שמת לב שהיה שם עוד כמה דברים? ובכן, תארו לכם שפלוני היה אומר: כן, בוודאי, אני רק אומר שאני רוצה להודות על דבר זה. הלא זה בזיון. הייתי בטוח שלא שמת לב, אבל אם שמת לב, וכי סיימתינהו לכולי שבחא דמריה?! אתה מודה על עשר דולר ואני נתתי לך עשרת אלפים. טוב, אני מודה עכשיו רק על עשר, אומר האדם. אין לזה פנים. ובכן, **הקב"ה עוזר לבני ישראל ומטפל בהם ודואג להם לכל צרכיהם. הוא**

והנה לאדם יש הרבה דרכים להביא את הרגש הזה, כפי שאמרנו. **הדרך הראשונה היא שהקב"ה עוזר לו, ואח"כ הוא רואה שהקב"ה הוא טוב ומטיב ועוזר לכולם, והוא אומר את זה באופן זה.** הוא אומר הלל באופן זה, כשהוא מברך ברכת המזון הוא מכוון על זה, כפי שראינו שזהו הפירוש הפשוט של המילות.

אודך בקהל רב בעם עצום אהללך

דוד המלך אומר: 'אודך בקהל רב בעם עצום אהללך'. אחת מהסיבות ששרים ורוקדים יחד עם אחרים ומתאספים באגודה אחת לומר שירות ותשבחות, היא שאין **מודים על הטובות הפרטיות בלבד, אלא כולנו מודים על הטובות שהקב"ה עשה עמנו.** כך הוא גם כאשר משפחה מתאספת יחד ושרים יחד שירות ותשבחות להודות ולהלל. תכוון גם על שהקב"ה עוזר לפלוני. אני משבח, אני מכיר - תסתכל! הקב"ה עוזר, הקב"ה עוזר לבני ישראל. וכך הוא גם בבית הכנסת, בעת התפילות, בעת אמירת ההלל. אם רק נכוון פירוש המילות, כבר נמצא שם ככל האמור.

כשהאדם עושה כן, דבר ראשון הוא עושה את עבודתו נכונה. הוא יהודי. דבר שני, למי שעדיין זקוק לכך, הוא נעשה כלי יותר ראוי לקבל, כי הוא מודה כיהודי. הוא לא נשאר בתוך הצמצום. **הוא משתמש עם הצמצום כדי להתעורר, אבל אז הוא מודה על טובות שהן הרבה מעבר לטובה הפרטית שנעשתה עמו.** אך יש לזכור שזה שהוא נעשה כלי יותר ראוי, אין הכוונה לקבל יותר כסף, אלא לקבל יותר שמחה ויותר הרגשים.

נדמה לי שיש מהאדמו"ר מרחמסטריווקא - ירושלים שליט"א שברמב"ם כתב שיש מצות שמחה בחנוכה, והשאלה היא מניין המקור למצוה זו, אך

תמיד הצמצום נועד רק לעורר את האדם (געבן א קיצל) כדי שיתעורר בו רגש ההודאה, ובכן, אם הוא מתאבל על ירושלים - הוא זוכה ורואה בשמחתה. **הוא אומר: יש לו הרגש לכלל ישראל, הוא מודה על ישועתם של בני ישראל.** הוא גם מרגיש בצער זולתו וגם מרגיש בשמחתו, ומה שנמצא אז שהוא כל-כך שמח שהקב"ה עוזר לבני ישראל. הוא מתפעל מזה.

ימי החנוכה הם זמן נפלא שבו האדם יכול לכוון על כך בפירוש המילות. הלא זה מיוסד באופן זה. האדם לומד בחנוכה את הספרים או במלקטים המביאים את הספרים. אל תיפול למקום הנמוך מלמטה מעשרה. אנשים נופלים לשם. אוהו, דבר זה הוא סגולה לבעיה שלי. נפלא. האם אתה יכול להדליק את המנורה שלך קצת יותר רחוק? אתה מפריע לי. יש לי כאן את הבעיה שלי וזה הסגולה שלי. אל תתערב לי כאן. חנוכה היא סגולה לבנים, חנוכה היא סגולה ל... בוודאי! אבל חנוכה היא **נס שהקב"ה עשה לבני ישראל.** זהו הפירוש הפשוט. וכשאומרים להודות ולהלל, **אנחנו מודים, לא אני. אנחנו כולנו כאחד מודים להקב"ה על הניסים שעשה עמנו.** אתה רוצה להסתכל בסידור מפורש לראות איך מפרשים את זה? - זהו הפירוש! איננו מדברים עכשיו על איזו מדרגה גדולה. סך הכל אל תשמיט את הפירוש הפשוט. תכוון במה שאתה אומר.

נדגיש שוב: ברור שהמקום שבו האדם מרגיש את ה'למטה מעשרה' אצלו, יש לו כח לעורר בו רגש וחיות, כי אין זה דבר יבש, אבל אל תישאר שם, כי אפילו הפירוש הפשוט אינו. כשאתה אומר הנרות הללו קודש הם, אינך מפרש את המילים. אתה בורח.

למצות שמחה כדי שיוכל להודות ולהלל.
ולפי האמור, כשהוא מרחיב את רגשי
ההודאה, אזי הוא יכול להודות ולהלל תוך
כדי יציאה מהגבולות.

התשובה היא שאם יש מצוה להודות,
האדם מחויב לעשות עצמו כלי לכך. לומר
את המילים לבד? זה אינו מספיק, חייבים
להודות ולהלל באמת. ולכן הוא זקוק

נדבת הר"ר שמואל קרעש הי"ו
לרגל נישואי בתו בשטו"מ

נדבת הר"ר חיים מאיר ראזענבערג הי"ו
לרגל שמחת הברית לנכדו בשטו"מ

יום שני פרשת מקץ כ"ה כסלו תשפ"ו

תכלית כל ההצלחות והכשלונות להשלים את נפש האדם

ליתן שכר טוב לצדיקים

שנינו באבות (פ"ה מ"א): "בעשרה מאמרות נברא העולם (בפרשת בראשית מוזכרת תשע פעמים תיבת ויאמר ופעם אחת תיבת בראשית), ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות".

הפירוש הפשוט הוא שכיון שהעולם נברא בעשרה מאמרות, מאמר אחר מאמר, כשהאדם מקיים את העולם, מגיע לו יותר שכר, כי הוא מקיים עולם שכביכול היה יותר טרחה בבריאתו, ולהיפך, אם האדם מאבד עולם כזה, שמגיע לו יותר עונש. לכן ברא הקב"ה את העולם באופן זה, כדי שהצדיקים יקבלו שכר רב והרשעים יקבלו עונש גדול.

שיכיר בחשיבות מעשיו

אך הרמב"ם מפרש שהרעיון הוא שהאדם יבין מה הוא מעל על-ידי מעשיו. מנסים להגיע למוח האדם. רוצים לומר לו: דע לך שאין לך מושג מה שעשית היום. אמרת למישהו מילה טובה. אינך קולט. אני מכיר את הבחור, כבר שנתיים שאינו פותח

גמרא. אמרת לו מילה טובה, היית צריך לראות אותו. הוא קרן מאושר. הוא למד, הוא השלים עם אביו. אל תשאל מה הוא עשה היום. מילה אחת. אנו רוצים להגיע אל האדם ולתת לו להבין שהדבר שהוא עשה, אינו דבר של מה בכך, אלא דבר עצום. הוא לא קולט. מה אני עושה אתו? הוא אדם טוב. מן הסתם הוא ימשיך לפזר מילות טובות. אבל אני רוצה שהוא יקלוט. ובכן, מה שאני עושה, הוא דבר כזה. אני מזמין לפניו שיראה את הבחור, שיראה את הגמרא, שיראה את האב, שיראה בעיניו שעל ידי הדבר הקטן שהוא עשה, נבנה בנין שלם. אני מראה לו את העתיד. הצדיק מוציא את המטפחת, מעבירה על עיניו, ומיד הוא רואה את כל מה שיצא ממה שעשה. אז הוא קולט לעומק מה קורה כשהוא עושה דבר נכון.

על פי ההשקפה האמיתית, הבנה זו שהאדם מקבל, יותר חשובה משלך ויעשה את זה שוב. נאמר שוב: אנחנו חושבים שמפני כך צריך לשכנע את האדם שמה שעשה כל-כך חשוב, כדי שיעשנו שוב. אך לפי האמת, גם אם לא יעשנו שוב. נניח שזה לא יהיה נוגע לו יותר אף פעם. עצם זה שהוא מבין מה שמונח בדבר נכון שהוא עושה, הוא קנין התורה. זה גופא

יהיה שלם במינו, וכן מתקנה - מתקן נפשו, כי היא אשר בידו תיקונה והפסדה, וכאילו היא התכלית האחרונה של כלל המציאות אשר באו בה עשרה מאמרות". הקב"ה אומר: כדי שתבין מה פירוש זה שאתה משלים את עצמך או מפסיד את עצמך, אני מזמין לך דברים הרבה סביבך, כדי שתבין כמה הדבר חשוב.

אין בשמים מחלקה של ראשי ישיבות

נרחיב קצת. האדם עומד ואומר: ניסיתי להיות קצת ירא שמים, וזה לא כל-כך הצליח. רציתי להישאר בכולל, אבל למעשה הייתי צריך לצאת לעבוד. רציתי להתפלל במנין יותר מתאים בשבילי, אך למעשה אינני יכול כי אני צריך לפזר את הילדים. אתן צדקה ואשלים עם המצב. להשלים מלשון פשרה. אני מנסה מה שאני יכול. אומר לו אחד בנסיון להוכיחו: מה פירוש? אתה מוותר על עתידך? אתה מוותר על העוה"ב שלך? משיב לו האדם: זה בסדר. אסתדר כבר. פעמים שהאדם אומר לעצמו: לאבי יש עשרה בנים, שבעה מהם תלמידי חכמים, ואני מנסה להיות יהודי ולתמוך בהם. לא יקרה כלום אם אני לא אהיה מר בר רב אשי.

אומר הקב"ה: ממממ... מה עושים שכן יבין כמה חשוב שיהיה תלמיד חכם? ובכן, אמת נכון הדבר שלא אצל כל אחד השלימות היא להיות ראש ישיבה. האמת שאף לראש הישיבה לא זהו שלימותו. שלימות היא משהו אחר. שלימות היא שלימות הנפש, להיעשות מרכבה לשכינה, לתקן את המדות, להגיע לביטול מוחלט להקב"ה. המעמד ממש לא מעניין. למעלה בשמים אין מחלקה של ראשי ישיבות. המדורים בגן עדן אינם מחולקים לפי משרות. כלל וכלל לא. ככל שנלמד את זה מהר יותר, כך זה פחות יכאב כשניפגש עם

פירושו שנשמתו הבינה והשיגה איזה דבר, וזהו חשוב מאוד.

ובאותה מדה אני רוצה שהאדם יבין מה **קורה כשהוא עושה עבירה. הכרה זו כשלעצמה, אשר מביאה בלבד חרטה עמוקה.** ונאמר גם כזה: זה לא יהיה נוגע לו שוב. הוא מסתלק כבר מן העולם. אבל לפני שהוא מסתלק, הוא מצליח לחטוף (כאפט אריין) חרטה עמוקה. הוי אומר: יש לו הכרה והשגה האומרת: אוי! אני לא רוצה לעשות את זה. זה לא אני. לא מובן לי בכלל איך זה קרה לי. **דבר זה הוא שלימות הנפש. שלימות הנפש נפלאה.**

להודיע גדולת זאת המציאות

אומר הרמב"ם שהקב"ה ברא עולם שיש בו דברים גדולים ועצומים, ועשרה המאמרות המה מביעים כמה גדול הוא העולם, כמה טרחה כביכול יש בבריאתו. גם מימות, גם שמש וירח, גם תנינים וכו'. לקח זמן לברוא את כל המינים השונים. כל מיני הצבעים והכוחות. כוחות טמונים בדומם ובצומח. למה הקב"ה ברא אותם? למה צריך העולם להיות כל-כך גדול, מורכב ופלאי? הרמב"ם מפרש את השאלה "והלא במאמר אחד יכול להבראות": למה צריך להודיע שהיתה כזו טרחה כביכול לברוא את העולם מאחר שהוא כל-כך מורכב? ועל זה באה התשובה: כי אני רוצה שתבין שכאשר אתה משלים את עצמך, אתה מקיים עולם כזה. בניני ענק, שטחי אדמה של אלפי ק"מ מוציאים עכשיו פרי. וחס ושלום כשאין האדם עושה מה שצריך, יש הפסדים עצומים.

לשון הרמב"ם הוא: **"ייחד מאמר לכל סיפור, להודיע גדולת זאת המציאות ושכלולה, ושמפסידה מפסיד דבר גדול, ומתקנה מתקן דבר גדול"**. ועוד שם: "רצוני לומר במפסידה - אשר יפסיד נפשו ולא

שלא יקרה כלום אם יישאר במיטה כל היום
- אז לא אבוא היום לבית הכנסת, זה אכפת
למישהו?

אבל אדם נשוי, בעל בעמיו, שיש לו
אחריות, אם הוא מחליט יום אחד שהוא לא
עושה כלום ולא עונה בטלפון, ורואה אח"כ
שאנשים חיצו לו. הם באים עליו בתרעומת
- היכן היית? הוא זה שיש לו את המפתח
של בית הכנסת ופותח אותו כל בוקר והיום
הוא לא הגיע לפתוח אותו. אינך יכול
להחליט שאתה נשאר במיטה. יש ציבור
שממתין ואתה חייב לבוא לפתוח את
השער.

כן מוציאים את האדם מהמיטה

ובכן, הקב"ה יוצר מסביב לכל אחד
מציאות כזאת, לא משום שהעולם תלוי בו.
זה רק דרך לגרום לו לקלוט. נותנים לו
תפקידי אחריות. אומרים לו ככה: אינך יכול
להודיע בשבת בבוקר שהיום אינך יוצא
לסעודה. אשתו מודיעה לילדים: סיפור לא
נעים. אבא שבור. הוא לא יוצא היום
לקידוש. שמישהו יעשה קידוש במקומו.
קדימה. היכן הבר מצוה בחור? תעשה אתה
קידוש. אבא שבור היום. נו!!! היכנס ועשה
קידוש. תעמיד פנים לפחות. מדוע צריכים
כולם לדעת שאתה שבור? כעין זה, שלא
יקרה חס ושלום, החתן אינו רוצה לצאת
לחופה. הוא מרגיש שבור ומחליט לא
לצאת. צא!!! כולם עומדים ומחכים!!!

ובכן, אם מה שיגרום לך לצאת מהמיטה
הוא הידיעה שכל הציבור עומד ומחכה,
יסובבו מן השמים שכל הציבור יעמוד
ויחכה. אבל לא זו היא התכלית. **הדבר נועד**
רק לדחוף אותך לקום ולעשות, כי הרבה
יותר נחוץ **ויש לזה משמעות הרבה יותר**
גדולה שאתה תעשה את הדבר שנדרש
מך, אלא שאינך מתנער לעשות רק אחרי

האמת. אבל אדם זה קצת מיואש ומרגיש
שלא יקרה כלום אם לא ישלים את עצמו,
בפרט אם יש לו על מה לסמוך. יש לו ברוך
ה' ילדים טובים, הוא הקים ברוך ה' ארגון
חסד נפלא, הוא ערך סיום הש"ס. יש לו
במה להתנחם. אני לא כשלון גמור. אתה
יודע, כמו אצל כל אחד אחר, יש תחומים
שאני יותר מצליח בהם ויש תחומים שאני
פחות מצליח בהם. ברוך השם...

דבר זה הוא בעיה גדולה מאוד, כי האדם
ממשיך הלאה ואינו יודע כלל מה הבעיה
בזה שאינו משלים את עצמו. הוא אומר
לעצמו: זה מדרגות גדולות. מה הקשר? אני
עובר עבירות עכשיו ואתה מדבר אתי על
להשלים את עצמי.

על כן ברא הקב"ה את כל העולם, כדי
להגיע למוחו של האדם. כך אומר הרמב"ם
בפירוש המשנה. אני לא צריך את כל
הנבראים. מה חשוב שהיו עכשיו
מיליארדים של גוים ובנינים וטכנולוגיה. כל
אלה אינם נחוצים, אבל **אם זה יכול**
להצליח לגרום לאדם לקלוט שכל
התקדמות קטנה שלו משנה ופועלת הרבה
מאוד, כדאי לקיים את כל אלה.

בעל אחריות אינו יכול להישאר במיטה

נאמר זאת באופן יותר מצומצם, כי מצוי
הדבר שאין האדם מתפעל מדברים
חיצוניים. מה מעניין אותי מה קורה בקצה
השני של העולם? על כן הקב"ה מסבב
שיקרו דברים גדולים סביבו. כפי שהבאנו
בעבר את הדוגמא בבחור שאינו מתהלך עם
תחושת אחריות, כי אין לו אשה וילדים
שתלויים בו, ואם הוא מחליט בדרך משל
שהוא ב'משבר' היום, הוא ממשיך את חדרו
- אני לא קם היום, לא מעניין אותי כלום
היום, אני לא עושה כלום היום. הוא מרגיש

הדברים קצת יותר רחב ואמיתי. שתבין מה זו מצוה, מה זו עבירה, מה זו קרבת אלוקים, מה זה ריחוק. שזה יתחיל לחלחל בך. **וזה מה מביא לידי חרטה עמוקה, אשר היא גופא הקנין.**

חוץ מהממתקים אין כלום

נמצא מעתה שכאשר אתה הולך ומסתכל על הבריאה - 'מה רבו מעשיך ה' - ומתפעל, כפי שכתב הרמב"ם שכאשר האדם מסתכל ומתבונן בפלאי הבריאה, זה יכול להביאו לידי יראה, עליך להבין שזה שהעולם נברא עם כל-כך הרבה חכמה - 'כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך', יש לכך שתי מטרות אשר שניהם מובילים לאותה נקודה. אחד הוא **שתראה גדלותו של הקב"ה**, כפי שלומדים בדרך כלל בפשטות דברי הרמב"ם. שזה יוציא אותך מצמצומך. האדם חי בצמצום - בעיותיו והצלחותיו. כל היום סביב זה. הלו! לא זה הסיפור. מתרחשים כאן כל-כך הרבה דברים. כל אחד חי בעולם של עצמו. זה שמחלק את הממתקים והדגלים לילדים בשמחת תורה. אין כלום, אתה קולט? אין תורה, אין דביקות, אין הקפות. יש רק דגלים. אתה כבר היה לך? בוא הנה! עמוד כאן! כך עובר עליו כל החג. הוא סוחב ארגזים, הוא מזיז שולחנות, הוא תולה פתקים עם שמות התורמים. הוא חי בעולם זה. אין כלום, לא אשה, לא ילדים, לא הקב"ה. יש רק ממתקים.

אינני כועס על אדם זה. אני אומר רק שזה אנחנו. כל יום האדם נראה כך. אין שמש, אין בריאה. הוא עסוק רק בדבר אחד, האם פלוני התקשר או לא? והוא כועס וזועם, הכל סביב אותו נושא קטנוני וטיפשי, ואת כל העולם הוא רואה דרך המשקפיים של הנושא הטיפשי שלו. והקב"ה אומר: איך אני מוציא אותו מזה?

שאתה רואה מצב גדול מסביב, **לכן יוצרים מצב גדול מסביב.** והלא במאמר אחד יכול להבראות. מדוע איפוא עשה הקב"ה כל-כך הרבה מצבים? כי במוחו, זה מה שמראה לו שפעולתו חשובה וזה מה שגורם לו להתפעל, אך לפי האמת, הרבה יותר נחוץ בשבילו שהוא יעשה קידוש מאשר שהציבור ישמע קידוש ממנו.

השלימות היא נפש האדם עצמו

זה מה שהרמב"ם אומר: **השלימות היא נפש האדם עצמו, ובשבילה הוא נברא.** ליתן שכר טוב לצדיקים פירושו **שיבין הצדיק שהוא באמת בונה עולמות**, הכל כדי שבכל דבר שיעשה, יעשנו עם יותר אהבה ויראה, וכדי שכל פעם שיהיה לו נסיון, יסתכל על זה בצורה אחרת לגמרי, כי למעלה בשמים באמת נבנים עולמות, על כן עשה הקב"ה שגם כאן בעוה"ז נוכל לראות קצת כל פעולה בונה עולמות וסותרת עולמות.

הוא אמר למישהו מילה פוגענית. הלה נפגע והשיל מעליו את עול התורה והמצוות. הבעיה איננה שהלה עזב את היהדות, עד כמה שזה מבהיל ומכאיב. הבעיה היא שפגעת ביהודי, אע"פ שלא יצא מזה כלום. זה גופא הבעיה. **הבעיה היא זה שנפשך נפגעה ונפחתה** על-ידי שפגעת בפלוני. זה כל הבעיה. לא זה שפלוני יצא לתרבות רעה.

אך מה אני עושים שהוא לא קולט? הוא לא קולט כמה פחיתות הנפש יש בזה. הנה מסובבים מן השמים שמישהו ייצא לתרבות רעה על-ידי חרצובות לשונו. זה מה שאומר הרמב"ם. **כך יקלוט כמה פחיתות הנפש יש בזה שפוגעים באחרים.**

כך מתנהל כל העולם, הכל כדי שאנשים יתחילו לתפוס במוחם את

לראות את גדלותו, כך הוא ברא אותם כדי **לתת לאדם הזדמנויות שעל ידן יגיע לשלימות הנפש**. הוי אומר: **שלימות הנפש היא לא רק לראות גדלות, אלא גם שיגיע לפינות הקיימות אצלו**. הקב"ה מזמין לו מצבים כדי שיוכל להרגיש כך וכך ולעשות כך וכך, **וברגע שהוא מנצל את המצב להתעלות על ידו**, לזכך את מדת הסבלנות או את מדת הנדיבות או את מדת הכעס, כל הנושא כבר לא נוגע אליו ואפשר לסיים אתו. **הוא נברא רק לתועלתו, וכיון שכבר ניצל אותו, הוא יכול להסתלק**.

נקודת דברי הרמב"ם היא ש**מן השמים בוראים דברים רבים סביבך, הכל משום שאתה נזר הבריאה ותכליתה**, וכל הבריאה כולה מתקיימת על מדת נדיבותך. אכן זה ברור שיהיו לך טעויות, כי בעולם הזה עושים טעויות, וכפי שנראה להלן, **יש לטעויות אותה תכלית, כי הן אלה שיכולות להביא לך הכרה, וכיון שיש לך הכרה - יש לך הכל**. אך עכ"פ את הכל **מזמינים לך רק בשביל זה**.

מנגבים את הציור לטובת הציור הבא

יש היום אנשים שיודעים לצייר בחול ועושים זאת תוך כדי שירת המשורר, והנה מי שראה פעם, זה הולך ככה. באמצע הניגון, כשעוברים לנושא אחר, המצייר מנגב את כל החול. הוא הורג את כל האנשים שצייר באבחנת יד. קדימה! עכשיו הולכים לבנות משהו אחר.

הקב"ה עושה אותו דבר אתנו. בשביל החלק הזה של הניגון, הולכים לבנות אדם, אדם אמיתי, אדם מתוח עם עיניים יורקות אש, אשר יעמוד לצדך כשתהיה במצב לא נעים ויזרוק לך מילה שתיגע לך בנקודה הרגישה ביותר, ומלמעלה יציירו שמים בוכים. אכן כן, הסיפור כולו צריך להיראות

שמעתי שיש לך בעיה. לא אמרתי שלא. אבל למה אתה נמצא בכזו קטנות. ואז אומר: אתה יודע מה? אגזור אומר שיהיה מרחק מה מביתו למקום עבודתו, וכך יצטרך לצאת אל תחת כיפת השמים, אולי אז הוא כשיראה את השמים, זה קצת ישפיע עליו. תראה את השמים, תראה את העצים. **אולי אז תבין שיש משהו יותר מהבעיה שלך. אפילו בעולם שלך יש משהו מעבר**. לא הגעת הנה לטפל בבעיות. לא בשביל באים לעוה"ז. **הבעיות נועדו להביא לך שלימות הנפש. ואם כן עליך לראות שהעולם קצת יותר גדול מהבעיות שלך**.

מגלה עולם בבית החולים

אכן כשהאדם רואה מציאות אחרת, הוא **מקבל מבט אחר על הדברים**. כפי שרואים הרבה פעמים שהאדם שרוי באיזה מצב עגמומי, והנה הוא נקרא להיות בבית החולים, אם בשבילו אם בשביל לבקר את החולה. הוא מתחיל לראות אנשים - אוהו... עולם שלם יש פה. פלוני אינו בריא, פלוני מפרפר בין חיים למוות. הוא יוצא מבית החולים ואומר: אני חושב שאני צריך לבוא לבקר כאן לפחות פעם בשבוע. נראה לי שכך אתחיל להסתכל על דברים אחרת. והקב"ה אומר לו: אני יודע. אני שולח אותך בבוקר לומר פסוקי דזמרה, אינך מגיע. יש עוד דברים, יש עולם שלם של דברים שתכליתם להביא לך קצת פרופורציה. **להכיר קצת בגדלותו של הקב"ה ולהבין מתוך זה מה גדול זכותך להיות קרוב אליו. זה צריך להביא את האדם לידי התפעלות עצומה - אני יכול להיות קרוב למלך מלכי המלכים, אני יכול לדבר אתו, והוא שומע ומקשיב ומתעניין**.

המצבים נעלמים עם מילוי שליחותם

ובכן, כפי שהקב"ה ברא את כל אלה כדי

מקימים אוהל גדול, ומתקינים בו שולחנות וספסלים ומזגנים להפיג את החום. סיפור שעולה סביבות מיליון וחצי שקלים, הכל בשביל שני הימים של ראש השנה. מגיע אחד ואומר: אתה יודע מה אפשר לעשות עם הכסף הזה? אתה יודע כמה יתומים אפשר לפרנס בו?

ומה התשובה? התשובה היא כזו: זה שצריך לפרנס יתומים, אינו כדי שיהיה להם מה לאכול ולא יגועו ברעב. הקב"ה הוא זה שמפרנס אותם. הכל בסדר. לא רק מזון הוא נותן להם, אלא הוא מעודד אותם ג"כ - "יתום ואלמנה יעודד". לא זה מה שאתה צריך. **מה שאתה צריך זה שתשלים את עצמך**, אשר אחד מהאופנים לעשותו הוא **ליתן מזון ומחיה ליתומים**. ועוד אחד מהאופנים הוא **להמליך את הקב"ה**. הגע עצמך! מפני מה ברא הקב"ה אוהלים אם לא בשביל זה? אמנם יתכן שתרגיש את המלכת הקב"ה רק רגע אחד. אינני נבהל מזה. אבל הגדלות היא בתוך הנפש פנימה. ההבלים הם מסביב סביב. הוי אומר: עשר מיליון, מאה מיליון, לא משנה. **כל הכסף הזה אינו שווה כלום בהשוואה לשלימות הנפש של בחור'ל אחד**. הן **כל הכסף שבעולם לא נברא אלא בשבילו**.

המתנה היא אמצעי להגיע להודאה

הנושא הזה יסודי באופן כללי לכל עת וזמן, אבל הוא נחוץ מאוד לסוגיית השירה וההודאה להקב"ה. והזמן גרמא לדבר על כך, אם מכיוון זה אם מכיוון אחר, הכל כדי להגיע לאותה נקודה. **שלימות הנפש היא הסיבה לכל ההטבה**. אנו מהפכים את היוצרות. אנו אומרים: החיים האמיתיים הם בעת ההטבה, ואז צריך להודות על הטוב. האמא שואלת את ילדה הקטן: כבר אמרת תודה לסבתא על המתנה שנתנה לך? לא אמרת לה! לך מהר תאמר לה. אה, אמרת?

אמיתי. ואז תצא החוצה, וכיון שתמשיך הלאה, הקב"ה יגב את הכל. בסדר, אתה יכול להתקדם הלאה. זהו זה, אין זכר למה שהיה. למה? **כי עשיתי זאת רק משום שהייתי צריך להוציא ממך איזו נקודה**. כך כתב הרמב"ם. **כי דבר זה הוא תכלית העולם, וכל שאר הדברים אינם אלא לבנות אותה שלימות, ובשלימות זו קיים הכל**.

תכלית האנשים המנגנים על העצבים

הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל היה אומר על דברי קהלת 'לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים, עת ללדת ועת למות' וגו': יש שחושבים שזה רק משום שלכל זמן יש דבר אחר שצריך לעשות בו, אבל זה קצת יותר עמוק מזה. הקב"ה מסבב שיהיה לו לאדם כ"ח עתים כל הזמן. **כשאתה צריך להוציא את החלק שבנפש של השתתפות בצער וזולתך, מזמינים לך בית האבל; כשאתה צריך להוציא את החלק שבנפש של השתתפות בשמחת וזולתך, מזמינים לך בית חתנות**. אתה צריך להתלמד מצדך איך להשתתף בשמחת וזולתך, איך להשתתף בצער וזולתך, איך לשתוק. אתה חייב ללמוד את האומנות, כדברי הגמרא בחולין (דף פ"ט). מהי האומנות שהאדם צריך להתלמד בעוה"ז? - אומנות השתיקה. אכן **בשביל זה אתה זקוק לאנשים שמפטטים ומנגנים לך על העצבים, הכל כדי שתוכל ללמוד את האומנות**.

התכלית אינה לפרנס את היתומים

יש היום בעולם שמקימים דגם של עיר שלימה, הכל כדי שהחיילים יוכלו להתאמן עליה, ואחרי שהם מסיימים להתאמן עליה, הורסים אותה - קדימה. להבדיל בין חול לקודש, יש בקהילות קודש, שבהתקרב הימים הנוראים, כאשר רוצים שכולם יתפללו ברוב עם והמקום צר מהכיל,

חז"ל קבעו זמן להודות ולהלל, והאדם אומר: אי"ה אבוא, במקרה היום לא הצלחתי לבוא. הלכתי לישון מאוחר בגלל מסיבת החנוכה, לכן נאלצתי להתפלל היום במרוצה. אתה עושה ליצנות. כשאתה מגיע אל הנקודה, דווקא אז אתה אומר איני יכול, בעוד כל מה שקרה לא קרה אלא כדי להגיע אל הנקודה הזאת.

חיים שיש בהם טעויות

בענין זה נחוץ מאוד להבין דבר שאנו מדברים עליו הרבה וצריך לדבר עליו לפחות פעם בשבוע. הקב"ה יכול היה לברוא את העולם באופן שיהיה הרבה יותר קל לא לעשות בו טעויות. צריך ללמוד ספר מסוים, לתפוס כמה כללים, ולהבין את הכיוון פחות או יותר. נכון, יש יצר הרע קטן, אבל איך אומרים? - מי שהוא קצת בר דעת, מסתדר מצוין. הוא יודע איך לשמור את התורה והמצוות ואינו צריך להתמודד כל החיים. הוא מתלמד מה צריך לעשות בשביל להצליח בלימוד, בתפילה, בבין אדם לחבירו, בעניני כספים ובחינוך הבנים. אולי לוקח לו שנה שנתיים ללמוד את זה, אבל כיון שהוא מסיים שנתיים של לימודים מאז שהוא נעשה בר חיובא, הוא מתחיל לנסוע על מי מנוחות. הוא אמנם יכול מדי פעם לעשות איזו שגיאה קטנה, אבל פחות או יותר זה נוסע חלק.

לא! הקב"ה לא בחר לו לאדם חיים כאלה. הוא בחר לו חיים שבהם האדם צריך לעשות אלפי פעמים את כל הטעויות האפשריות, ויימרוט את שערות ראשו ויאמר: אילו הייתי יודע זאת לפני עשרים שנה... איך אני מחזיר את גלגל הזמן?

כל-כך נחוץ לזכור זאת. יש שהאדם אומר כך: מה אנו מבקשים? האם אנו מבקשים שהקב"ה יתן לנו חכמה ובינה

- יפה מאוד. צריך להיות בן אדם, צריך לומר תודה.

והאמת היא להיפך. **הקב"ה נותן לאדם מתנות כדי שהאדם יוכל להגיע אל השיא ולומר תודה.** המתנה אינה העיקר, אבל איך תהיה לך אותה שלימות הנפש אם לא תקבל כלום? **צריך איפוא ליצור מצב שלם סביבך, הכל כדי שתגיע אל הנקודה הזו ותוכל לומר הלל.** הנה כי כן, עכשיו הוא יכול כבר לומר 'מן המיצר קראתי י-ה ויכול לומר ענני במרחב י-ה'. הוא יודע כבר פירוש המילות. הוא יכול לומר 'אל תבטחו בנדיבים', הוא יכול לומר 'כל גויים סבבוני', הוא יכול לומר 'אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה', הוא יכול לומר 'מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו'. טוב, אז היתה לך עגמת נפש לשתי שנים ואז היתה לך ישועה גדולה. **הכל נחשב לכסף קטן בהשוואה להלל שלך. ההלל שלך הוא הסיבה שבגינה באת לעולם.**

צוחק מי שצוחק אחרון

אכן היצר הרע מבלבל את האדם ומלמד אותו לומר: אין נפש לומר הלל כי אני כל-כך עסוק. נדמה לך שאני עסוק בהבלים?! אתה רוצה שאראה לך מה עבר עלי בעשרים וארבע שעות האחרונות? הקב"ה נתן לי משפחה עם ילדים, ואני צריך להתרוצץ כל היום כולו.

שמעתי מאחד שגדל על ברכי החסידות שהתפלא כאשר ראה אברך אחד שלא גדל על ברכי החסידות מתקשר לאשתו ומבקש ממנה להדליק נרות חנוכה במקומו כי הוא צריך להמשיך בסדר לימודו, וכשראה הלה שהוא מתפלא ומגחך עליו, אמר לו: אתה מגחך עלי?! הנה בבוקר כשמיהרת להגיע לכולל והתפלל מחמת כן במנין אחר, איך היה נראה אז ההלל שלך? דע לך שזה הרבה יותר מגוחך.

עד שיצתה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה: רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא. בכה רבי ואמר: יש קונה עולמו בכמה שנים, ויש קונה עולמו בשעה אחת". ננסה להבין. הוא חטא כל ימיו והמיט חורבן נורא, ומפני מה זכה לחיי העוה"ב? כי ברגעיו האחרונים הוא בכה. אם היינו שואלים את מי שלא שמע או ראה מה קרה אתו בסוף חייו בעוה"ז, היה מסיים את הסיפור כך: בסוף הלך והקים ישיבה גדולה ולימוד התורה של כל התלמידים לדורותיהם נזקפו לזכותו. אך לא זה מה שהיה. הוא רק געה בבכייה ובזה קנה את עולמו.

אכן התשובה היא **שבאים לכאן להבין דברים ולהתקדם הלאה**. הבנת? בשביל זה באים כאן לעולם. **באת לעוה"ז כדי להיות מחובר לתורה**. להיות מחובר לתורה פירושו **להבין דבר לאמיתותו**, ואם זה מה שקורה, אתה נעשה בזה מוכן לעוה"ב. **גמרם של דברים, הצלחתם של דברים, אינו קשור אליך בכלל. זה תלוי אך ורק בהקב"ה**. פעמים שהקב"ה עושה גמר כזה, פעמים שהוא עושה גמר כזה. כל ההצלחות סביבך בין ברוחניות בין בגשמיות, אינן אלא לעזור לך להשלים את נפשך. ברגע שאתה משלים את נפשך, אתה מוכן להסתלק מן העולם ולהשתמש בהכרתך בעוה"ב. ובכן, אם רבי אלעזר בו דורדיא למד זאת, הוא קנה את עולמו.

אמנם מה'בית אהרן' זיע"א יש פירוש חריף על זה. הוא אמר שבכיינו של רבי נבע מכך שאמר: הלזה ייקרא חיים?! אבל אין בזה סתירה. כי עוה"ז לא היה לו. מי אמר לך שאתה חייב לחיות חיים כל-כך חשוכים בעוה"ז? האדם יכול לזכות לעולמן תראה בחיך. אינך חייב לחיות עם כל הטעויות ולחטוא כל הזמן בדרגה הקשה

כשל המלאכים? סך הכל אנו מבקשים שמה שנדע בעוד עשרים שנה כשנלמד מכל הטעויות שעשינו, נדע כבר מעכשיו ולא נצטרך לעשות את כל הטעויות. האדם עושה את כל הטעויות, ואז הוא מוסר קורס לאנשים ללמדם מלקחי העבר איזה טעויות לא לעשות. מדוע אם כן אינני יכול לדעת כבר עכשיו איך להתנהג? מדוע אני צריך לעשות כל טעות שבעולם כדי שבגיל שישים וחמש אוכל להסתובב בעולם ולומר שיש לי הרבה נסיון, מה גם שזה לא עוזר הרבה, כי הסדר שקבע הקב"ה - שונה. הסדר הוא שהאדם אינו יודע כלום והוא לומד לאט לאט עוד ועוד, עד שהוא מסיים, וכיון שהוא מסיים, הוא הולך מפה. כיון שהוא הבין את הענין עד הסוף - אומרים עליו קדיש. נגמר הנושא. אומרים לו לאדם: דע לך שתשובה מועילה. אבל האדם עדיין עומד ושואל: מה התכלית בחיים כאלה שחייבים לעשות בהם כל טעות אפשרית?

הצלחה מתבטאת בהכרה

והתשובה פשוטה שאנו לקויים מאוד ביסוד זה של הרמב"ם. אנחנו סבורים שהצלחה בזה העולם מתבטאת בפעולות ועשיות. הוא העמיד דורות. הקב"ה אומר לו: תודה! ממש נס. נס שהעמדת דורות. לעולם לא הייתי יכול לעשות זאת. פשפש. יש לי כזו נחת רוח ממך.

לא זוהי הצלחה, אח יקר. הקב"ה הוא זה שמעמיד דורות. **אתה באת לעולם כדי להשלים את עצמך**. הבנת? להשלים את עצמך, מההתחלה ועד הסוף. **כשיש לך הכרה עמוקה בדבר - זה קורה. עכשיו אתה נעשה מוכן לעוה"ב**.

יש קונה עולמו בשעה אחת

הנה **חז"ל** אמרו על רבי אלעזר בן דורדיא: "הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכייה

יותר עמוק מכל דבר אחר, זה נעשה חלק ממנו ואת זה הוא לוקח אתו. מתהלך אם כן האדם ואומר: **רבונו של עולם! עזור לי שכל המצבים שבראת בשבילי, באמת יעזרו לי להגיע לשלימות הנפש.** זהו באמת הפירוש בשבילי נברא העולם. אנשים חושבים שבשבילי נברא העולם הוא דיבור של חיזוק, כאילו תכליתו לרומם את האדם. ממש לא! זה דיבור מאוד מפחיד. אתה יודע מה זה בשבילי נברא העולם? זה אומר **שהכל נעשה בשבילך כדי שתלמד מה שאתה צריך ללמוד, ולא למדת כלום.**

תחשבו על אנשים שעבדו חצי יום או יום שלם להכין סעודה נאה למישהו לרגל יום הולדתו. חלות, דגים, בשר ויין. הם ביררו מה הלה אוהב והכיניו לו מטעמים כאשר אוהב. ולמעשה, כשהגיעה השעה היעודה, החתן דגן לא הגיע. אין לך מושג כמה הם טרחו ואף הזמינו אורחים, הכל בשביל חתן יום ההולדת, ולמעשה, הוא לא הגיע. שואלים אותו אח"כ: למה לא באת. והוא משיב: אאאאה... שכחתי להודיע שבסוף הייתי עייף...

זה מה שנקרא בשבילי נברא העולם, אבל הרבה יותר גרוע מזה. הקב"ה ברא בשבילך. אתה קולט את זה? הוא ברא אנשים כדי לזכך אותך. אנשים אמיתיים. הוא נתן להם תכונות אחרות משלך והעמיד אותם לצדך. ואתה היית ברוגז כל היום וכל הלילה ולא עשית עם זה כלום. זו המציאות.

תכניתו המופלאה של הקב"ה

וכאן אנו באים אל ענין הטעויות שאנו מדברים עליו. הקב"ה ברא עולם שעושים בו טעויות במשך כל החיים במקום עולם שמצליחים בו בכל העניינים. החשבון פשוט. לו יצויר שלחיות על פי התורה על

ביותר. אבל אין מקרא יוצא מידי פשוטו. ה'בית אהרן' לא התכוון לבטל את הפשט. הפשט הוא שקנה את עולמו. אתה יודע למה קנה את עולמו? כי כשקלט - הוא קלט. אותה חרטה עמוקה שהיתה לו, ודווקא בגלל שהבין כמה בזבז את חייו. החרטה לא היתה על העבירה. החרטה היתה: וואו! לקחתי חיים שלימים ותראה מה עשיתי אתם. היא הגיעה אליו ממקום כל-כך אמיתי ועמוק, שהיא הפריחה ממנו את נשמתו, וכך הוא הגיע אל היעד.

לא נשכח אחד מעיקרי הדברים שם. הוא הבין את היסוד שאין הדבר תלוי אלא בו. הוא לא סתם אמר את זה. הוא הבין את זה עד הסוף. חז"ל מעידים עליו שהוא הבין את זה עד הסוף, והם קוראים לו בגלל זה בשם 'רבי'. והנה הוא הגיע לעוה"ב כשתלמודו בידו.

בשבילך נברא העולם - איכה?

הדבר נאמר בין לקולא בין לחומרא. לקולא שאם **בטוף הוא למד מה שהיה צריך ללמוד**, הוא נעשה מזומן לחיי העוה"ב. ולחומרא, שאם האדם חי את חייו כשהוא מוקף בהצלחות מהצלחות שונות ואינו לומד כלום... אולי לא נכון לומר אינו לומד כלום, כי לא יתכן שלא ילמד כלום. כמה שהאדם מסרב ללמוד, לא יימלט שלא ילמד קצת. אבל עכ"פ אינו לומד כפי שצריך... הרי זה כאב גדול. עם מה אתה מגיע? תגיד עם מה אתה מגיע? עם הבניינים שבנית? מה זה קשור אליך? אני סתם רוצה לדעת. **מה זה קשור לשלימות הנפש?** אדרבא, הבאתי לצדך את ההצלחות השונות כי אמרתי אולי זה מה שיגרום לך לתפוס. אבל אם לא תפסת, אם לא הגעת אל הענוה - עם מה הגעת לעוה"ב?

כשהאדם יושב בצד ותופס את שפלות

עצמו, הלא זה מציאות נצחית. זה דבר

פרקי אבות, לכן צריך ללמוד פירוש המשניות להרמב"ם. צריך להסתכל שוב ושוב בחובת הלבבות. **כל יום עוד מבט, עוד הבנה**, חומש רש"י. למה? כי אחרת תסתכל שוב על העולם באופן מצומצם.

פלוני מצליח בגלל יגיעתך

קח לך אדם שבאופן חיצוני אינו נחשב למוצלח. במקום שתי ידיים ימניות, יש לו שלוש שמאליות. הוא שלימזל, נו!!! הוא כבר השלים עם זה. הוא רואה את פלוני מצליח בכל מיני אופנים, ואילו הוא, הכל חרוב אצלו. שום דבר אינו הולך לו. הנה חוץ מזה **שעליו להבין שההצלחה נמדדת אך ורק במה שקורה אצלו בפנים**, עליו להבין יותר מזה, **שזה שהוא עובד על עצמו, זה גופא גורם לפלוני להצליח**.

דוגמא לדבר: אדם מנהל חנות ואינו מצליח. הוא פותח את חנותו כל יום, אך אין לקוחות. הוא יושב לבד. הוא מנסה לפרסם, הוא מנסה לעשות מבצעים, אבל לא הולך. אל תגלה לאף אחד, אבל זה תקוע היטב. אין שום התקדמות. אני מגיע לבית הכנסת, משמח את עצמי, אבל המצב תקוע.

שואלים אותו: אם כן ממה אתה חי? והוא משיב: אשתי עובדת. סתם, בשביל לכסות את השכירות. האם אתה גומר את החודש? - אתה יודע, כמו עמך בית ישראל. דוחפים מפה, דוחפים משם. מסתדרים, נו, אם כן הכל בסדר. מה אתה מתלונן? - לא, אני רוצה להיות זה שמביא את הפרנסה הביתה. בסדר, בא נסכם: יש לך פרנסה? - כן. מי מביא את הפרנסה? התשובה היא: אתה מביא אותה. זה שהיא יוצאת לעבוד, אין זה אלא משום שטוב לה לצאת. לא טובה לה להיות כל היום בבית. **זה שאתה מתפלל ומתבטל להקב"ה ומנסה לעשות**

כל צעד ושעל הוא דבר מאוד פשוט, צריך רק לרכוש כמה ידיעות ומאז והלאה רק הולכים ומצליחים, אזי ממה נפשך, אם הכרתך בתורה ובמצוות עמוקה מאוד, אין היא אלא מתנת הא-ל, כי לא יתכן ללמוד אותה לבד תוך שבוע, ואם כן זה נהמא דכיסופא, ומפני מה באת לעולם? הקב"ה יכול היה לתת לך אותה בשמים. ואם הקב"ה אינה נותנה לך, לעולם לא תגיע אל ההכרה העמוקה, כי אתה מצליח מהרגע הראשון וכל תפיסתך היא שההצלחה מתבטאת בדברים קיצוניים. בקצרה: או שהקב"ה נתנה לך או שאין לך אותה.

אכן תכניתו של הקב"ה היא כזו: לא אתן לך את ההכרה וההשגה. **אתן לך את הכלים להגיע אליה. אתן לך דעה בינה והשכל, אזמין לך מצבים שונים ומשונים, ואתקיל אותך בטעויות חמורות - מכשולות עצומות, וזה מה שיכניס אותך למצב של בחירה אם ללמוד מה שצריך או לא, וכשתלמד מה שצריך, תקנה את ההשגה.** תכנית זו נפלאה ביותר, כי כאן אינו הטרקלין, אלא הפרוזדור. כאן הוא המקום שמתכוננים בו, **ועל-ידי עשיית טעויות מתכוננים הרבה יותר טוב מכפי שמתכוננים כשמצליחים**, וכך מגיעים יותר מוכנים לטרקלין, כי **בטרקלין עובד האדם רק עם מה שהשלים את עצמו, אשר כולל לא רק את ההבנה, אלא גם את זיכור הנפש**. רק עם זה יגיע האדם אל הטרקלין, ובנוסף לכך, ערכו של דבר יהיה תלוי בגודל היגיעה שהיתה לו. זהו ליתן שכר טוב לצדיקים. הקב"ה ברא את העולם באופן כזה כדי שיהיה לך עוה"ב יותר טוב.

אכן כדי שהאדם יצליח לנצל את העולם באופן זה, נדרש ממנו שייילחם עם עצמו להסתכל על העולם באופן זה. אחרת, שוב יפול אל הבור. לכן צריך ללמוד

קטנות על המוצרים שלהם, ולתת לו בעבור כך אחוזים מכל רווחיהם.

ובכן, לפי הרמב"ם ההתפעלות מהסיפור אינה מסופו. הסוף הוא רק לילדים. להם אומרים: ובסוף, הוא הרוויח הרבה כסף. אך למי שידוע כבר ללמוד פירוש המשניות להרמב"ם, אומרים כך: עמד אדם ואמר: יש לי סודות נפלאים בתחום שאני עובד בו ואני יכול להרוויח מזה הון רב, אבל למה לי להחזיק אותם לעצמי? אני יכול למסור אותם לפלוני וגם הוא ירוויח כסף רב. **כאן עוצרים ומתפעלים.** מדוע? כי עכשיו קרה מה שצריך לקרות. נשמה שהגיע לעוה"ז - **זוה קדימה. כדאי היה לברוא את כל הבריאה כולה עם מיליארי הכוכבים, בשביל שהדבר הזה יקרה.**

אך מה הבעיה? הבעיה היא שלא כל אחד הוא בדרגה זו ללמוד פירוש המשניות להרמב"ם. על כן צריך לייצר סיפורים. כך הרמב"ם אומר. ניסים, מופתים. הכל כדי שנקלוט. בסדר, שלפחות נקלוט אז. זה לא נורא. אבל אחרי שאתה קולט, **תבין את המהלך.**

להודות על הרעה והטובה בחדא מחתא

היוצא לנו לענין חנוכה, שההודאה נאמרת בצורה אחרת. האדם אומר כך: אני הולך עכשיו להודות על הטובה, ובאחד מימי החנוכה אזכור להודות גם על הרעה, כי מובא **מריבנו יונה** שזה מכפר על העוונות, ועוד יש **באור החיים הק'** שסמא דיסורי קיבולי. אך האמת היא, שהכל אותו דבר. **הטובה מגיעה לתת לך את שלימות הנפש של ההכרה בטוב, והרעה מגיעה לתת לך את שלימות הנפש של ביטול והכנעה.** הם באים כולם מאותו שורש - ה' אחד ושמו אחד.

מה שצריך ולא הולך לך ואתה מנסה שוב, זה מה שמביא לך את הפרנסה. אתה גורם להצלחתו של השני. זה מה שצריך להבין.

זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן פירושו כך: העולם נבנה באופן כזה, שכאשר אתה עובד להשלים את נפשך, בניינים הולכים ונבנים. ההתפעלות אינה מעצם בניית הבניינים, אבל **היא דרך שתגרום לך להבין מה אתה פועל באמצעות השלמת נפשך.** אני צריך להסביר לך עם ביאור פשוט את מה שכתוב בכתבי האר"י. אני צריך לצייר לך ציורים - פירוש חי. מדוע? כי **אף אחד אינו רואה איך היית ישר באיזה ענין ממוני. אף אחד אינו יודע** שמישהו שנכנס ג"כ בתחום הזה, ביקש ממך שתעזור לו בעצה ותושיה, ואתה אמרת לעצמך: הקב"ה הוא זה שנותן פרנסה, ולא אפסיד כלום אם אעזור לפלוני שיהיה לו ג"כ. יש מספיק לי ולו גם יחד. אף אחד אינו יודע מזה. **צריך הקב"ה לעשות נס שלם. מעשה נפלא. היה לו נסיון ונתן, הכל כדי שתקלוט מה קורה.** אכן עיקר השלימות הוא שברוך ה' היתה לך אותה אמונה, אותה נדיבות הלב.

התפעלות מסיפור של התגברות

לאחרונה הייתי עד למקרה כזה. מעשה באחד שהייתה לו אומנות מיוחדת, כח מיוחד באחד מהתחומים, ומישהו ביקש ממנו לגלות לו את סודותיו וגילה לו. ואשתו לא נתנה לו מנוח - מדוע אתה מוסר את סודותיך? הלא זה היפך חובת ההשתדלות! והוא אמר שוב ושוב: אני מרגיש שהקב"ה הוא זה שמפרנס. מה אני הולך להפסיד אם אני עוזר לזולתי? אינני יכול להבין. והיה לפלא כאשר מיד לאחר מכן התקשרו אליו מאיזה חברה עולמית שהם רוצים להדביק את שמו באותיות

האדם נמצא רחוק למטה, לכן הוא אומר: אני מודה לה' על כל השמחות שעשיתי, ואני מודה לו על הדברים האחרים ג"כ. לא! הם לא שני דברים שונים. אין תכלית השמחות לעצמן. לא הגעת לעולם כדי לעשות קידושים ובריתות, בר מצוות וחתונות. **הקב"ה נותן לך אותן כדי שתוכל לזכך את עצמך, עכשיו בהודאה, עכשיו בתפילה, עכשיו בבטחון.** בשביל זה, ורק בשביל זה, הקב"ה ברא עולם כזה והקיף

אותך בדברים כאלה. וכחלק מזה, מביא אליך גם דברים מסוג אחר. **זה אותה מציאות. שעשה לי כל צרכי.** מהנקודה הראשונה בחיי ועד לאחרונה, **הכל מתוכנן בהשגחה פרטית להשלים אותי.** אם כן אני מודה על הכל ביחד. 'להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות'. למה? כי זה מה שמביא את האדם לומר 'טוב להודות לה' ולומר לשמך עליון', אשר זהו הדבר הטוב ביותר בשבילו.

מדור אור החיים

נתנדב ע"י הרוצה בעילום שמו לזכות ברכה וישועה

ערש"ק פרשת מקץ ד' טבת תשפ"א

האהבה הגנוזה במדה כנגד מדה

אבל אשמים אנחנו על אחינו

קא סברי ולבסוף מאי קסברי. הוא מבאר שהיה להם חשבון מדוייק כשמכרוהו. הם הלכו בזה בדרך התורה, ולפי חשבונם יצא להם שהוא חייב מיתה, ולכן מכרוהו כדי לפדות את עונש המיתה שלו במכירה, ונמצא כי אדרבה, המכר שעשו לו, נחשב להם מידת החסד. כך האוה"ח הק' הולך ומונה את החשבונות השונים שהיו להם, ומבאר שכאשר עמדו עכשיו ועשו חשבון הנפש, לא מצאו סיבה לתלות בה את הצרה שפקדה אותם. בנוסף לכך, מאחר שהמשנה למלך שייסר אותם ועולל להם את הצרות, היה בעל בחירה, חשבו שאין זה קשור לעוונם (כפי שכתב האוה"ח הק' בפרשת וישב שיתכן שבעל בחירה יבחר להזיק לזולתו אע"פ שלא נגזר עליו).

אחי יוסף הגיעו למצרים וראו שהענינים הולכים ומסתבכים מרגע לרגע. הכל התחיל כשבאו לשבור אוכל. מה רצו סך הכל? רצו להשאר בחיים, והנה חושדים בהם כי מרגלים הם. מבקשים הם להציל את עורם ומפיהם יצא הדיבור שיש להם אח קטן ושמו בנימין ועכשיו נחתה עליהם צרה כפולה. את בנימין הם חייבים להביא, ושמעון נאסר בינתיים בבית האסורים עד שיתברר שהם דוברים אמת. עושים הם חשבון הנפש: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אֲבָל אֲשָׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרָת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְנוֹ אֵלֵינוּ וְלֹא שָׁמְעֵנוּ עַל כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת.

אתה תשלם לאיש כמעשהו

ומתי הבינו שהצרה באה להם בעוון מכירת יוסף? מבאר האוה"ח הק': **כשאמר להם אחיהם אחד יאסר וגו' ויעשו כן, פירוש יחדו הם אחד מהם, בזה נתעוררו מהנדמה כי הוא עון יוסף** (הם ראו שזה יותר מדי דומה למה שעשו הם עם יוסף) **כמו שהם נתאכזרו על אחיהם, לזה בא להם הצער בדרך זה שאסרו אחד מהם ביד איש נכרי. וכבר רשמתי בכמה מקומות כי העוון**

כתב האוה"ח הק': **תיבת אבל אין לה משמעות כאן** (כי תיבה זו באה רק לאחר דיבור אחר ובאה להטות את הדיבור לצד אחר). **והמתרגם אמר בקושטא** (באמת), **וגם עליה דן אנכי, למה הוצרכו לומר בקושטא. עוד למה האריכו לשון לומר אשר ראינו [צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו] וגו' ולא אמרו סתם [אשמים אנחנו אשר מכרנוהו], ועוד היה להם לומר אשר מכרנוהו שהוא תכלית העון.**

האוה"ח הק' מאריך לבאר מעיקרא מאי

נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו, על כן באה אלינו הצרה הזאת". התכוונו לומר שמזה שהם רואים שיש להם צער מסוים זה שאחיהם נשאר בבית האסורים אצל השליט הגוי ואינם יודעים מה ייעשה בו, מזה הם מבינים שהכל בא להם בגלל שראו בצרת נפשו של יוסף שהתחנן אליהם לבל ישאירוהו לבד אצל הגויים ולא שמעו.

שבטי י-ה עדות לישראל

הנה האוה"ח הק' לימדנו יסוד גדול מאוד, ונבאר אותו בלשון קושיא: לכאורה תמוה, הרי האחים כבר חישבו קודם למעשה ויצא להם שזהו הדבר הנכון לעשות עם יוסף, ושוב חישבו לאחר מעשה כשראו שהענינים מסתבכים ועוד פעם יצא להם שעשו את הדבר הנכון. מה אם כן קרה עכשיו שבגלל שצרתם דמתה לאותו דבר שעשו, החליטו שהיה עוון במעשיהם? וכי מפני כך יחליפו את שיטתם?!

אכן שבטי י-ה עדות הם לישראל שכאשר האדם נוחל צער שדומה לצער שגרם בעבר לזולתו, חזק הוא מכל שיטה אע"פ שנראה לו ששיטתו נכונה. האדם טוען: "כבר שפפתי במעשי, כבר יצא לי שהתנהגתי נכונה". כל זה טוב ויפה עד שאתה רואה שיש לך צער הדומה לאותו צער שגרמת לזולתך, וכיון שאתה רואה צער כזה, עליו להסיק מכך שלא התנהגת נכונה.

המציאות חזקה מהכל

וסיבת הדבר מבוארת אף היא בדברי האוה"ח הק' כאן, כי ענין העונש הבא על העוון, אינו מפני שהקב"ה כועס על האדם ורוצה לצער, אלא סדר יש בבריאה שנקרא 'תיסרך רעתך' או 'תשלם לאיש כמעשהו'. סדר קבוע הוא בבריאה מאז ועד היום,

יוליד בדמותו בצלמו (בו ברגע שהאדם עושה עון, נברא ענין של צער בדיוק לפי עון זה) **בסוד אומרו** (תהלים סב, יג) **תשלם לאיש כמעשהו, וכמו כן הדברים כאן שהכאיב להם לבם בצרת אחיהם** (הם עמדו שם ושאלו: "איך נחזור עכשיו אל אבינו? הנשאיר אותו כאן לבדו? איך אפשר? איך נוכל להשאירו עם מצרים רשעים? והרי הם יכולים להרגו"). כשהם הרגישו שהם מצטערים באותו צער שגרמו ליוסף, נתהפכה דעתם). **והוא אומרו אבל. פירוש, אם היה המקרה זה בדרך אחר, לא היינו מצדיקים שעל סיבת יוסף באה אלינו** (כי לא עשינו מה שעשינו מתוך רוח שטות, אלא מתוך חשבון מדויק שהיה חייב בזה על-פי הדין). **אבל עתה, ודאי אשמים אנחנו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו. ועוד היה להם לאות, כיון שנתייחד שמעון דכתיב ויקח מאתם את שמעון, מזה ידעו כי דבר יוסף הוא הסובב, כי זה הוא היועץ עצה רעה על יוסף דכתיב (לז, יט) ויאמרו איש אל אחיו [הנה בעל החלומות הלזה בא ועתה לכו ונהרגוהו וגו'] ואמרו ז"ל (תנחומא ויחי) שהם שמעון ולוי.**

האוה"ח הק' מבאר שלפי פירוש זה מתיישבת היטב תיבת אבל, כי הם כבר שפפשו במעשיהם וכבר ביקשו למצוא דבר לתלות בו את צרתם, אך לא מצאו כי אמרו שנהגו על-פי דין. אבל עכשיו שראו שנלקח מהם שמעון והושם בבית האסורים, אז אמרו לתלות את כל הנעשה עמהם בעוון מכירת יוסף. דומה הדבר למורה צדק שהגיע למסקנא מסוימת בענין אחד לאחר שהתייגע על אותו ענין כמה פעמים והגיע תמיד לאותה מסקנא, שאם תבוא לו איזו צרה, לא יתלה זאת מיד בנתינת פסק שאינו נכון, שהרי הפסק יצא לו מספרי הפוסקים. אבל אם יראה שהצרה דומה ממש לפסק שנתן, אז יבין שהצרה באה לו מפני שהוציא פסק שאינו נכון. ובגלל זה האריכו ואמרו: "אשמים אנחנו על אשר ראינו צרת

המציאות מפריכה את הכל

האזה"ח הק' מעמיד יסוד. כשיסורים פוקדים את האדם, על אף שברור לו שאינו יודע חשבונות שמים, והגם שהוא יודע שהכל לטובה, ואף גם כי יודע הוא שנהג נכונה כי התייעץ קודם לכן עם דעת תורה, מכל מקום יש אמיתות אחרת שחזקה מכל האמיתיות האחרות. הרי לשבטי י-ה היה ג"כ חשבון אמיתי שיוסף מחויב מיתה, וכך היה באמת צריך להיות מן השמים, והיה זה לטובה, כי יוסף היה צריך להגיע למצרים ומשם להעפיל למדרגות צדקותו, ומשם להשפיע לכל הארץ כי יוסף הוא המשביר ומדתו מדת יסוד, וחלומותיו צריכים היו להתקיים. הכל אמת, אבל יחד עם כל האמיתיות האלה, יש עוד אמת שאין חזקה ממנו, והיא שאם האדם רואה שיש לו צער בדומה לצער שגרם לזולתו, הרי זה מפריך את כל האמיתיות האחרות ומביאו למסקנה שהוא צריך לחזור בתשובה על מה שעשה. אמנם פלוני היה צריך לנחול את הצער, כפי שהיה כאן, שיוסף היה צריך להגיע למצרים ולעבור את כל מה שעבר, אבל לא היה מוכרח להיעשות על-ידי מי שעשאו לו כי הרבה שלוחים למקום, ולכן מי שרואה שמתקיים בו מדה כנגד מדה, עליו להבין שחשבונו לא היה נכון ועליו לחזור בתשובה.

תוכחת מגולה מאהבה מסותרת

האמת של מדה כנגד מדה גוברת על כל האמיתיות האחרות משום שהיא מציאות הנראית לעיניים, כי כך הודיע לנו הקב"ה בפרשת והיה אם שמוע, שהעולם נברא באופן כזה שכאשר האדם עובר עבירה, מיד נולדת מציאות של חוסר שפע. יתירה מזו: בפסוקי התוכחה בפרשת בחקותי נאמר: "ואם באלה לא תִּסְרוּ לי והלכתם עמי קרי והלכתי אף אני עמכם

וכשהאדם רואה שהסדר הזה מתקיים אצלו במציאות, זה מכריע בכוחו כל חשבון שכלי, כי דבר הנראה לעינים, עולה על כל חשבון ומוכיח לאדם שחשבונו אינו נכון.

הן אפשר לראות כעין זה לפעמים שנים שמתווכחים עד שבאה המציאות ומטפחת על פניו של אחד מהם ומוכיחה לו שטעה בחשבונו. ולמשל, יש שמזמינים ארון לפי מדות אצל נגר. הוא בא אל הבית לקחת את המדות הנכונות, וחוזר כעבור שבועיים עם ארון מוכן. הוא מתחיל להרכיבו, ולפליאתו ותדהמתו הארון אינו נכנס בין הכתלים. המקום צר מהכיל את הארון. מיד הוא מתחיל לזעוק: "איך יתכן? הרי לקחתי מדות! לא יתכן שטעיתי. לקחתי מדות והכנתי את הארון על פיהן בדיוק רב!". ר' איד! הארון לא נכנס בין הכתלים. מציאות היא ועם מציאות לא מתווכחים. איך קרתה הטעות? אינני יודע. אבל אין ספק שהמציאות חזקה מהחשבון שעשיתי.

כעין זה אפשר לשמוע את האדם אומר: "אני כבר אלך אל פלוני ואומר לו שהשידוך אינו בשבילו. אעשה זאת בחכמה באופן שלא ייפגע". אומר ועושה, וחוזר כמנצח: "ראית? צריך שכל, צריך חכמה. אמרתי לו את הדברים כהווייתן בשום שכל. הוא הבין מיד, סבר וקיבל ולא נפגע כלל". אח"כ מגיעה השמועה שהלה נפגע עד עמקי נשמתו ואינו מפסיק לקלל. "אבל למה? הרי אמרתי לו בפירוש שאין זה קשור אליו. לא היתה שום סיבה שייפגע. למה הוא נפגע?". אתה יכול להתווכח, אבל המציאות חזקה מהכל. המציאות היא שהלה נפגע. אכן כן, יתכן שלא חישיבת מספיק טוב איזה מילים יכולות לפגוע בו, יתכן שלא קלטת איזה משלים מהמשלים שנתת לו זרו לו מלח על פצעיו ורק העמיקו את צערו. מחר נתווכח, אבל כעת המציאות היא שהלה נפגע.

זצ"ל היה אומר שאם האדם חוצה כביש סואן מבלי להביט ימין ושמאל ובא רכב בדהרה ומתנגש בו ועצמותיו מתפרקות ר"ל, אין זו תוצאה טבעית בעלמא, אלא עונש הוא וכלול בפרשת והיה אם שמוע. התורה כאילו אומרת שם שהעולם נברא באופן זה שאם האדם אינו מקיים מצות ונשמרתם, הוא בא מיד על ענשו וניזוק בגופו ובנפשו. כעין זה מי שאומר שקר ובסוף הוא נתפס בשקר ומסתבך מחמת כן ורוצה להקבר באדמה, אף זה עונש הוא. אתה יכול לומר שזהו הטבע, אבל הטבע הזה הוא תוצאה של פרשת והיה אם שמוע. הקב"ה ברא את העולם באופן כזה שנוכל לראות מיד ששקר אין לו רגליים - "נכון שקשה לומר את האמת. כן. הרבה פעמים מאוד קשה לומר את האמת. זה ממש לא נעים. אבל אם תשקר, בסוף תבוא על ענשך. תראה שהשקר לא יחזיק מעמד ותאבד את הכל". מהלך נפלא של אהבה הוא.

זה מה שהאזה"ח הק' אומר לנו: לאחים היו חשבונות אמייתיים, אך כיון שראו שצערם דומה לאותו צער שגרמו ליוסף, הבינו שהקב"ה מדבר אתם באהבתו ושעליהם לחזור בתשובה.

יסורין מכפרין

וכבר הבאנו פירושו של ה'פרי מגדים' בספרו "ראש יוסף" על מאמר חז"ל "אם רואה אדם שיסורין באין עליו, יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה", דהיינו שלא מצא איזו עבירה שאפשר שהיסורים באים בעבורה מדין מידה כנגד מידה, וכמו שנאמר "ולך ד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", ומסתמך על לשון רש"י: "פשפש ולא מצא, לא מצא עבירה בידו שבשבילה ראויין יסורין אלו לבוא".

בקרי והכיתי אתכם גם אני שבע על חטאותיכם". ומבאר שם האזה"ח הק' שכוונת הקב"ה לומר: **"קבעתי מהלך בבריאה שכאשר האדם יעשה עוול, מיד יענש במדה כנגד מדה ויוכל לשים לב שעשה עוול ואיזה עוול עשה, ובזה נבחנת אהבתי כי כך יוכל האדם לתקן את עצמו תיכף ומיד** ולא להמשיך להתדרדר לעבר פי תהום (היום מנסים לחקות דבר זה כאשר בונים במכוניות ובמטוסים מערכות התראה שמצפצפות כל פעם שסוטים מן הנתבי הנכון או כשהדלק הולך להגמר וכו'). אבל אם לא תשימו לב למהלך הזה, אז אצטרך להענישכם בעונשים גדולים וקשים שלא על-פי מדה כנגד מדה, ובלשון האזה"ח הק': והלכתי אף אני עמכם בקרי - פירוש שלא יביא עליהם יסורים מכוונים על חטאתם כמו שעשה מקודם שהיה מביא כחטאתם על דרך אומרם תשלם לאיש כמעשהו, כי זה יעורר לב נרדם וישיכילו להטיב מעשיו שכנגדם באה אליו הרעה, ואמר ה' כי אם ילכו עמו בקרי ולא ישיכילו למעשה ה' אשר יעורר לבם בכיוון יסורין כנגד עונותיהם, גם הוא ילך עמם בקרי ויביא עליהם יסורין שאין להם דמיון למעשיהם הרעים, והם: חרב ומצור ודבר וסגירה ביד אויב ורעב וכו'.

הא לך מדברי האזה"ח הק' שהמהלך של מדה כנגד מדה הוא מהלך של אהבה. אין זו הסתרת פנים שהקב"ה מראה לאדם, כאילו היסב כביכול את פניו מנגדו ואמר: "עשית עבירה, עכשיו תקבל... אנקום בך על עבירות שעשית לפני עשר שנים. אתה חושב ששכחתי?! לא שכחתי!". **זו לא מכה. זאת החזרה על המסלול הנובעת אך ורק מאהבה.**

סיבה ותוצאה - שכר ועונש

והאמת שכל אחת מתר"ג המצוות פועלת באופן זה. הגה"צ רבי אביגדור מילר

ולתרגזו על פלוני ועל פלוני, תיזכר בצער שאתה גרמת לאחריך, הרי שאז תקלוט במוחך אותה הבנה שהיית צריכה לקלוט מתחילה ושוב לא תצטרך לאותו צער.

דומה הדבר למי שמחנך את בנו, שאם אינו מבין בדרכי טובים, הוא מכה אותו בשוטים עד שהוא מבין מה שהוא צריך להבין. אף כאן, צריך לקרות איזה דבר שישנה את תפיסת מוחך. זה יכול היה לקרות לך בפעם הראשונה. אבל אם זה לא קרה, יפקוד אותך איזה דבר קשה מצד אחר. ואם עדיין לא תתפוס, יקרה לך עוד דבר מצד שלישי. וברגע שתתפוס, אז תאמר: "עכשיו אני קולט איזו טעות עשיתי! זה שלוש פעמים שחזרתי על אותה טעות. כנראה הייתי צריך לקלוט אותה בפעם הראשונה". וכך יחזור בתשובה ואז הקב"ה יעזור לו ויחזיר את כל הדברים לסדרם. יוסף יחזור, שמעון יחזור, בנימין יחזור. כולם יחזרו לחיק משפחתם. כי הכל לא היה אלא כדי שתפיסתך תשתנה. וזהו תמיד הכלל **שעל האדם לנסות לבדוק בפעם הראשונה מה עליו לתקן על-פי מדה כנגד מדה. אחרת, יצטרך לקבל עוד ועוד סימנים, וחבל.**

כשהאדם בא לפשפש במעשיו, דבר ראשון הוא צריך להסתכל על מציאות הבריאה. "מישהו בייש אותך? התבונן! מסתבר מאוד שתגלה שאתה ביישת את זולתך או ציערת באופן אחר". וכשהאדם מקבל זאת, זה גופא מכפר לו על עוונותיו ומסלק ממנו את יסוריו. ומעתה יש לנו הבנה חדשה במאמר הידוע "יסורין מכפרין עוונותיו של אדם". אומרים לאדם כך: אתה לא שמעת כשאחריך בכה מצערו והתחנן אליך. בכייתו צריכה היתה לעשות חריץ בלבך ולא עשה. על כן באה אליך הצרה הזאת כדי שהיא תעשה בלבך חריץ זה. ובכן, אם תקבל את המציאות באהבה, החריץ שהיה צריך להיעשות אז, ייעשה עכשיו ולא תצטרך יותר לאותה צרה.

הפלא ופלא! בכייתו של אחריך צריכה היתה לעורר בך רחמנות וליתן לך הבנה חדשה בתורה - "כשאחי בוכה, אני צריך להתנהג עמו לפנים משורת הדין". למעשה, הבכיה לא פעלה את פעולתה ואין הבריאה יכולה להמשיך ככה. מסבב הקב"ה בהשגחתו הפרטית שייגרם לך צער מעין אותו צער, ועכשיו אם במקום להתרעם

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת מקץ כ"ח כסלו תשפ"ג

בחנוכה מתרגלים להדר במצוות

דקדוקים כדי לצאת ידי חובת כל השיטות. המצוה הרי מתקיימת על-ידי חיבור בין האדם ולחפץ, ובכן, במקום להדר בחפצא, אמרו צדיקים החסידות להדר בגברא, שהוא עצמו ישתתף יותר בקיום המצוה.

ה'בני יששכר' מסביר כך: כשהאדם מדליק, בדרך משל, נר חנוכה, הוא מקיים את המצוה לצאת ידי חובה, וכשהוא מוסיף חלקים יותר עמוקים שבנפשו, אזי הוא מהדר במצוה. הוא מסביר שכאשר האדם מקיים מצוה, משתתפות עמו נפשו רוחו ונשמתו, וכשהוא מוסיף חלקים יותר עמוקים, אף חלק החיה מתעורר ומשתתף ג"כ בקיום המצוה, וכשהוא שמח בשמחה של מצוה, אזי מתעורר גם חלק היחידה.

אחד מהאופנים לראות שעל ידי שמחה של מצוה מתעורר חלק היחידה, כי הנה אחת מהסיבות שהחלק הפנימי ביותר של הנשמה נקרא יחידה היא משום שבשורשן כל הנשמות מאוחדות, ורק למטה, מחלק החיה ואילך, הן מתפצלות לענפים. והנה לגבי הידור מצוה יש לכל מצוה דרך אחרת להדרה. את התפילה מהדרים באופן אחד ונרות חנוכה באופן אחר ומצות באופן שלישי וציצית באופן רביעי, וכן הלאה. לעומת כן, לגבי שמחה של מצוה אין

מהדרין מן המהדרין

בחנוכה תופס מקום גדול הענין של הידור מצוה, כידוע שגם מה שנהוג עלמא שכל אחד מבני הבית מדליק, וגם מה שמוסיפים והולכים, הם משום הידור מצוה. אכן הידור מצוה תופס מקום גדול בכלל בחיי היהודי, אך ביותר הוא בא לידי ביטוי בחג החנוכה, אז יש מהדרין ומהדרין מן המהדרין. הידור מצוה שייך לאור החנוכה.

והנה בפשטות מבין האדם שהידור מצוה פירושו לקיים את המצוה באופן שיהיה מקובל על כל השיטות. ירא שמים יוצא ידי שנים. כמו כן יש מושג של לפני משורת הדין בהידור, וזהו כשאפשר לקיים את המצוה באופן של בדיעבד ואפשר לקיימה באופן של לכתחילה, כי אז המהדר במצוות מחמיר לקיימה באופן של לכתחילה.

עיקר ההידור בגברא

אולם בבני יששכר כתוב יסוד גדול, יסוד ביהדות, שהידור מצוה הוא השתתפות יותר גדולה של חלקי הנפש עם קיום המצוה. הוי אומר: אחד מהיסודות הגדולים ביותר של תורת החסידות הוא שנקיים את המצוה לא לרוחב, אלא לעומק. כלומר, יותר חשוב להדר את המצוה על-ידי תוספת חלקי נפש מאשר להוסיף בה

שהתחלתי לספר את הסיפור. לא הייתי צריך להתחיל?" למה אתה שבור? הוא הרי אמר לך שהוא יכול לחזור על כל מה שאתה אומר! התשובה היא, כי על אף שחבירו אמר שהוא יכול לחזור על כל מילה, הוא מרגיש שחבירו אינו נוכח לגמרי. והסיבה שהוא מרגיש כך, כי שלימות האדם מורכבת מחלקים הרבה, וכאן הוא מרגיש שהרבה מהם אינם נוכחים. נכון שאינו ישן, נכון שהוא יכול לחזור על מה שאני אומר, אבל עדיין אין זה אומר שהוא נוכח כאן לגמרי.

מאידך, כשהאדם מספר ורואה שסיפורו משתקף על פני חבירו. כשהוא מספר על הפחד הגדול שהיה, פניו נבהלות, וכשהוא מספר על הסוף הטוב, והעיר שושן צהלה ושמחה, פניו מתרחבות ומתמלאות אור, אז הוא יודע שהוא נוכח כאן לגמרי עם כל חלקי הנפש.

נכנסים לתוך הסיפור

על כך ידוע המעשה שכאשר ה'שר שלום' מבעלזא זיע"א הגיע לפורים אל רבו ה'חזוה' מלובלין זיע"א, כיבדו רבו בקריאת המגילה, ואמר לאחר מכן: "את המעשה הזה כבר שמענו הרבה פעמים, אך כפי שאברך זה סיפרו, מעולם לא שמענוהו". בוודאי יש בזה עומק גדול בהרבה, שהרי מדובר בשרפי מעלה, אך יכולים אנו להיאחז במושג זה כמה חלקי הנפש נוכחים בשעת קריאת הסיפור. יהודים חטאו. היה קטרוג נורא. מי שהוא נקי וטהור, כשקורא זאת בתורה, מיד הוא יוצא מכליו. לא מפני שהוא בעל רגש, אלא מפני שהוא נכנס פנימה ומרגיש את המתרחש. אחר-כך היהודים חוזרים בתשובה, ומרדכי הצדיק מכנסם. ממשיכים ללכת עם הדמויות בסיפור. חוזרים בתשובה והישועה באה.

חילוק בין המצוות. בכל המצוות מגיע האדם לנקודה אחת. **הוא שמח עם הקב"ה.** ומזה אתה רואה ששמחה של מצוה נוגעת בחלק היחידה ולכן אין שם שום פירוד, אלא תמיד מגיע האדם למחשבה אחת.

עכ"פ **עבודת האדם היא להתלמד איך לקיים את המצוות בהשתתפות עוד ועוד מחלקי נפשו.** הנה השלב הראשון הוא כפשוטו **שהאדם יהיה נוכח במחשבתו בעת קיום המצוה,** שהרי יתכן שייקיים את המצוה ולא יהיה נוכח כלל. למושג זה אנו קוראים בימינו ריכוז המוח. לפני שהאדם נעמד להתפלל, הוא נושא תפילה לה' שיעזור לו להיות נוכח, שירגיש שהוא עומד בפני המלך ולא ישוטט במחשבתו במחוזות אחרים. ובכן, אם האדם נוכח במחשבתו בעת קיום המצוה, הרי הוא מוסיף עוד חלקי הנפש בקיום המצוה, ונחשב הדבר להידור מצוה, כי נמצא שלא היה נעשה כאן מעשה קוף בעלמא, אלא המצוה נתקיימה על-ידי אדם בר דעת.

לא די להיות בהכרה

אולם **הצדיקים** לימדו אותנו שמפני כך אנו מברכים "אשר קידשנו במצוותיו", כי לא די שיהיה האדם בהכרה, אלא הוא **צריך להביא עמו גם את ההרגשים שלו**^א. יכולים לראות זאת אפילו במילי דעלמא, למשל, כשהאדם מספר סיפור לחבירו. אין הוא בטוח שחבירו באמת מקשיב עד הסוף. רוצה היה לעצור באמצע ולשאול אותו מה היתה המילה האחרונה שאמר, אך אין זה לפי כבודו. חבירו מהנהן בראשו ואומר לו: "אל תדאג! אני שומע כל מילה", ותוך כדי כך הוא ממלא את צלחתו באוכל. "דבר! אני שומע. אני יכול לחזור על כל מה שאמרת". הנה אדם זה מוחו נמצא כאן, אבל מדוע המספר חושב לעצמו כל הזמן "חבל

א. ראה לדוגמא ספה"ק 'תניא' פרק מז.

ונמצא **שיש עליך השראת השכינה**. צוה אותך הקב"ה שתתבונן בקרבה זו הקיימת כאן בעצם זה שאתה הולך לקיים את המצוה, תהיה איזו מצוה שתהיה. ואין זה לוקח יותר מכמה רגעים אם מתרגלים בזה. "עוד לפני שאני חושב איזו מצוה אני הולך לקיים, אני מצווה להתבונן במשמעות הדבר שאני הולך לפעול על פי ציוויו יתברך". וכן עליך להתבונן מדוע בחר ה' רק בעמו ישראל וצווים לקיים את המצוות, וכיון שתתבונן באלה, חוץ מעצם הקרבה, תתעורר בלבך גם האהבה - אהבת ה'.

הכלל הוא שעל האדם להרגיל את עצמו בסט של מחשבות לפני שהוא מקיים את המצוה. הוא מתעטף בציצית - אשר קדשנו במצוותיו וצונו להתעטף בציצית; הוא מניח תפילין - אשר קדשנו במצוותיו וצונו להניח תפילין. רוב בני אדם, כשכבר כן חושבים, הם עסוקים במחשבתם רק בכוונת המצוה המסוימת שהם הולכים לקיים עכשיו ככל הכתוב בלשם יחוד, אך אינם מתבוננים **בעצם זה שהקב"ה נתן להם את המציאות לקיים מצוה**. וההתבוננות הזאת היא זו שמעוררת אהבה בלב.

ובנוסף לזה מתעוררת היראה בלב. כמו שמובא בשם **רבי אברהם בן הרמב"ם** שסיפר על אביו שכאשר הניח תפילין, היה רועד כל גופו מגודל היראה, עד ששני אנשים צריכים היו להחזיק בו. ואמר **שכאשר הוא מתבונן מי הוא המצוה ומי הוא המצווה**, זה גופא ממלא אותו יראה גדולה.

עשה לך רשימה

עצה טובה קמ"ל לרשום את המחשבות האלה, שורה אחת לכל מחשבה, שלוש ארבע מחשבות. המחשבות הן ללא גבול,

האדם נוכח. הוא נמצא בפנים. הוא לומד עכשיו תורה בכל הרמ"ח והשס"ה. קושיא היא קושיא, תירוץ הוא תירוץ, מימרא היא מימרא. לבו משתתף עם המתרחש.

קרבה בין שליח ומשלח

ולענייננו, כשהקב"ה צונו לקיים את המצוות, הוא צוה אותנו שנכניס את עצמנו לתוך המצוות לגמרי, היינו שהאדם יקיים את המצוה בכל הרמ"ח והשס"ה. ואע"פ שאינו יוצא מכליו, כי עדיין אינו במדרגת הקדושת לוי' זיע"א שהמנורה תיהפך מרוב התלהבות, מכל מקום הוא מקיימה באהבה ויראה. ונמצא שהדבר ברור ביותר. כשהאדם בא לקיים את המצוה, הוא יודע שהוא צריך לעזוב את כל ענייניו כדי שלא יהיה כמתעסק², ועוד הוא יודע שהוא צריך לעזור את לבו באהבת ה' ויראת ה'.

ואיך מעורר האדם את האהבה ויראה בקיום המצוה? הדרך הפשוטה ביותר היא שיוכר שהקב"ה הטיל עליו שליחות. הקב"ה אמר לו: "בא עמוד כאן, תכין פתילות, תצוק שמן זית ותדליק את הנרות". בעצם זה שאתה מקיים שליחותו של הקב"ה, יש כאן קרבה הקיימת בין השליח והמשלח. אם אחד מבקש ממך: "עשה לי טובה, היכנס לבנין פלוני, עלה לקומה השניה, נקש על דלתה של משפחה פלונית ובקש מהם את חבילתי", ואתה מקבל עליך את השליחות, אתה מתחבר אליו בשעת מעשה. אתה מתקשר אליו: אני במקום הנכון? לא, עוד קומה. יכול להיות שהחבילה שאני רואה ליד הדלת היה החבילה שצריכה להגיע אליך? אתה מתחבר אליו.

כשהקב"ה צוה אותך לעשות איזה דבר, יש ביניכם שייכות פשוטה של שליח ומשלח, מה גם שאמרו כח המשלח בשליח,

ב. ראה ט"ז או"ח סימן קצ"א.

הוא לא עושה את זה כהתעוררות בעלמא, אלא זה נעשה אצלו סדר קבוע. ואז הוא קולט - רגע אחד! מעשה חסד זה שאני עושה הוא ג"כ כך, וכי מפני שאני מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו, אני צריך לחשוב את המחשבות העולה עובר לעשייתו! וכך הוא מכניס עוד ועוד דברים בכלל זה, כגון ברכת המזון ועוד, וכך הוא מהדר את מצותיו.

הידור מוסיף חיות

הידור מביא לאדם חיות. כך כתוב **בבני יששכר** על פי דברי **הרא"ש** בפרק לולב הגזול. ברא"ש שם מבואר שהחסרון בלולב הגזול הוא מפני שהוא לולב מת. וכתב ה'בני יששכר' שסוד טמון בדברי הרא"ש. הסוד הוא שמצוה שאינה מהודרת חסר בה חיות. וכשהאדם מהדר את מצותיו, הוא מרגיש שהוא חי. האדם מרגיש שהוא חי כשההרגשים שבלבו מתעוררים. אך מה? בדרך כלל הם מתעוררים מדברי הבל ואז האדם יונק מהקליפה. אך **כשהאדם מהדר בקיום המצוות על-ידי מחשבות האהבה ויראה** ככל האמור לעיל, **אזי הוא מרגיש שהוא חי**, כפשוטו ממש. והסוד הוא שכאשר האדם מתחיל בא', הקב"ה שולח לו ב', כי **מוחו נפתח ואז הוא מתחיל לתפוס איזה מצוה ומקיים ומה עניינה, והקב"ה מאיר לו אהבה ויראה**.

וכאמור חנוכה זה הזמן להתרגל בזה, וכשהאדם מתרגל בזה בחנוכה, הוא בוער כאש להבה כל השנה. בחנוכה היה **הרה"ק מטאהש זיע"א** אומר שיש יסוד האש באדם וצריך להבעירו, ואמר בשם **הצדיקים לבית אבותיו** שבשבת קודש נהגו לאכול מאכלים חמים ולשתות משקים חמים, הכל כדי להבעיר את האש הפנימי לרוחניות. ועכ"פ לפי דרגתנו, **להידור מצוה יש כח להבעיר את האש הפנימי ולמלא אותו חיות** ככל האמור לעיל.

אבל ככה מתחילים. אני הולך לקיים עכשיו שליחות שהקב"ה הטיל עלי. היום הוא הטילה עלי. אשר אנכי מצוך היום. היום הוא התקשר אלי ואמר לי: אני מבקש ממך תעשה כך וכך. זה לטובתך ולהנאתך. ומשמעות הציווי היא שיש בינינו קרבה. הקב"ה שהוא מלך מלכי המלכים מוריד את שכנתו למטה מעשרה כדי לחבר אותי אל מקור הטוב. זה מה שמעורר בלב האדם התחלות של אהבה ויראה. יש לו פתק קטן, הוא מוציא אותו לפני קיום המצוה, חושב את המחשבות ומחזיר אותו לכיס. כך האדם נוכח בקיום המצוה בכל מוחו ולבו. ואז הוא מוסיף לחשוב איזו מצוה הוא הולך לקיים ומה כוחותיה וסגולותיה.

כך מקיימים הידור מצוה. פעמים הרבה אנו רואים שהאדם מחפש דברים חיצוניים לעורר את עצמו. אף זה טוב הוא, כי כך הוא מחפש לכל הפחות להתעורר. אבל זה לא במקום העבודה הנ"ל לעצור חמש דקות או אפילו שתי דקות קודם עשיית המצוה ולהתבונן מי הוא המצוה ומי הוא המצווה ומה משמעות המצוה. על פי סוד הכוונות העמוקות קיימות בתיבת צונו, כי עבודה רבה היא להבין משמעות הדבר שהקב"ה נתן לנו את היכולת להתחבר אליו על-ידי קיום ציווי.

כל זה אנשים

זה מה שמעורר באדם אהבה ויראה וזה מה שמהדר את מצותיו, וכשהאדם מהדר את מצותיו, חלק החיה שבנשמתו מתעורר, והרי הוא מתלהב ומתלהט בהש"ת. חנוכה הוא זמן שבו האדם מקבל כלי עזר להרגיל את עצמו צעד אחר צעד לקיים את המצוות באופן זה, ומי שבא ברצינות, בודק את הדבר מסביב, כלומר, הוא רושם לעצמו את המחשבות או מסדר אותם במוחו, וכן הוא בודק כמה זמן לוקח לו לחשוב את המחשבות האלה. הוי אומר: הוא נכנס לזה.

ליל שישי פרשת מקץ כ"ח כסלו תשפ"ג

הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים

מדליקין נר מנר

ומשמעותה של עבודה זו קיימת בכמה אופנים. הנה מצוי מאוד שמסתכלים על יהודי חם ונלהב, פעמים הרבה מחמת תכונת נפשו, ורואים שאצלו הדבר פשוט לעשות כל דבר שבקדושה בחמימות, ואם רואים שהקב"ה עזר לו ויש לו בן מוצלח, מיד תולים זאת בכך. "בוודאי! הלא הוא יהודי חם. שבת אצלו היא שבת, יו"ט אצלו הוא יו"ט. שום דבר אינו יבש אצלו". והסיבה שאומרים כך, כי זה נוגע באמת. אכן כן, יש דברים הרבה שאנשים אומרים ונתפסים בגלל שהם אמיתיים, איך למעשה אינם מדויקים. אם לא היו אמיתיים, היו נחשבים כדברים בטלים, ולא היו נתפסים כלל. אף כאן, האמירה הזאת נוגעת באמת, אך אינה מדויקת.

הקב"ה לא ברא את העולם באופן שמי שחם בטבעו יצליח יותר בכל מיני דברים. בוודאי אין הדבר כן, אלא צריך להשקיע עבודה בכל דבר. אם כי הדבר נכון שבדברים מסוימים יותר קל לו לעומת אחרים, ובדברים אחרים, זה מתהפך, כגון בשמירה מלעבור על לא תעשה. תמיד זה כך, תמיד יש זה לעומת זה.

הוצאת חלקי חיים מבפנים

אך הבה נגיע לנקודה שנחוצה מאוד להבינה. לכל אחד יש חלקי חיים שקשה לו להוציאם החוצה. בשפה של חכמת החיים היו מגדירים אותם ככישרונות חבויים. לכל אחד יש כשרונות חבויים. אבל בפנימיות הדבר יש חלקי חיים, חלקי נשמה שקשה לגלותם. יש לו לאדם אלוקות שנמצאת עמוק מאוד בתוכו ואינה יכולה להתגלות

שנינו במסכת שבת (כג, ב): "הרגיל בנר, הויין ליה בנים תלמידי חכמים". ואף הבקשה המפורסמת של קודם הדלקת נרות חנוכה "ויהיו זרעי זרע זרעי תלמידי חכמים", מיוסדת על דברי הגמרא הנ"ל, כי היות שהזמן מסוגל לכך, נושאים תפילה ובקשה שבאמת נזכה לבנים תלמידי חכמים.

והנה לעיל הזכרנו שהידור מצוה שייך לחיים, כי כשהאדם מהדר במצוה, הוא מוציא מתוכו חיות שהיתה טמונה בו, והתוצאה היא שמתווספת חיות בעולם. כשהאדם עסוק בהידור מצוה, ואין הדבר קל לו. אין קל לו לעשות את המצוה עם לב נפש. הוא יודע שיש לו חיות, אבל הוא צריך להתייגע כדי שהחיות תתגלה לחוץ ולא יעשה את המצוה כשהוא חצי ישן. וכשהוא עושה כן, הוא גורם לכך שיהיו לו בנים מאירים, כי כשיש אור אצלו, יש אור אצל יוצאי יריכו.

פריה ורביה היא עבודה

האמת שאנו רואים בענין פריה ורביה שהיכולת שהקב"ה נתן לאדם להוסיף חיים בעולם באה ממקום עמוק מאוד באדם. אי אפשר שהאדם יוסיף חיים בעולם אלא אם כן יוציא מתוכו חיות עמוקה שהוא עצמו אינו ידוע שקיימת אצלו, ואז הוא זוכה בשכר מצוה מצוה וניתוסף עוד חיים בעולם. במילים אחרות: לאדם ניתנה עבודה להביא חיים לעולם, לא יכולת, וכשהאדם עובד עבודה זו, המציאות היא שבאים חיים חדשים לעולם.

זהו הפשט. תמיד החיים באים לעולם על-ידי גילוי חלקי חיים עמוקים. הם קיימים כבר בכוח, אבל צריך לגלותם ולהביאם לעולם על-ידי עמל ויגיעה.

השכר שהאדם מקבל עבור היגיעה להוציא מתוכו חלקי נפש עמוקים, הוא שכר נצחי, שכר שנשאר לדורות, כי החיים הם נצחיים. והנה זה מסייע לנו להבין דבר נפלא. יש שהאדם נקלע למצב שהוא עומד בו משתומם ואינו יודע מה לעשות וזה מכריחו להוציא מבפנים חלקי נפש עמוקים. כל נסיון עם חלקי הנפש שלו, כגון חלקי נפש של סבלנות, אשר הוא עצמו לא ידע שהם קיימים אצלו, וכן הלאה.

הסבר יהודי לתופעה ידועה

בעולם מספרים על כך שכאשר האדם נקלע למצוקה כגון כשרואה את יקירו נמחץ תחת רגלי המכונת, הוא מצליח אפילו להרים את המכונת, ומשתמשים בזה כראיה שבפנים יש לו לאדם כוחות כבירים שהוא יכול לעשות דברים שאף אחד לא היה מאמין שהוא יכול לעשותם.

ועכשיו נדבר בשפה יהודית: החיים האמיתיים שיש לו לאדם, הנשמה, האלוקות שבתוכו, יש להם חלקים עמוקים מאוד שהמציאות הפשוטה אינה מכריחה את האדם להשתמש בהם. הוא יכול היה להחליט לעבוד ולהתייגע, אבל קשה לו לקבל החלטה כזו, כי ברוך ה', הולך לו טוב. הוא לומד ומתפלל. אך כשהוא נקלע למצב קשה, אז הוא נעשה מוכרח לעבוד, וכיון שהוא מתחיל לעבוד, פתאום מתגלים חלקים עמוקים שהיו קיימים אצלו בכוח. זהו דבר נצחי. כאילו נאמר שהקב"ה רצה שהאדם ירגיש את החיה יחידה שיש לו,

מאליה. ואם האדם הצליח על-ידי יגיעה לגלותה, זה לא רק שהצליח לגלות כשרון חבוי או שהצליח לעבוד קשה נגד תכונת נפשו, אלא הוא הצליח לחולל דבר גדול מאוד, הרבה מעבר לעשיית דבר קשה. הוא הצליח להביא חיים לעולם. הוא דלה מתוכו חלקי חיים שלא היו קיימים עד כה. הם היו קיימים בכוח, אבל לא קיבלו ביטוי בעולם העשיה. ועכשיו על-ידי יגיעה מרובה, הצליח להוציאם ולהביא חיים לעולם. וכיון שהביא חיים לעולם, באה עכשיו תוספת חיים בכמה אופנים.

פריה ורביה על-ידי חידושי תורה

אחד מהאופנים הוא כפי שכתב ה'בני יששכר' ב'דרך פקודיך'^א בענין בן עזאי שאמרו עליו חז"ל שלא עסק בפריה ורביה באמרו: "נפשי חשקה בתורה" (יבמות סג, ב). כי לכאורה תמוה איך יכול אדם לבטל מצוה מן התורה בטענה שנפשו חשקה בתורה? אך התשובה שכן עזאי בוודאי עסק בפריה ורביה, לא כדרך העולם, אלא על-ידי עסק התורה. ובכן, פשטות דבריו היא שפרה ורבה בתורה. אך טמון בזה גם הסוד של פריה ורביה. הסוד הוא עמל ויגיעה שמביאים חיות חדשה לעולם.

קח לך כדוגמא חידוש בתורה. חידוש אמיתי, חידושו של צדיק שהגיע על-ידי עמל ויגיעה במסירות נפש. נעשתה עבודה גדולה שהביאה חיות חדשה, ואחד מהאופנים שאנו רואים את החיות בעולם הוא באותיות, כי כשלומדים את הספר, רואים עד כמה הגדרת החיים מתאימה לאותיות הכתובות בספר, כי הנה כעבור כמה מאות שנה יכול האדם ללמוד אותן ולנתר ממקומו מרוב חיות וזה מלווה אותו שבועות וחדשים. זה נותן לו חיים כפשוטו.

תצוה. הוא מבאר שם שהיתה לו למשה רבינו חלישות הדעת שניטלה ממנו הכהונה ונשללה מבניו מפני שמיאן ללכת אל פרעה בשליחות ה', ואמר לו הקב"ה שהדבר הוא לתיקונו. וכתב שם בלשונו: ומה אני משכיל על דבר שאמרו ז"ל בסוף **ברכות** (נד, א) חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה וכו' ומפרש **במרא** (שם ס, ב) לקבל הרעה בשמחה כשם ששמח בטובה, עד כאן. והיה הדבר קצת בעיני רחוק, ועל פי הדברים האמורים בענין, הנה היסורין הם מקריבין ענפי הנשמה שהיו רחוקים משורשם, שאין לך רע ומר כעוזבו את ה' אלוהיו, ובאמצעות היסורין יתקרב הרחוק, ועל זה ישמח לב המשכיל.

נקודת דבריו של ה'אור החיים' הק' היא שיתכן שעל ידי שלילת הדבר מן האדם, ישיג אותו דבר שרצה להשיג. מדוע רצית שיהיו לך בנים צדיקים? כי רצית להשאיר דורות של עבדי ה' המביאים את אלקותו יתברך לעולם, ובכן, **דע לך שכאשר האדם מבטל את עצמיותו לריבונו של עולם ומקבל את מצבו ומודה ומשבח, הרי הוא מביא לעולם ענין שבקדושה שמוביל לאותה תכלית ממש.** אם כן מדוע לא תשמח? **הלא השגת מה שרצית!**

הזדמנות הבאה לידך אל תחמיצנה

בוודאי מדובר בעבודה גדולה, אך על האדם לזכור שהמצבים שאנו **נקלעים אליהם, הם הזדמנויות הניתנות לנו מן השמים להביא חיים לעולם.** כשהאדם עמל ויגע בתורה, הקב"ה נתן לו הזמנות להביא חיים לעולם; כשהאדם מחזק יהודי אחר, הקב"ה נתן לו הזדמנות להביא חיים לעולם; וכשהאדם מקיים מצוה, מצווה הוא להדר בה כדי להוציא מתוכו חיים עוד

שיידע מההידור מצוה שיש לו בנפשו. ואז הוא נעשה רגיל בנר וזוכה דהויין ליה בנים תלמידי חכמים.

חיים מתוך חוסר חיים

והדבר הזה נותן לנו חיזוק גדול בנושא החינוך (וללמד על הכלל כולו יצא). כשהאדם רואה שכרגע לא נתקבלה תפילתו ויהיו זרעי תלמידי חכמים וחסידים אהובים למטה ונחמדים למעלה וכו' וצעריו גדול שנתנסה בנסיון כזה עד שאינו יודע מה לעשות עם עצמו, דבר פלא יש. הן אנו רואים בחוש שנסיון זה נוגע בנקודה מאוד עמוקה שבנפש ואפשר שאין צער עמוק ממנו², והוא פלאי פלאים, כי **כשהאדם משתמש עם המצב הזה ככלי לעבודת ה' - הוא מתחזק באמונה** שהקב"ה סיבב כך ושיש לו להקב"ה חשבון עם כל הנשמות, **ועובד את ה'** בשמחה ושר שירה ומודה לו על כל הטובות ומייחל לו ובוטח בו - **הרי הוא דולה מתוכו חיים, ונמצא שנתקיים אותו דבר שרצה שיתקיים.**

זוהי המציאות. אם האדם מתהלך מלא חיות במצב כעין זה, מוכרח הדבר שאינו עובד את ה' מצות אנשים מלומדה. כי להתהלך במצב כעין זה מלא חיות אי אפשר לעבוד את ה' מצות אנשים מלומדה. והאמת שאפילו יגיעה של חודשים לא תביא לידי כך. צריך לחפור ולחפור חודשים על גבי חודשים, עד שיעשה באר מים חיים, וכשהאדם מגיע לזה, הוא מביא חיים לעולם. זה מה שהוא עושה. חיים נצחיים, חיים אמיתיים, חיים רוחניים. אותם הוא מביא, אלא שהקב"ה קבע שזה יהיה באופן זה.

השגת הדבר על-ידי שלילתו

כעין זה כתב ה'אור החיים' הק' בפרשת

שואל האדם: ואם תאמר, הלא הדלקתי נרות וראה מה יצא... דע לך שאין זה מצומצם למה שהעולם קורא נחת. מציאות היא שכאשר אתה מביא חיים לעולם, החיים מתרבה בעולם, ומאוחר יותר תוכל לראות את בנך, את תלמידך, ואת כל החיות שהבאת לעולם.

רצון עמוק יש לו לאדם לפרות ולרבות. הוא רוצה לפעול (אויפטאן). כל אחד רוצה לפעול, אם זה לנהל גמ"ח, אם זה לנהל ארגון של חזוק שבורי לב, העיקר לפעול משהו. ובכן, לפעול אינו חייב להיות מצומצם במספרים עד שיוכל לראות איך וכמה ולמשש את התוצאות בידיים. **לפעול הוא דבר התלוי בפנימיות האדם. אם הוא נעשה יהודי ירא שמים, הוא בוודאי פעל הרבה והביא תוצאות גדולות בעולם.** הן תראו שתלמידי הבעל שם האירו את העולם ואף אנו בעקבתא דמשיחא עדיין מתחממים לאורם, איך הם עשו זאת? אכן איננו צדיקים ובוודאי לא צדיקים כאלה, אבל צדיק פירושו יהודי שהזדכך. אתה יהודי, וכשאתה מקיים מצוה, אותה מצוה שהצדיקים מקיימים, וכשאתה מקיים אותה בחמימות, אתה מביא חמימות לעולם.

אנחנו צריכים להתרגל לכך שכל אמרות חז"ל בענין חינוך הבנים, כגון הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים, אינן תחבולות שפעמים מועילות ופעמים אינן מועילות. לא ולא! תוצאה מוכרחת היא, אלא שפעמים שהיא באה בצורה כזו ופעמים בצורה אחרת.

ועוד. הרגיל בנר. מי שרגיל להדליק בתוכו אש, זוכה לבנים, לא משנה באיזו צורה, אם בנים, אם תלמידים שהם כבנים.

פעמים שאיננו נותנים את הדעת לכך, הנה ידוע **שרבי אהרן הגדול מקארלין** זיע"א עשה שמונים וארבע אלף בעלי תשובה. ואמר על כך **נינו רבי אשר** זיע"א שלא החזירים בתשובה על-ידי נשיאת דרשות על הבימה, אלא ישב במעונו ואמר תורה, ועל-ידי כן נתעוררו אלו בתשובה.

כל יהודי יש לו מעט מהמושג הזה. על כן אומרים לו לאדם: כשאתה בוחן את הצלחתך ברוחניות, אל תסתכל על בניך. אל תסתכל בהסתכלות כה מצומצמת. לא נכון להסתכל כך. זכור שכאשר אתה מקיים מצוה בחמימות, זה מביא חיות לעולם. יש משהו שהתעורר על ידך להתקרב אל ה'.

וכפי שמצינו בצד השני, כמו שאמר הרה"ק **רבי יהושע מבעלזא** זיע"א, שאם בבעלזא משנה אחד את כפתור מעילו להידמות למתחדשים, משתמד יהודי כנגדו בפריז. כך הוא גם בצד הטוב, ומדה טובה מרובה. **כשיהודי מתלהב במצוה בין ארבעה כתלי ביתו, הוא מביא בנים.** אם חז"ל אומרים כך, מי יכול לחלוק על זה.

הבטחת חז"ל לעולם מתקיימת

מומחים ויועצים באים עם עצות ותיאוריות. איננו מזלזלים חס ושלום, אך כוונתנו לומר דברי חז"ל חיים וקיימים - הרגיל בנר, הויין ליה בנים תלמידי חכמים.

ליל שישי פרשת מקץ כ"ח כסלו תשפ"ג

בימי מתתיהו - סיפורו של כל יהודי הזקוק לנס ברוחניות

להודות, אם אתה רוצה לעסוק בהודאה, ולא רק להזכיר, אתה צריך להתחיל את הסיפור מתחילתו, בדומה להגדה של פסח.

מסירות נפשם של החשמונאים

ומכאן אנו יכולים להבין מה רצו החכמים שנזכר כשקבעו את שמונת ימי החנוכה להלל והודאה. אפשר לראות כעין זה כשרוצים לזכור איזה מאורע, שמתוועדים יחד ומתייעצים - "מה אתה רוצה שנזכור, את החלק הזה או את החלק הזה?". ובכן, כשמדברים בענין נס חנוכה ומספרים את כל הסיפור, סימן הוא ש**חכמינו רצו שכל מה שכתוב בתפילת בימי מתתיהו, ייחרטו במוחנו ולבנו**. הדברים הכתובים בה צריכים לפעול משהו, **הם צריכים להביא את האדם להתפעלות והתרגשות מסוימת**, לכן אמרו לספר את הדברים הכתובים בתפילה זו ואלה יעוררו בנו את ההרגשה הנחוצה לנו כיהודים.

והנה כשאנו עוברים על הסיפור, אנו רואים שמדובר בסיפור מאוד מרגש. הגם שאין מספרים אותו במשך כמה שעות, מכל מקום הוא מספר על **חוסר אונים מוחלט ברוחניות, ועל נס שעשה עמנו הקב"ה באופן שלא היינו יכולים לתאר**. זה מה שצריך לזכור. היתה צרה גדולה. הצרה היתה שאתה היהודי הפשוט, יענק'ל או משה, לא יכולת לעבוד את ה'. מלכות יון החליטה למנוע מהיהודים להדליק את המנורה בטהרה, בכדי לנתק את החיבור ביניהם לאביהם שבשמים. והיהודים לא ראו

להודות ולהלל את שמך הגדול

בתפילת 'בימי מתתיהו' אנו מספרים סיפור שלם. עומדים באמצע תפילת שמונה עשרה (או באמצע ברכת המזון), ומתחילים בסיפור: הלכו ובאו... והדבר מעורר פליאה, כי אין זה מסגנון תפילת שמונה עשרה, ולכאורה היה מתאים יותר להוסיף בברכת מודים שורה אחת: "הטוב כי לא כלו רחמיי והמרחם כי לא תמו חסדיך כי מעולם קוינו לך, ועל הנס שעשית לאבותינו בימי מתתיהו". מה זה כל הסיפור הזה? - יון רצתה להשכיחם תורתך ויצאו החשמונאים למלחמה, והיו אך מעטים וחלשים, בעוד היוונים היו רבים וחזקים, והקב"ה נתן בידם את הנצחון למעלה מדרך הטבע, ונכנסו לבית המקדש ומצאו רק פך אחד של שמן. זה סיפור מאוד יפה, אבל בשביל זה אפשר לכתוב מגילה בדומה למגילת אסתר. למה צריך לספר את כל זה באמצע התפילה.

אכן אחד מכללי ההודאה הוא **שכאשר האדם רוצה להגיע להודאה אמיתית, אם הוא מזכיר את הנס רק בראשי תיבות, אין הוא מתחבר בזה בלבו ואין מתעוררים בו רגשי הודאה**. רק **כשהוא עובר על כל הסיפור מתחילתו לסופו, מתחיל בגנות ומסיים בשבח**, הוא מספר כמה מפחיד היה בתחילה ואיך הקב"ה עזר לו, **רק אז מתעוררים בו רגשי הודאה והודאתו נעשית הודאה אמיתית**.

הוי אומר: אם הענין הוא רק להזכיר, די במילים ספורות, כמו וזכרנו לטובה ביום ראש החודש הזה. אבל אם אתה רוצה

פשוטו כמשמעו, וכיון שעשו כן, נזדמן להם פך שמן טהור. בית המקדש חזר לפעולתו. למה? כי זהו הכלל, כשיהודים מתקרבים אל ה', הם זוכים לישועות ברוחניות.

כדי שתהא שלהבת עולה מאליה

כשהאדם מתבונן בכך שהקב"ה רוצה שיזכרנו, הוא יכול להתרגש מזה מאוד, כי הפירוש הוא כך: **יש מי שחטא והחטא גרם לכך שניטל ממנו הטעם בשבת**, ניטל ממנו הטעם בתפילה, **וניטל ממנו הטעם בכל דבר שבקדושה**. הוא זוכר - זכרתי ימים מקדם הגיתי בכל פעליך, אבל עכשיו אינו במצב הזה. הוא נמצא היום ברחוב. יבש כעץ. **כיון שהוא מסובב את עצמו ומתחיל ללכת לצד השני, מיד זה חוזר לפעול**, המנורה חוזרת להאיר.

אכן אחד מהיסודות שצריך לזכור בימים האלה הוא שהמהלך של הנס מלמד את האדם שאינו צריך למצוא קצה חוט איך הדבר יחזור לפעול. **אין זה מתפקידך לחשב איך הדברים יסתדרו. תפקידך הוא רק לעבוד את ה' במסירות נפש**. עבודה במסירות נפש מפעילה את כל החלקים הרוחניים ואין צורך לדעת איך.

כשאמרו **חז"ל** מצוה גוררת מצוה, הם לא אמרו שהמצוה השניה צריכה להיות מעין המצוה הראשונה. לא, זה לא עובד ככה. זה הולך בלי סדר. הוא מתחיל בחסד ומסיים בתורה. אם האדם מקיים מצוות כדי לעשות נחת רוח לבוראו, הוא מוצא את עצמו פתאום במקום אחר לגמרי. למה? כי המנורה נדלקת. כך הוא מהלך הבריאה.

בימים ההם בזמן הזה, התרחש הסיפור הזה אצל הכלל. הן כל אחד יש לו את הבית המקדש הפרטי שלו. כמו שאמרו

דרך להתגבר על כך, אך אמרו: **"אנו הולכים למסור את נפשינו ולעבוד את ה'". נעשה את המוטל עלינו אע"פ שאיננו יודעים מה יועיל לנו"**, וזה מה שהביא להם ישועה גדולה ברוחניות.

והדליקו נרות בחצרות קדשך

והדבר הפלאי ביותר בסיפור הוא **השישועה הביא להם דבר שלא היה קשור כלל אל ההשתדלות**. זה שנמסרו רבים ביד מעטים, גיבורים ביד חלשים - מובן. אבל זה שמצאו פך שמן טהור - מה זה שיין להשתדלותם? יש האומרים כך: שני ניסים נעשו אז, נס המלחמה ונס פך השמן. בתפילה מדברים על נס המלחמה, וכשמדליקים את הנרות, עוסקים בנס פך השמן. אבל אם האדם באמת מפריד בין שני הניסים, לא חגג את חג החנוכה. צריך לשאול את הרב אם יצא ידי חובה. הוא אינו מבין מה שהוא אומר בתפילת בימי מתתיהו.

בתפילת בימי מתתיהו אנו מספרים כך: בני ישראל היו אבודים. עד כה היתה להם מנורה שהאירה את העולם והיתה עדות לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, ועכשיו ניטלה מהם. וזה הגיע להם מחמת העבירות שהיו בידם. לא סתם הגיעה אליהם מלכות יון. היו מכשולות חמורים, עוד מכשול ועוד מכשול ועוד אחד, עד שקליפת יון נתחזקה, וכיון שנתחזקה, היה לה למלכות יון כח לבטל מהם את הדלקת הנרות. חורבן נורא היה אז. הם היו באמצע תקופת הבית השני, אך העסק היה על סף פשיטות רגל. זה התחיל עם עבירות, והמשיך עם יותר עבירות, עד שהגיע למצב שסדר העבודה בבית המקדש התבטל.

באו קומץ יהודים והחליטו לשנות כיוון ולהתחיל לעבוד את ה' במסירות נפש

אכן למעשה האדם מתעורר ממנו, כי דוד המלך חיבר את התהלים במסירות נפש, ולכן יש בהם אלוקות, וכשהאדם אומר אותם, יש בכוח האלוקות לפעול על לבו. הכלל הוא שכל טצדקי שיעשה האדם, אינו מכריח שלבו יתעורר, ואם כן אומרים לו לאדם: קח בחשבון **שכאשר אתה עושה מעשה במסירות נפש לריבונו של עולם, יש בזה כח לעזור לך בכל ענין רוחני**. זהו המושג נס שהקב"ה עושה עם היהודי. הלא תדע שהיהודי זקוק לניסים בעניניו הרוחניים הרבה יותר מכפי שהוא זקוק להם בעניניו הגשמיים. הרי אין התכלית שהאדם יצליח בגשמיות. התכלית היא שיצליח ברוחניות, ולמעשה יש לו ברוחניות הרבה יותר צרות והוא הרבה יותר זקוק בהם לניסים.

ידועים הסיפורים שאנו גדלים עליהם שתוכנן: "פלוני זכה לעשירות מופלגת בגלל מעשה של מסירות נפש שעשה". או: "מן השמים הודיעו לו שיזכה בבן שיאיר את העולם בגלל מסירות נפשו". אכן כן, אנו רואים תמיד שהאדם עושה מעשה של מסירות נפש במקום זה וזוכה להצלחה במקום אחר אע"פ שלכאורה אין ביניהם שום שייכות. ומעתה **האם יש ספק בזה שאם האדם עשה מעשה של מסירות נפש כדי לשמור על עיניו זה מתבטא אח"כ בהבנה בתורה!** אכן בענין זה כבר התרגלנו לראות את הקשר, אבל **כך הוא בכל הענינים, כולל במדות האדם**. האדם אינו יכול להתאפק מן הכעס, יום אחד הוא עושה מעשה של מסירות נפש בענין אחר, ופתאום הוא מגלה שהוא יכול להתאפק. יסוד הדבר הוא שאם ניסית לעשות את כל העצות שבעולם ועדיין לא מצאת מה שיועיל לך באמת, חוץ מהכלל **שהאדם**

הקדמונים* שיש לו לאדם מזבח וצריך להקריב עליו קרבנות. בלבבי משכן אבנה. **ואצל כל אחד בבית מקדשו מתרחש הסיפור הזה**. אך כשהסיפור התרחש אצל הכלל, היה זה הזדמנות עצומה וחז"ל החליטו לעשות מזה עסק. היו"ט האחרון שקבעו, הוא יו"ט חנוכה. הם לקחו את הסיפור וקבעו את מקומו בתוך תפילת שמונה עשרה. **יהודים שמצאו את עצמם בשפל המצב עשו פעולות לחזור ולהתקרב אל ה', והקב"ה הושיעם בדבר שלא היה קשור כלל להשתדלותם**.

לא תשחית את העצות

הנה נסיונות רבים יש ברוחניות האדם אינו מוצא בהם את הדרך, וכשמדברים אתו, הוא עונה: "כבר שמעתי מכל העצות. כבר שמעתי וכבר ניסיתי. הן לא מועילות. נו, מה אני אגיד לך? אצלי אינן מועילות. יש לך משהו אחר להציע לי?". זה מאוד כואב, כי אלה הן העצות, תפילה ואמונה והשתדלות נכונה, אלה הן העצות ואין בלתן. ומה יעשה יהודי זה שטוען שאין העצות מועילות לו?

אכן בתפילת בימי מתתיהו, טמון סוד נפלא. **מי אמר לך שההשתדלות שעליך לעשות כדי להצליח צריכה להיות כאן?** אמנם דברים פשוטים יש שכל יהודי צריך לעשות, אבל **הנס שאתה זקוק לו כדי להצליח באמת, הוא דבר השייך לריבונו של עולם בלבד**, ובין כה וכה אינך יכול להביאו הגם שתעשה את כל העצות שבעולם, ואם כן מי אומר שאתה צריך לעשות את ההשתדלות דווקא כאן?

נאמר באופן כזה: דוד המלך חיבר ספר תהלים, אך מי מכריח שהאדם יתעורר ממנו? חלק זה הרי שייך לריבונו של עולם.

צריך ללמוד לעשות אותן עצות שוב ושוב,
זכור גם את הכלל הזה שכאשר האדם
נלחם במסירות נפש, הוא מוצא פך שמן

טהור. ספר את הסיפור של חג החנוכה
מתחילתו לסופו, וזה ילווה אותך לכל
השנה כולה.

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוי' במקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה צאנז	רחוב זית רענן
	מקוה באיאן	רחוב מלכי ישראל
בית שמש	מקווה דושינסקי	שמואל הנביא
	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמזה ב טל: 053-0944-317
בני ברק	קיוסק שע"י מקוה פופנהיים	רחוב נהרדעא 18
	ביהמ"ד הגדול וויזשניץ	רחוב רבי יהושע 18
	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
אשדוד	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
ביתר עילית	מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
	בית המדרש לעלוב	רחוב ברויער 27 שיוכן ה'
	סאטמער מרקט	רחוב חזון איש 33
	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
חيفا	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
פתח תקוה	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
קרית גת	בית המדרש בעלזא	רחוב הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
	חנות הופמאן	רחוב מיכאל 10
	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
מודיעין עילית	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
טבריה	בית מדרש באיאן	גרין פארק
	ביהמ"ד בעלזא	רחוב גור אריה
	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ז בסמוך למלון רימונים
	מקוה צאנז	052-7670873
נתניה	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8
	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינוי' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבית' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאגרא
50 Division Ave	Central Market	וויליאמסבורג
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאגסי
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
5665 Park Ave	Copy BQ	
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangenastraat 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
belgielei 80	חדש!! בית הלל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד הגדול ישמח ישראל	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482